

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

VII. legegintzaldia

Iruña, 2007ko urriaren 25a

20-1. ZK.

A U R K I B I D E A

G SAILA:

Txostenak, deialdiak eta Parlamentuko informazioa:

—Nafarroako Foru Komunitateko arartekoren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena
(2. or.).

(Txostena Aldizkari Ofizialaren bi aletan argitaratzen da, 20-1 eta 20-2. zenbakietan).

G saila:
TXOSTENAK, DEIALDIAK ETA PARLAMENTUKO INFORMAZIOA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena.

Nafarroako Parlamentuko Mahaiak, 2007ko irailaren 10ean eginiko bilkuran, Eledunen Batzarriari entzun ondoren, erabaki hau hartu zuen, besteak beste:

1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena jasotzat ematea.

2. Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agintzea.

3. Txostenaren azalpena Foru Araubideko Batzordearen bilkura batean eginen dela xedatzea.

Iruñean, 2007ko irailaren 10ean

Lehendakaria: Elena Torres Miranda

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena

AURKIBIDEA

I. KAPITULUA. AURKEZPENA (4. or.).

II. KAPITULUA. KEXAK (5. or.).

II.1. Sarrera (5. or.).

II.2. Balorazio estatistikoa (6. or.).

II.3. Kexak, gaika (12. or.).

II.3.1. Nekazaritza, Industria, Merkataritza eta Turismoa (12. or.).

II.3.2. Gizarte Ongizatea (13. or.).

II.3.3. Kultura, kirola eta elebitasuna (14. or.).

II.3.4. Hezkuntza (16. or.).

II.3.5. Funtzioi Publikoa (17. or.).

II.3.6. Ogasuna (19. or.).

II.3.7. Barne arazoak (20. or.).

II.3.8. Justizia (20. or.).

II.3.9. Ingurumena (21. or.).

II.3.10. Obra publikoak eta zerbitzu publikoak (22. or.).

II.3.11. Osasuna (23. or.).

II.3.12. Lana, gizarte-segurantza eta atzerri-tarrak (24. or.).

II.3.13. Hirigintza eta etxebizitza (25. or.).

II.3.14. Beste batzuk (27. or.).

II.3.15. Eskubideen sustapena (28. or.).

III. KAPITULUA. EBAZPENAK (36. or.).

III.1. Balorazio orokorra (36. or.).

III.2. Onartutako erabakiak (38. or.).

III.2.1. Nafarroako Gobernua (38. or.).

III.2.2. Toki Administrazioa (39. or.).

III.3. 2006ko abenduaren 31n artean erantzunik jaso gabeko ebazpenak (41. or.).

III.3.1. Nafarroako Gobernua (41. or.).

III.3.2. Toki Administrazioa (41. or.).

IV. KAPITULUA. NAFARROAKO HERRI-ADMINISTRATIOEK GURE ERAKUNDEARI EMATEN DIOTEN LAGUNTZA. LAGUNTZAILE EZ DIREN ERAKUNDE ETA ENTITATEAK (43. or.).

IV.1. Nafarroako Herri Administrazioek gure Erakundeari ematen dioten laguntza (ezinbestekoa) (43. or.).

IV.2. Nafarroako arartekoarekiko duten laguntza-obligazioa bete ez duten edo ikerketa fasean horren eskaerei erantzuten nabarmen atzeratu diren Administrazioak (44. or.).

IV.2.1. Eskaerei erantzun ez zieten eta Erakundearen zereginaren oztopatzailetzat jotzen diren Administrazioak (45. or.).

IV.2.2. Hiru eskaera-idatzi edo gehiagoren ondoren, azkenean arartekoaren eskaerei erantzun zieten Administrazioak (45. or.).

- IV.3. Nafarroako arartekoaren aholkuak, iradokizunak edo legezko betebeharren gogoragarriak onartu ez dituzten edo berariaz errefusatu dituzten herri-administrazioak (48. or.).
- IV.3.1. Aholku, iradokizun, legezko betebeharren gogoragarriei edo ohartarazpenei erantzun ez zieten Administrazioak (48. or.).
- IV.3.2. Aholku, iradokizun, legezko betebeharren gogoragarriei edo ohartarazpenei epe barruan erantzun ez baina epez kanpo onartu zituzten Administrazioak (48. or.).
- IV.3.3. Aholku, iradokizun, legezko betebeharren gogoragarri edo ohartarazpenak onartu ez dituzten Administrazioak (49. or.).
- V. KAPITULUA. TXOSTEN BEREZIAK ETA INTERES OROKORREKO GOMENDIOAK (51. or.).
- V.1. Sarrera (51. or.).
- V.2. Nafarroan erabilera publikoa duten zentro eta zerbitzuetarako irisgarritasun fisiko eta sentzorialari buruzko txosten berezia (51. or.).
- V.3. Nafarroako espetxe berrian aurreikusitako beharreko gizarte-, osasun- eta hezkuntza neurriei buruzko txosten berezia (53. or.).
- V.4. Nafarroako Foru Komunitateko poluzio akustikoaren gaineko txosten berezia (56. or.).
- V.5. Gomendio orokorrak (57. or.).
- V.5.1. Sakelako Telefono Deien Banaguneen ordenazioari buruzko gomendio orokorrak (58. or.).
- V.5.2. Polizia-agenteen jarduera kontrolatzeari buruzko gomendio orokorrak (61. or.).
- V.5.3. Nafarroan gizarte-esparruan lan egiten duten irabazi-asmorik gabeko erakundeei eta elkarteei erakunde-laguntzak emateko egun dauden bide eta prozedurei buruzko gomendioak eta proposamenak (62. or.).
- V.5.4. Nafarroako Administrazio Publikoetan pertsona minusbaliatuen lanpostuak sustatzeari buruz indarrean dagoen araudiak duen ezartze-mailaren gaineko gomendio orokorrak (64. or.).
- VI. KAPITULUA. GARDENTASUNA ETA HERRITARRAREN ESKUBIDEAK BULTZATZEA. HERRITARRAREN ESKUBIDEEI BURUZKO TOKI-PLANA (67. or.).
- VI.1. Sarrera (67. or.).
- VI.2. 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako udalerrietan gogobetetasun-inkestek izandako emaitza orokorrak laburbilduta (69. or.).
- VI.3. Udalerrien ebaluazioetako emaitza espezifikoak laburbilduta (73. or.).
- VI.3.1. Tuterak (73. or.).
- VI.3.2. Lizarra (75. or.).
- VI.3.3. Burlata (78. or.).
- VI.3.4. Zizur Nagusia (81. or.).
- VI.3.5. Ribaforada (83. or.).
- VI.3.6. Los Arcos (86. or.).
- VI.3.7. Lekunberri (88. or.).

1. KAPITULUA. AURKEZPENA

Urteko txosten honek, hots, 2006. urtekoak, Nafarroako ararteko ohi Maria Jesus Aranda Lasherasen jarduera –karguan izan den azken urte naturalari dagokiona– laburbiltzen du. Aurtengo udaberrian aldatu dute Nafarroako arartekoa eta titular berria izendatu, hori arautzen duen forulegearen arabera. Ezohikoa da oraingo egoera, arartekoak 2006an egindako lanari dagokion txostena aurkeztea egokitzen baitzait, hau da ararteko kargua Maria Jesus Aranda titularraren zuzendaritzapean egon zen garaikoa.

Hasteko, Erakunde horretako talde arduratsuen zereginen nagusitu den profesionaltasuna eta ardura gogotsua nabarmendu nahi dut. Uste dut beharrezkoa dela hori nabarmentzea, Erakundearen funtzionamenduaren ardura haien esku egon zen etapan, hots, Erakundearen lehen sei urteetan, Nafarroako arartekoaren Erakundearen funtzionamendua egituratu eta sendotu egin baitzuten, eraginkortasun eta kalitate bikainarekin. Gainerako autonomia-erkidegoetako erakundeetako maila gorenen antzekoa da kalitatea, nahiz eta haiek urte gehiago eraman horretan, eta, ondorioz, eskarmentu handiagoa izan. Halaber, uste dut aipatzekoa dela Maria Jesus Arandaren eta bere talde osoaren lankidetzak bikaina eta lanerako erabateko gogoia, aurreko taldetik berrira ardurak eskualdatzeko nahiz gaiak, proiektuak eta espedienteak helarazteko prozesu zail horretan. Paregabea izan da haien lankidetzak, bidea ireki dute lehen harremana egokia eta hobezina izan zedin eta ardurak bere gain har zitzan talde berriak. Aurrekoarekin bat, publikoki adierazten diet nire esker ona Maria Jesus Arandari eta bere talde osoari.

2006ko jarduerari dagokion txosten hau, funtsean, hark egindako eta Nafarroako Parlamentuan aurkeztutako aurreko urteko txostenen antzeko edukiekin egin da.

2006an, arartekoaren Erakundeak herritarren eskubideak aldeztu zituen Administrazio eta Erakunde publikoen aurrean. Horretarako, bi jarduerasparru nagusi erabili zituen: batetik, herritarrek –bai banaka, bai hainbat talde ordezkatzan dituen elkarte eta erakunde bitartez– aurkeztutako galdera eta kexa guztiak entzun eta ebatzea. Hain zuzen ere, esparru hori izan da garrantzitsuena. Bestetik, hainbat txosten berezi taxutu eta Nafarroako Parlamentuan aurkeztu dira (guztiak ez, oraindik). 2006ko jardueraren balorazio orokorra egite-

ko, nabarmendu behar da Erakundeak, pixkanaka, sendotu egin dela herritarren artean. Izan ere, batetik, gero eta herritar gehiagok jo dute Erakundera kexak aurkezteko, eta, bestetik, Administrazio publikoek, oro har, ondo hartu dituzte hark egindako gomendio eta iradokizunak. Horrez gain, aipatzekoa da herritarren eskubideak bultzatzen eta sustatzen egindako lana. Erakunde publiko guztiak onartu dituzte eskubide horiek. Arartekoak sistematikoki bultzatu ditu horrelako ekimenak, 2006an ere, eta urteko txosten honetan jaso ditugu.

2006an egindako lana adierazten duten datu kuantitatiboak zehazten hasteko, nabarmentzekoa da ekitaldi horretan aurkeztutako kexak, guztira, 454 izan direla. Hau da, kexa gehiago aurkeztu zen aurreko urtean baino (415). Orain artean, azken urteotako kopuru handiena da iazkoa. Txostenean, ikusiko duzue, 2006an egindako kexa guztiak daude jasota, gaien arabera taldekatuta. Etxebizitza dela eta izan zen kexa gehien (% 11,45); horren atzetik, hauek datoz: gizarte ongizatea (% 10,57); obrak eta zerbitzuak (% 9,69); zirkulazioa eta barne-arazoak (% 9,47); osasuna (% 9,25) eta ingurumena (% 8,81). 609 kexa izapidetu ziren 2006an, aurreko urteetakoak barne hartuta. Horietatik, 423 izapidetzeko onartu ziren (% 70,94); 139, ez ziren onartu, eta 38, berriz, beste erakunde batzuei helarazi zitzaizkien. Halaber, Nafarroako Administrazio Publiko jasotzaileen lege-betekizunei buruzko gomendio, iradokizun eta gogorarazpenen % 64 onartu ziren. Ehuneko horri, gehitu egin behar zaizkio Administrazioak –arartekoaren esku-hartzea zela medio– herritarren kezka onartutako kasuak. Hartara, onarpenen ehuneko % 85era iritsi zen. Argi adierazten du horrek Erakundearen nahiz Erakundearen erabakien onarpen-maila handia.

Txosten bereziei dagokienez, bost egin ziren. Horietako hiru oso gai garrantzitsuei buruzkoak: irisgarritasuna, zarata eta espetxea. Azken hori Nafarroako Parlamentuak berak eskatu zuen, 2006an. Halaber, helduen eta adin txikikoen babesa ere aztertu zen (2007an da aurkeztekoa).

Azkenik, eskertu nahi dut aurreko eta oraingo erakundeetako langile guztiak txosten hau taxutzeko egindako ahalegina ere. Nafarroako Parlamentuari ere eskerrak eman nahi dizkiot, txostenari egindako arretagatik eta hura aintzat hartzeagatik.

Iruña, 2007ko iraila

Nafarroako arartekoa: Francisco Javier Enériz Olaechea

2. KAPITULUA. KEXAK

II.1. SARRERA

Nafarroako arartekoaren Erakundeak lanean daramatzan urteotan aurkeztutako urteko txostenetan, atal garrantzitsua eskaini zaio dagokion urtean, herritarrek Erakunde horretan aurkeztutako kexak direla eta, aztertu eta tratatu diren gaiak laburbilduta azaltzeari, baita alor horretan ofizioz egin diren jarduerari ere.

Kontuan hartu behar da legez Erakunde horri emandako eginkizunetatik garrantzitsuena herritarrek aurkeztutako kexak ebatzea dela, baita ofizioz esku hartzea ere, administrazio-jarduera batek ordenamenduz babestutako eskubideren bat urratzen duela ematen badu.

Hori dela eta, une oro eta orotariko ekimenen bitartez, eskubideak bultzatzeko eta sustatzeko egindako lanarekin bat (horiek, hain zuzen, txosten honetan islatzen dira), herritarrek aurkeztutako kexa eta kontsultek dute lehentasuna Erakundearen eguneroko lanean.

Kexa eta kontsulta horien bitartez, egoera pertsonalei eragin diezaieketen kasu zehatzak azter eta ezagut daitezke. Elementu nabarmena eta funtsezkoa da hori herritarrek zerbitzu publikoei eta Administrazioari berari buruz duten iritzian. Horrez gain, kexek eta kontsultek lagundu egiten dute herritarrekiko harremanetan Administrazioaren aldetik urritasun edo gabezia gehien duten esparruak hautematen.

Txostenaren zati honetan egiten den aurkezpena, ekitaldi guztietan egin ohi den uztailaren 3ko

Nafarroako arartekoaren 4/2000 Foru Legeko 37. artikuluan jasotako eskakizun formala izateaz gain, funtsezkoa da, zalantzarik gabe, Nafarroako Foru Komunitateko eskubide-babesaren egoera balioztatzeke. Gainera, tresna erabilgarria da herritarren eskubideak babesteari dagokionez eragina izateko aginte publikoen aurrean.

Horrez gain, Erakundeak taxututako ebazpenak nahiz ildo berean garatutako bestelako jarduerak zabaltzeko lanak indartu eta bideratu egiten du Ombudsmanaren irudian eragiteko gaitasuna. Hori dela eta, Urteko Txostenek garrantzi handia dute, halaber, Goi Ordezkarari horren eta Nafarroako Parlamentuaren arteko harremana indartzen laguntzen dutelako; hain zuzen, erraztu egiten dute eskumenen sustapena eta kontrola.

Kapitulu honen helburua da kexak izapidetzean izandako jarduera islatzea, baita urte horretan izandako ofiziozko jarduerak ere. Halaber, izandako gai garrantzitsuenak aipatu behar ditu eta, guztira, ahalik eta ikuspegi deskriptiboena eman behar du horiei buruz. Azterketa honek aurreko txostenak izan ditu eredu, eta kexei loturiko ikuska-pen-jarduera sailkatuz eta egituratuz egin da.

Atal honetan jorratu ditugun gai garrantzitsuenak deskribatzen dira, eta bakoitzaren hasieran azaltzen dira urtean zehar esparru bakoitzean aurkeztu diren kexei dagozkien gaiak. Bukaeran, esparru berari dagozkion kexa esanguratsuenen zerrenda edo aurkibidea dago. Horiek testu osoan daude ikusgai, Erakundearen web gunean: www.defensornavarra.com.

II.2. BALORAZIO ESTADISTIKOA

2006an aurkeztutako kexa-kopuruak gora egin zuen, 2005koarekin alderatuta. Izan ere, 454 kexa aurkeztu ziren; 2005ean, berriz, 415. Era berean, amaitu eta gero ere dagokion gaian arreta jartzea gomendatzen duen ondorengo jardueraren bat dela medio berriro irekitzen diren kexak gehituz gero (22), eta/edo 2005ekoak izan arren 2006an amaitu ziren 133 kexak (urte horretako abenduaren 31n oraindik amaitu gabe zeuden) ere sartuz gero, guztira 609 kexa kudeatu ziren 2006an, hau da, 2005ean baino gehiago, urte horretan 508 bideratu baitziren.

Gorakada horren arrazoia da, funtsean, mantendu egin dela (133) 2005eko abenduaren 31n ebazteke zeuden kexen kopurua (133), aurreko urteetako parametroen antzekoetan. Halaber, txosten honi dagokion ekitaldia ixtean, gorakada txikia egon da, 2006ko abenduaren 31n ebazteke edo ixteke zeuden 179 kexekin alderatuta.

Datu esanguratsu gisa, nabarmentzekoa da Erakundeak jardun duen sei urteetan 2.303 kexa aurkeztu direla.

2006an aurkeztutako kexei dagokienez, adierazten diren esparruei behatzen bazaie horiek egituratzen diren moduaren arabera, ikusten da kexa gehiago egon dela (52). Horietatik, % 11,45ek hiri-gintzarekin eta etxebizitzarekin zuen zerikusia, oinarrian etxebizitzaren gaiari loturik egiten diren kexen ondorioz. Horren atzetik datoz gizarte ongizateari buruzko kexak (48), hots, % 10,57.

Ondoren, kexa esanguratsuenen kopurua obra publikoei eta zerbitzuei dagokie (44 guztira, hots, % 9,69). Gero, honako hauek daude: zirkulazioari eta barne-arazoei dagozkienak (43), hau da, kexen % 9,47; osasunari dagozkionak (42), hots, 2006an aurkeztutako kexen guztizkoaren % 9,25; eta, azkenik, ingurumenari dagozkionak (40), alegia, % 8,81.

2006an aurkeztutako kexa gehienak (177 kexa, % 38,99) Nafarroako Gobernuak Sailek egindako jardueren aurkakoak izan ziren. Era berean, 164 kexa (% 36,12) Nafarroako tokiko erakundeen jardueren aurkakoak izan ziren; horietako 42 Iruñeko Udalarik zegozkion. Azkenik, aurkeztutako kexetatik 113 (% 24,89) beste organismo eta erakunde batzuen jarduerari zegozkion, besteak beste, Estatuko Administrazioari (50), justiziari (9), erakunde pribatuei (25) eta bestelakoei (7).

Kexa gehien jaso dituen, berriro ere, Osasun Departamentua izan da, 2004an eta 2005ean bezala. 2006an, 45 kexa aurkeztu ziren, hau da, Nafarroako Gobernuaren aurrean aurkeztutako

% 25,42. Horren atzetik, aurtan, Ingurumen Departamentua, Lurralde Antolamendua eta Etxebizitza ibili dira, 29 kexa aurkeztu baitira horien aurka (% 16,38), baita Hezkuntza Departamentua ere (28 kexa, % 15,82), Nafarroako Gobernuaren aurkako kexei zegokienez.

Nafarroako tokiko erakundeek dagokienez, Iruñeko Udalak 42 kexa izan ditu, hots, udalen aurka aurkeztutako kexen % 25,61. Hain zuzen ere, udal horrek jaso ditu kexa gehien.

Hala ere, esparru edo erakunde zehatzei loturiko kexak azaltzen direnean, nabarmentzekoa da kexen kopuruak eta errepikapenek lotura estua dutela arduragabekeriekin, gehiegikeriekin edo legea errespetatzen ez duten jarduerekin. Jakinek Administrazio baten aurka kexak zuzentzen diren kasuez gain, garrantzitsua da kexa askotan jotzen dela aurkeztu duen pertsonak arrazoia duela Administrazio edo erakunde horrek gaizki jokatu duela salatzean. Halaber, Administrazioak aurkeztutako informazio-eskakizunetan eta/edo egindako ebazpenak onartzean duen jokabidea ia garrantzitsuagoa da, batzuetan, Administrazio horren aurka egiten diren kexen kopurua baino.

Kexak zein udalerritan aurkeztu ziren aztertuz gero, Iruñean egin ziren gehien (188), eta, ondoren, Tuteran (25).

Nafarroako populazio-taldeei buruzko taulan ikusten denez 100.000 biztanletik gorako udalerritan (esate baterako, Iruñean) aurkeztu ziren kexa gehien; gero, 2.000 eta 10.000 biztanle bitartekoetan. Joera hori errepikatu egin da azken bi urteetan.

Kexa-aurkezleek dagokienez, emakumeek gehiago aurkeztu zituzten (215), bigarren urtez jarraian (% 47,36); gizonek, berriz, 174 kexa aurkeztu zituzten (% 38,33). Gainerakoak taldeen kexak izan ziren, hau da, pertsona-multzo batek aurkeztutakoak (47, hau da, % 10,35).

Urte horretan, 609 kexa izapidetu ziren guztira. Horietatik, 432 izapidetzeko onartu egin ziren, hau da, kasuen % 70,94. Beste 139, berriz, ez zituzten izapidetzeko onartu, eta herritarrei behar bezala azaldu eta jakinarazi zitzaizkien jardueraren kausak eta aukerak zein diren (% 22,82). Gorte Orokorrek eta autonomia-erkidegoetako arartekoek izendatutako arartekora bideratu ziren kexa horietako 38 (kasuen % 6,24), eskumen-esparruaren arabera.

Bestalde, nabarmentzekoa da, izapidetzeko onartutako 432 kexei dagokienez, horietako 178tan (2006an kudeatutako 609 kexen % 29,23) Erakundeak ebatzi zuela kexa aurkeztu zuen pertsonak arrazoia zuela, lehendik ere adierazi dugu-

nez. Horietako 64 atzera bota zituen (kasu guztien % 10,51), kexak aurkeztutako pertsonak ekarritako datu guztiak eta Administrazioak emandako informazioa aztertutakoan Erakundeak kexaren espedienteaz izapidetzean. Hartara, izapidetzeko onartu ziren kexak aurkeztu zituzten pertsonen arrazoia onartu ez zeneko 64 kasuak eta izapidetzeko onartu ez ziren 139 kexak kontuan hartuta, ikusten da guztira 203 kexa zeudela bi multzo horietan, hau da, kudeatutako kexen guztizkoaren % 33,33.

Jakina, zenbaki horiek interpretatzeko kontuan hartu behar dira ixteke dauden 179 kexak (2006an kudeatutako kexen guztizkoaren % 29,39), eta amaitutakoan zehaztuko da aipatutako zer multzotan sartu behar diren.

Lehen aipaturiko datuak xehetasun handiagoz ikusteko, hemen dituzue 2006an kexak azaltzeko Erakundeak egindako taulak eta grafikoak.

NAFARROAKO ARARTEKOA

2006. URTEA

Kexen urteko bilakaera

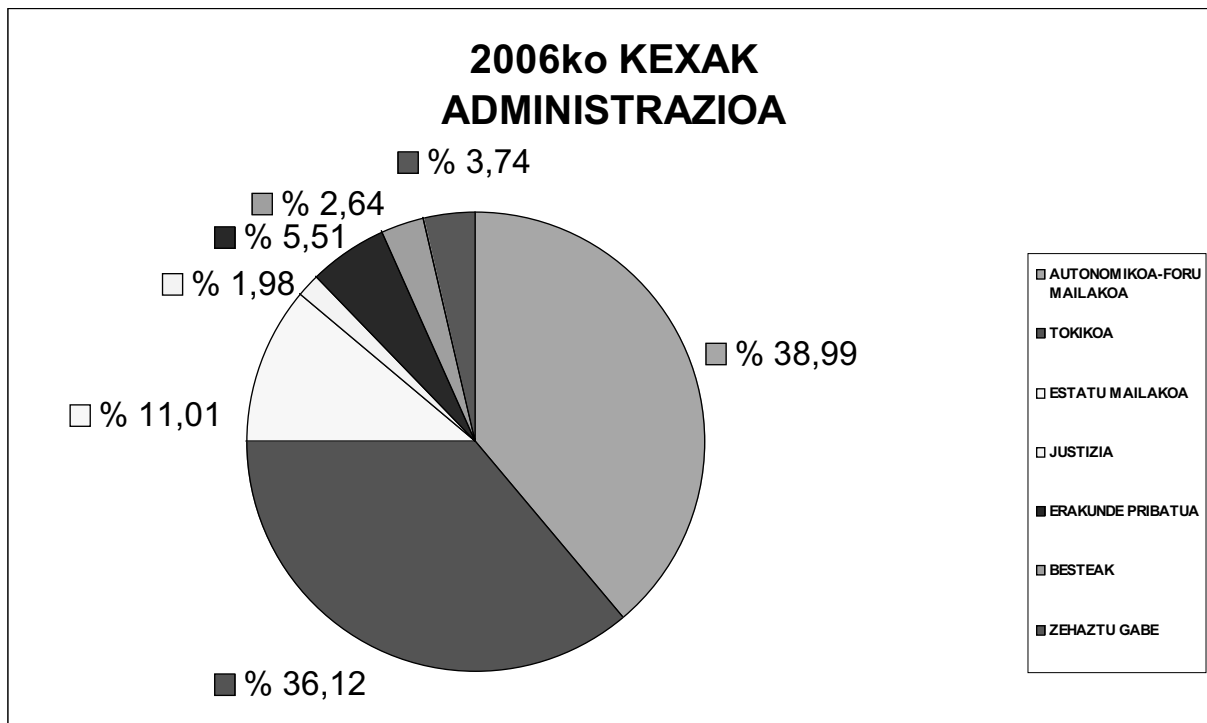
Eremua	2001. URTEA		2002. URTEA		2003. URTEA		2004. URTEA		2006. URTEA	
	Kopurua	%	Kopurua	%	Kopurua	%	Kopurua	%	Kopurua	%
NEKAZARITZA, INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA	9	% 2,83	15	% 3,78	16	% 5,28	11	% 2,64	12	% 2,89
GIZARTE-ONGIZATEA	17	% 5,35	36	% 9,07	24	% 7,92	40	% 9,82	30	% 7,23
KULTURA, KIROLA, GAZTERIA ETA ELEBITASUNA	12	% 3,77	40	% 10,08	15	% 4,95	19	% 4,57	11	% 2,65
HEZKUNTZA ETA IRAKASKUNTZA	18	% 5,66	28	% 7,05	22	% 7,26	24	% 5,77	44	% 10,60
FUNTZIO PUBLIKOA	35	% 11,01	29	% 7,30	19	% 6,27	29	% 6,97	27	% 6,51
OGASUNA	15	% 4,72	17	% 4,28	16	% 5,28	22	% 5,29	19	% 4,58
ZIRKULAZIOA ETA BARNE-ARAZOAK	84	% 26,42	48	% 12,09	36	% 11,88	58	% 13,94	31	% 7,47
JUSTIZIA	12	% 3,77	29	% 7,30	17	% 5,61	15	% 3,61	21	% 5,06
INGURUMENA	9	% 2,83	14	% 3,53	11	% 3,63	21	% 5,05	33	% 7,95
OBRA PUBLIKOAK ETA ZERBITZUAK	23	% 7,23	25	% 6,30	16	% 5,28	41	% 9,86	25	% 6,02
OSASUNA	15	% 4,72	30	% 7,56	29	% 9,57	38	% 9,13	53	% 12,77
LANA, GIZARTE-SEGURANTZA ETA ATZERRITARRAK	11	% 3,46	33	% 8,31	15	% 4,95	31	% 7,45	36	% 8,67
HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA	26	% 8,18	39	% 9,82	36	% 11,88	52	% 12,50	52	% 12,53
OROTARIKO KUDEAKETAK	32	% 10,06	14	% 3,53	31	% 10,23	15	% 3,61	18	% 4,34
ESKUBIDEEN SUSTAPENA									3	% 0,72
KEXAK, GUZTIRA	318	% 100,00	397	% 100,00	303	% 100,00	416	% 100,00	415	% 100,00
									454	% 100,00

NAFARROAKO ARARTEKOA

2006. URTEA

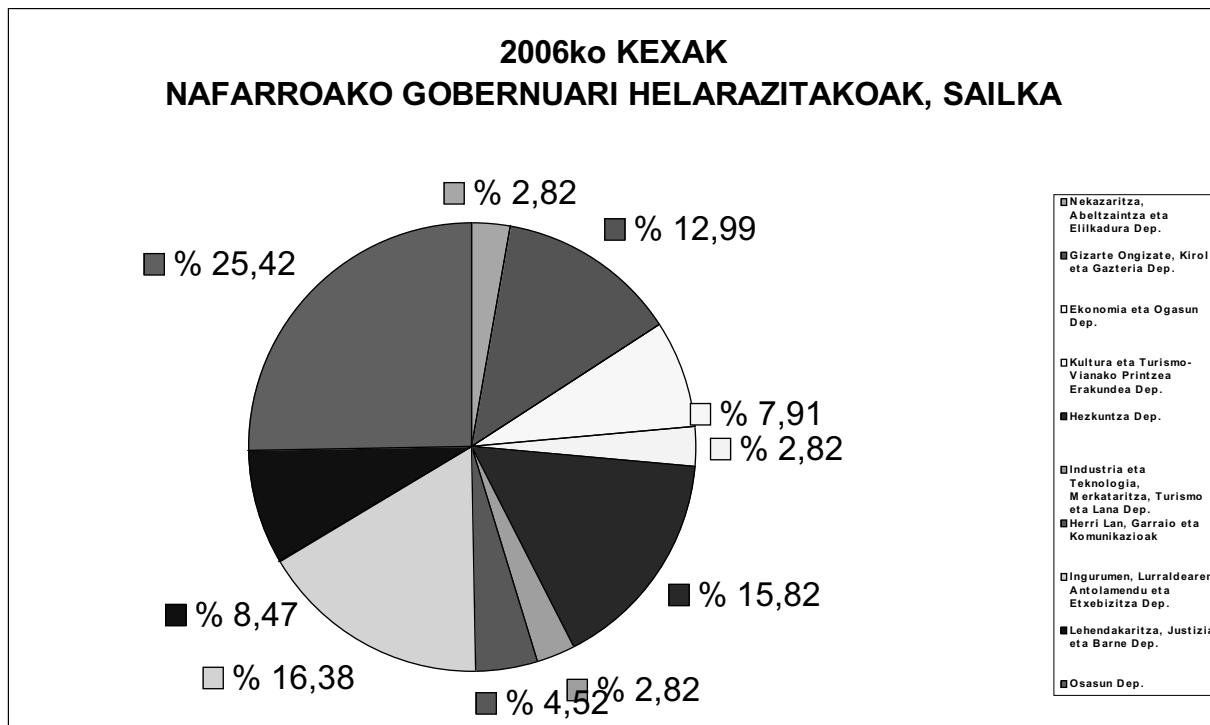
KEXAN ADIERAZITAKO ADMINISTRAZIOAK EDO ERAKUNDEAK

	Kexa-kopurua	%
AUTONOMIKOA – FORU-MAILAKOA	177	% 38,99
TOKIKOA	164	% 36,12
ESTATU-MAILAKOA	50	% 11,01
JUSTIZIA	9	% 1,98
ERAKUNDE PRIBATUA	25	% 5,51
BESTEAK	12	% 2,64
ZEHAZTU GABE	17	% 3,74
GUZTIRA	454	% 100,00

NAFARROAKO ARARTEKOA**2006. URTEA****NAFARROAKO GOBERNUARI HELARAZITAKO KEXAK, SAILKA**

Nekazaritza, Abeltzaintza eta Elikadura Sails	5	% 2,82
Gizarte Ongizatea, Kirola eta Gazteria Sails	23	% 12,99
Ekonomia eta Ogasun Sails	14	% 7,91
Kultura eta Turismo Sails — Vianako Printzea Erakundea	5	% 2,82
Hezkuntza Sails	28	% 15,82
Industria eta Teknologia, Merkataritza, Turismoa eta Lan Sails	5	% 2,82
Obra Publiko, Garraio eta Komunikazio Sails	8	% 4,52
Ingurumen, Lurralde-antolamendu eta Etxebizitza Sails	29	% 16,38
Lehendakaritza, Justizia eta Barne Arazoetarako Sails	15	% 8,47
Osasun Sails	45	% 25,42
GUZTIRA	177	% 100,00

NAFARROAKO ARARTEKOA		LUZAIDE/VALCARLOS	
2006. URTEA		MENDAVIA	
NAFARROAKO TOKIKO		MUES	
ERAKUNDEEI BURUZKO KEXAK		ODIETA	
UDALAK	GUZTIRA	OLITE	4
AIBAR	1	OLLO	2
ALLO	3	OLZA	2
ALTSASU	1	IRUÑA	42
ANDOSILLA	3	PERALTA	1
ANTSOAIN	2	GARES	4
ARAITZ	1	RIBAFORADA	2
ARANGUREN	1	ROMANZADO	1
ARGUEDAS	1	SAN ADRIÁN	2
ATEZ	1	SAN MARTIN DE UNX	1
AIEGI	1	SESMA	1
AZAGRA	2	TAFALLA	3
BARAÑÁIN	5	TUDELA	12
BARASOAIN	1	UHARTE-ARAKIL	1
BASABURUA	1	VILLAFRANCA	1
BAZTAN	1	YESA	1
BEIRE	1	ZIORDIA	1
BERIAIN	2	ZIZUR NAGUSIA	2
BERRIOBEITI	1	ZUÑIGA	1
BERRIOZAR	2	UDALAK, GUZTIRA	150
BUÑUEL	1		
BURLATA	3	KONTZEJUAK	
CABANILLAS	1	ARLEGUIKO KONTZEJUA	1
CAPARROSO	1	ARAMENDIAKO KONTZEJUA	1
CASTEJÓN	1	ARRAIZAKO KONTZEJUA	1
CINTRUENIGO	1	ERREZUKO KONTZEJUA	1
EGÜÉS	2	EGUARASKO KONTZEJUA	1
LIZARRA	4	BERRIOGOITIKO KONTZEJUA	1
ERATSUN	1	LEOZKO KONTZEJUA	1
ERRO	1	IZUKO KONTZEJUA	1
ESTERIBAR	1	UBAGOKO KONTZEJUA	1
EZCABARTE	1	KONTZEJUAK, GUZTIRA	9
FALCES	1		
FUSTIÑANA	1	MANKOMUNITATEAK	
UHARTE	2	IRUÑERRIKO MANKOMUNITATEA	1
IRAÑETA	1	ERRIBERAKO HONDAKIN SOLIDOEN MANK.	1
IRURTZUN	1	MONTEJURRAKO MANKOMUNITATEA	1
IZABA	1	AUÑAMENDIKO MANKOMUNITATEA	1
IZA	1	ZANGOZALDEKO MANKOMUNITATEA	1
JUSLAPEÑA	1	MANKOMUNITATEAK, GUZTIRA	5
LEITZA	1		
LEOZ	1	GUZTIRA	164
LESAKA	1		
LUMBIER	1		

II.3. KEXAK, GAIKA

II.3.1. NEKAZARITZA, INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Nekazaritza

Diru-laguntzak

Ustiapen komunalak

Mugatze-prozesuak

Merkataritza

Kontsumitzailea babestea

San Fermingo salmenta ibiltaria

Turismoa

Landetxeen turismo-seinaleztapena

– **Iruzkina.**

NEKAZARITZARI dagokionez, berriro ere **lur-sail-kontzentrazioko prozesuen** bilakaerari buruz aurkeztu ziren kexez gain (kasu horretan, prozesu horretan sartu diren lursailen titulartasunari buruzkoak ziren), hainbat kexa aurkeztu zen Nafarroako Gobernuak **nekazaritza komuneko politikarako diru-laguntzen** (PAC) sistema ezartzeko erabiltzen duen sistemaren interpretazioaren inguruan; izan ere, kexen aurkezleen ustez, kalte ekonomiko handiak ekarriko dizkie horrek laborantza-lurren jabe askori.

Arazo hori halaxe jakinarazi genien jarduera zela-eta kexak aurkeztu zituzten pertsoneri; PAC direlako diru-laguntzen erkidego-sisteman egindako erreformaren ondorioa baino ez da arazoa, erkidego-sistemak onartu egin baitziren. Izan ere, 2003an aldaketa handiak egin ziren laguntza horiek esleitzeko sisteman; hain zuzen, ekoizpenerako zuzeneko laguntzaz (ordainketa bakarra, zatitua edo berezia) gain (dena den, laborantza errealearen gutxienekoa justifikatu behar zen), eta eskuratutako eskubide historikoen arabera (2000, 2001 eta 2002ko PAC deklarazioen batez bestekoaren arabera), egiaztatu egin behar da eskubide horiekin bat datozen gutxieneko laborantza-azalera badagoela, eta kalitateari, ingurumenari eta elikadura-segurtasunari dagozkion bermeak betetzen direla.

Tokiko erakundeen **ondare komunalei** loturiko jakineko arazoak ere tratatu ziren kexetan. Kasu batzuetan, mugatze-prozesuekin eta/edo Administrazioak horiek jabetza-erregistroan sartzeko eskararen aurrean ez jardutearekin zuten zerikusia.

MERKATARITZARI ETA KONTSUMOARI dagokionez, aipatzekoak dira telefono mugikorren operadoreen ustezko **publizitate engainagarriari** loturiko erreklamazioak. Horiez gain, Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentuko kontsumo-zerbitzuak salgai zeuden hainbat produkturen **etiketen gaineko arauak** ez betetzeagatik ezarritako zigorrak aztertu ziren.

Kasu horretan, aztertu zen ikuskaritza-aktan jasotako jazoerak (etiketarik ez zuten produktuen zenbakia) arau-hauste bakarra edo hainbat zirela jo zen, baita Departamentuak zer irizpide ezartzen zituen ere zigor horiek kuantifikatzeko. Arartekoak ondorioztatu zuen behar bezala berrikusi eta egokitu behar zirela ezarpen-arauegira.

Berriro ere, aurreko urteetan gertatu den bezala, San Fermingo **salmenta ibiltariko postuen** esleipena planteatu zuten ezarritako baldintza eta irizpideekin ados ez zeuden pertsonen.

Lehendik ere aztertuta zeuden ezarritako irizpideak, arautu baitzen 2001. urtetik aurrera esleipenean aurreko urteetan ere postuak eskuratu zituzten pertsonen alde egingo zela, hau da, pertsona horiei lehentasuna emango zitzaie.

Aldi horretan (2006an izandako prozesuari dagokion aldia), Iruñean erroldatuta egoteagatik 10 puntu ematen dituen baremoa zalantzan jarri zen, irizpide horrek gero eta garrantzi handiagoa hartu baitu, eta aurreko bi urteetan 6 puntu izatetik 10 puntu izatera pasatu da. Hartara, nabarmen murrizten dira Iruñean bizi ez diren pertsonen postu horiek eskuratzeko dituzten aukerak.

Hori guztia zela medio, bere garaian Iruñeko Udalean aurkeztutako hainbat gogoeta aurkeztu zituen arartekoak. Gaia korapilatsua zela onartuta, betiere, arrazoi objektibo eta zentzudunei erantzuten zieten baldintzak bermatu behar ziren, legearen aurreko berdintasuna urratzen ez duten oinarri gabeko desberdintasunak eta bereizketak saiheste aldera. Bestalde, ondare publikoaren erabilera berezia da espazio publikoaz gozatzea eta hori aprobetxatzea; horretarako, lizentzia eskuratu behar da, baina gutxieneko berdintasun-baldintzetan eskuratzea ahalbidetu behar da.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Merkataritza eta kontsumoa

– Arrain-xehekarientzako zigor-prozedura.

– San Fermin Jaietako salmenta-puntuak esleitzeko modua.

II.3.2. GIZARTE ONGIZATEA.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**Hirugarren adina**

Hirugarren adinekoentzako egoitzetako egonaldi-baldintzak

Etxez etxeko laguntza

Laguntza-pentsioak (alarguntza)

Laguntzak

Adin txikikoak eta nerabeak

Babesa

Erreforma

Nazioarteko adopzioa

Seme-alabatasuneko datuak eskuratzea (ume-zurztegia–adopzioak)

Adin txikiko atzeritarren egonaldiak

Ezgaituak

Osasun mentaleko gizarte- eta osasun-arreta

Irisgarritasuna (oztopoak kentzea eta abar)

Garraioa

Laguntzak

Zentro okupazionalen eta enplegu-zentro berezien funtzionamendua

Lana eskuratzeko eskubidea

Emakumeak

Genero-indarkeria

Familia eta lana bateratzea

Banantze- eta/edo dibortzio-prozesuetan arreta ematea

Bestelakoak

Familientzako laguntzak

Pobrezia eta gizarte-bazterketa (gutxiengo etnikoak eta abar)

– Iruzkina.

GIZARTE-ONGIZATEAREN atalean, urteko txosten guztietan aipatzen da Konstituzioan jasota dauden gizarte-eskubideak modu eraginkorrean bermatu behar direla, hots, azken batez, arauak agindu bihurtu behar direla.

Norabide horretan aurrera egiten jarraitzen da, eta, zalantzarik gabe, aurrera egiten jarraitu behar da; halaber, ahal den heinean, prozesua bizkortu egin behar da.

Egiteke dagoen bide horretako mugarri nabarmen gisa, aipatzekoa da abenduaren 14ko

39/2006 Legea. Horren arabera, autonomia pertsonala eta mendetasun-egoeran dauden pertsonen arreta sustatu behar da, ez soilik Konstituzioan jasota dagoen gizarte-estatuaren eredian sartzeko, baita gizarteak arazo garrantzitsu hori ikusteko duen modua aldatu duelako ere. Hain zuzen ere, lehen, banakoen edo familien arazotzat hartzen zen; orain, gizarte osoaren arazotzat. Hortaz, jotzen da babes-neurri eta neurri ekonomiko zehatzak eskatzen dituela.

Legea onartu ondorengo hilabeteetan Lege horretan jasota dauden neurriak abian jartzeko lehen urratsak eman dira, eta aurrerantzean ere betearazten jarraitu behar da, harik eta, pixkanaka, mendetasun-mailei lehentasunen arabera arreta ematea ahalbidetzen duen estaldura lortu arte.

Estatuari dagokionez, aipatutako legea oso garrantzitsua da; dena den, Nafarroan garrantzi bera du abenduaren 14ko Gizarte Zerbitzuen 15/2006 Foru Legea berriki onartu izanak. Hain zuzen ere, lege horrek gai hori arautzen zuen aurreko legea, 1983koa, ordeztu du.

Foru-legean, gizarte-zerbitzuen sistema publiko berria taxutzen da. Sistema hori eskubideetan bermatzen diren hainbat prestazio tekniko, ekonomiko eta materialek osatzen dute, eta gizarte-zerbitzuetarako zorroekin gauzatzeko asmoa dago, bai esparru orokorrean, bai tokian-tokian.

Lege horretako aginduak garatuta ere, ezin da alde batera utzi gai horretan guztian, batez ere mendetasun-egoerei arreta emateari dagokionez, Gizarte Ongizateko Kontseilariaren abenduaren 22ko 293/2006 Foru Aginduan aurreikusten diren laguntzak ezartzeak duen garrantzia. Horiei esker, mendetasun-egoeran diren pertsonen eta horiek zaintzen dituzten familiek zaintza-zerbitzuak eta laguntza eskuratu ahal izango dituzte.

Neurri horiek ezartzean, eta etxez etxeko laguntzaren esparruan aurrerantzean onartuko diren neurriekin batera, egungo dinamika alde batera utzi nahi da. Izan ere, dinamika horretan familia askok egoitzetan sartu behar izaten dituzte pertsona horiek, adindunek nahi izan ez arren eta Administrazioak egoitza horiek eraikitzen eta mantentzen diru kopuru handiak erabiltzen dituen arren (etxez etxeko laguntza-zerbitzurako erabiltzen direnak baino askoz ere handiagoak dira).

Etxez etxeko laguntza izaten da, normalean, adindunek eta horien familiek nahiago izaten duten aukera. Izan ere, ingurune berean jarraitzeak bizi-kalitate hobea ekartzen du, autoestimua maila handiagoa izaten dute adindunek, eta bereizkeria- edo bakardade-sentipena, berriz, txikiagoa izaten da. Halaber, laguntza emozional

handia ekartzen du (laguntza materiala alde batera utzita) familia, bizilagunak eta lagunak gertu egoteak. Nolanahi ere, adindunak erakundeen esku uztea bihurtzen ari da ohiko irteera, arretarako salbuespeneko baliabidea izan ordez, normalean bestelako baliabideak (hala nola etxez etxeko arreta) erabiltzeko zailtasun edo mugak ikusirik.

Halako arretekin zerikusia zuten egoeren kopuru handia eta adindunentzako egoitzetako plaza-beharra aztertzeaz gain, arreta berezia jarri zitzaizen 2006an minusbaliotasuna duten pertsonen eragiten dieten gaiei.

Buru-gaixotasunek eragindako pertsonen arretari dagokionez, gizartearen eta osasunaren esparruan dauden urritasunek hainbat kexa eragin zituzten, eta egoitza-baliabideen urritasuna salatzeko izan ziren kexa gehienak. Errehabilitazio psikosozialeko Zentroak abian jartzeak (buruko arazoak dituzten pertsonen arreta emateko programa, 2005ean onartua) aurrerapen handia ekarri du alde horretatik. Nolanahi ere, programa horretan jasotako bestelako aurreikuspenak betetzean atzerapenak egon direnez, prozesua zaildu egin da.

Pertsona horiei dagokienez, arartekoak egiaztatatu zuen hainbat kasutan arazoak agerikoak direla eta, zeharka, familiei eragiten dietela, baita ingurunean bizi diren pertsonen ere, hala nola bizilagunei, pertsona horien arretaz arduratzen ez den familia-ingurunerik ez badago. Egoera horiek garrantzitsuak dira eta botere publikoen arreta berezia eskatzen dute, nahiz eta, jakina, pertsona horiek arreta hori jasotzeko eskubidea ere izan baduten. Hori bereziki beharrezkoa da gaixo dardela ez dakiten pertsonen, tratamendua alde batera uzten dutenen eta/edo beren izaera dela-eta behar handiak dituzten nahiz programa integral aktiboak eskatzen dituzten pertsonen kasuan.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Minusbaliotasuna

– Infanta Elena Zentroko egoera eta jakineko bizikidetzaz arazoak dituzten pertsonen baliabide egokiak eskaintzeko beharra.

– Lizarrako Santa Maria Jus del Castillo eliza-aren sarbide nagusiaren egoera eta gurpil-aulkietan diren pertsonen erabili ezin izatea.

– Nafarroako Administrazio Publikoen esparruan minusbaliotasunak dituzten pertsonen lana eman diezaieten sustatzeko indarrean dagoen legediaren ezarpen-mailari buruzko izaera orokorreko gomendioa.

– Zaintzapeko etxebizitzetako plaza-beharrak.

– Jokabide-arazoak dituzten bizilagunen egoerak inguruko pertsonengan duen eragina.

Hirugarren adina

– Autonomia-arazo larriak dituzten pertsonen arreta emateko egoitza-plazak egokitzeko beharra, bai eta egoitza horietan sartzeko eskaerak izapidetzean kontuan hartu beharreko prozedura-bermeak ere.

– Etxeko arretarako laguntzen araudi berria gauzatzeko beharra. Araudi horiek behar bezalako arreta bermatu behar diete premiadun guztiei, arauen helburuekin bat etorri edo ez, eta pertsona adindunak beren etxeetan geratzea sustatu behar dute.

– Etxeko arreta ezeztatzea, ezarritako baremo ekonomikoa gainditzeagatik.

Besteak

– Tuterako udal dantza-taldean familia ugarienezko hobaririk ez egotea.

– Gaur egun Nafarroan diren bide eta prozedu-rei buruzko gomendio eta proposamenak, gizartegaien esparruan irabazi-asmorik gabe laguntza instituzionala eskaintzen duten elkarte eta erakundeetarako.

– Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentuak ezarritako gizarte-prestazioetan egoitza-baldintzak bateratzeko beharrari buruzko gomendioa.

II.3.3. KULTURA, KIROLA ETA ELEBITASUNA.

Kultura

Ondare historikoa kontserbatzea eta babestea
Ikasketa/jarduera artistiko edo kulturaletarako
bekak eta laguntzak

Kirola

Kirol-instalazioen erabilera

Elebitasuna

Inprimakiak, liburuxkak eta dibulgazio-materiala
editatzea

Herritarrentzako jakinarazpenak

Bulegoetako arreta (administrazioa eta osasuna)

Langileen hizkuntza-eskakizunak

– Iruzkina.

KIROLAREN esparruari dagokionez, kexa ugari egon dira udalaren kirol-instalazioen erabilera-baldintzak direla medio. Batetik, erabiltzaileek kexa ugari aurkeztu izan dituzte informazio gutxi dagoelako antolatzen diren ikastaro eta jardueren

tan plazak esleitzeko erabiltzen diren irizpideen gainean, baldin eta ikastaro eta jardueretan eskaintzen den plaza-kopurua baino handiagoa bada izena eman nahi duen jendearena.

Jakina, kasu horietan, udalei onartu behar zaie halako erabilerak arautzeko eskumena, dagozkien eskuduntzen arabera, dauden aukeratik bat hauta dezaten funtzionamendu-mota finkatzeko, botere-desbiderapenik edo arbitrariotasunik gabe, betiere. Horrek guztiak ez du esan nahi horrelako prozesuak ahalik eta gardentasun handienarekin eta interesdun pertsonen informazioa eskaini gabe egin daitezkeenik. Alderdi hori nabarmendu egin behar da kasu horiek aztertzen direnean.

Era berean, instalazio horien erabiltzaileei zigor- edo diziplina-neurriren bat ezartzen zaienean gutxieneko prozedurarik ez egoteak ere kexak eragin ditu Erakunde honen aurrean, eragindako pertsonen beren burua aldezteko dituzten aukerak murriztu egiten direlako.

Atal honetan, azkenik, C. A. Osasuna taldearen instalazio-parkeko erabiltzaileek, harpidedunek eta kideek aurkeztutako kexa sartzan da, klub horren instalazioak diren lurretan egin nahi dituzten proiektu edo asmoak direla eta. Kexa Administrazioari edo erakunde publikoei zuzendu ez zitzaenez, hura aurkeztu zutenei jakinarazi zitzaizen arartekoak ezin duela esku hartu, horren jarduera arautzen duen foru-legeak ezarritakoarekin bat.

KULTURAREN esparruari dagokionez (aurreko urtean kexaren bat egon zen, batez ere Iruñean egindako esku-hartze arkeologikoa zela eta), nabarmentzekoak dira estatuko eta atzerriko ikastegietan arte-ikasketak egiteko beken 2006ko deialdia kendu zelako aurkeztu ziren kexak.

Kexa horiek izapidetzean, arartekoak Kultura Departamentuari proposatu zion (nahiz eta 2007an bekak berriro eskaini diren) beka jasotzeko baldintzak betetzen zituztenek beka eta laguntza horien deialdia eten zen denbora edo ikasturtean ere beka jasotzeko aukera aztertzeke.

ELEBITASUNARI dagokionez, aurreko ekitaldian izandako kexen antzekoak jaso ziren, guztiak, ere, inplizituki, Nafarroako Administrazio Publikoetan euskara erabiltzeari buruzko otsailaren 10eko 29/2003 foru-dekretuari dagozkionak.

Aurkeztu ziren kexak aurreko txostenetan jasotako antzeko gaiei buruzkoak izan ziren: zerga-ogasunaren zerbitzuekiko eta/edo Iruñeko Udalarekiko harremana (bai idatzizkoa, bai ahozkoa), Gayarre Udal Antzerki Fundazioak euskararekiko duen jarrera, eta, oro har, eremu mistoko Administrazioak duena.

Kasu horietan, arartekoak nabarmendu du Erakundearen ikuskaritza-lanean eragin handia izan dutela gai horri buruzko mota eta eduki askotako justizia-erabakiek.

Aurretik, eskatu zen behar ziren akordioak adostu behar zirela, modu homogeneo eta zehaztuan, Administrazio Publikoek gai horrekiko izan beharreko jardura xedatzeko, eta, hartara, egungo egoera gainditzeko. Halaber, egoera zehatz horri aurre egiteko Nafarroako Parlamentuan egindako txostenak ireki zuen aukera aipatzen da, nahiz eta azkenik ez gauzatu hitzarmenik. Era berean, 2006ko otsailaren 2an, Nafarroako Parlamentuan ebazpena onartu zen, Nafarroako Gobernuak otsailaren 10eko 29/2003 Foru Dekretua (Nafarroako Administrazio Publikoek euskara erabiltzeari buruzkoa) berrikus zezan.

Hartara, euskarari buruzko foru-legeko agindua gauzatzeko bermatzen duen araudia egongo da, erabatekoa eta eguneratua. Ebazpen hori ez dator bat aipatutako foru-dekretuarekin. Nabarmentzekoa da (azaldutako ildorako ekarpena izan daitekeenez) Nafarroako Gobernuaren 2006ko irailaren 18ko akordioa. Hain zuzen ere, akordio horretan euskararen gaineko hainbat neurri onartu ziren. Sentipen hori jaso eta hobetu beharreko alderdiak hobetzeko jardura-plan berriak taxutu behar direla diote neurriek.

Azkenik, kexa eragin zuten arrazoiei dagokienez, Leitzako pertsona batek aurkeztutakoa aipatuko dugu. Udallerri horretako udalak herritarrei zuzendutako idatziak, iragarkiak, jakinarazpenak eta bandoak euskara hutsean egiten dira. Hartara, indarrean dagoen legediaren aurka egiten da, nahiz eta bere garaian onartutako udal-ordenantzan aurreikuspen horiek barne hartzen diren, eta euskaraz ez dakitenak baztertu egiten dira, euskaraz badakitenekin alderatuta.

Arartekoak aztertu behar izan zuen beste gai bat ere bada, kexak eragin zituen: Nafarroako Gobernuko Ekonomia eta Ogasun Departamentuak 2005eko abenduaren 28ko 1140/2005 epaia betearazteko izan zuen jardunbidea, dokumentazioa eskuratzeari dagokionez. Epai hori Nafarroako Justizia Auzitegi Goreneko Administrazioarekiko auzietarako gelak eman zuen, Obra Publiko, Garraio eta Komunikazioetarako sailburuak uztailaren 15eko 2343/1998 Foru Aginduaren aurka jarritako errekurtsioan. Foru-agindu horren arabera, Iruñeko bi irratiren emakida esleitzen zen. Kasu horretan, prozesuan parte hartzen ari ziren enpresetako batek jarri zuen kexa, eta salatzen zuen baimena ez zitzaiola eman programazioa osorik euskaraz zuen proposamen bakarrari.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Kultura

– Maiztasun jakin batekin eskaintzen ziren beken deialdia ez egitea.

Kirola

– Arangurengo udal-kiroldegiaren funtzionatzeko sistema.

– Kirol-instalazioen erabiltzaileen jokabidea.

Elebitasuna

– Leitzako Udalarekiko harremanetan herritarrek euskara nahiz gaztelania erabiltzeko eskubidea bermatzeko beharrari loturiko lege-betekizunak gogoratzea. Ondorioz, eskubide hori herritarrei zuzentzen zaizkien komunikazio, jakinarazpen eta idatzi guztietan ere bermatzea, gaur egun euskaraz bakarrik egiten baitira horiek, oro har.

– Nafarroako Zerga Ogasunean euskaraz ez erantzutea eta arretarik ez ematea.

– Administrazio-espeditari buruz informatzeko eta administrazio-espeditaria eskuratzeko gomendioa, FM irratien esleipen-prozesua berrabiaraztean justizia-erabakiak ekarritako atzeraeraginararen ondoren.

II.3.4. HEZKUNTZA.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

Hezkuntza

Ikastegiak dauden eraikinak (segurtasuna, kontserbazioa eta eraikuntza)

Ikasle-garraioa eta jantokia

Hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleak

Ikastegietako sarbidea (irizpideak ezartzea)

Hezkuntza-planifikazioa (eskaeraren arabera egoitzea)

Ikastegien funtzionamendua (bizikidetzak eta abar)

Bekak eta diru-laguntzak

0 eta 3 urte bitarteko zikloa Unibertsitate-ikaskuntza Tituluen homologazioa

Eskola-egutegia

– Iruzkina.

HEZKUNTZARI buruzko atal honetan jasotako kexak, gehienetan, gurasoek aurkeztuak dira, baina, hainbat kasutan, sistemako profesionalak berek ere aurkeztu dituzte.

Kexa ohikoenak, txosten hauetan ikusten denez, honako gai hauei buruzkoak dira: instalazio desegokiak edo instalazio-urritasuna; hezkuntza-planifikazioa; ikasle etorkinen kontzentrazioa; hezkuntza-ereduak; sartzeko arauak; ikasle-garraioa; hezkuntza berezia eta abar. Halaber, azken urteotan bizikidetzak-arazoak ere egon dira, eta diziplinari-erregimena ezartzea planteatu da.

Hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleak artatzeari dagokionez, hainbat zerbitzu osagarri behar dira hezkuntza-eskubidea behar bezala estaltzeko, hala nola landa-inguruneetatik mugitzeko garraioak, jarduerak gauzatzeko laguntza pertsonalak eta abar. Gai horrek hartzen ditu kasu gehienak, horrelako gero eta prestazio gehiago dagoela eta lehendik diren baliabideak optimizatu egin behar direla ikusirik.

Aurreko urteetako bidetik jarraituz, kexak aurkeztu zituzten, batez ere ikasleen gurasoek, kasu batzuetan elkarrekin bitartez, baita kaltetutako hainbat irakaslek ere. Guztiek ere hainbat **ikastegitako baldintzak** salatzen zituzten, hots, ikastegiak dauden eraikinetako baldintzak eta egokitu eta hobetu beharreko urritasun eta premiak. Hainbat ikastegi aztertu dira, hala nola Andres Muñoz Garde hezkuntza bereziko ikastegia, Vázquez de Mella eskola publikoa (biak Iruñean daude) eta Tuterako Elvira España eskola publikoa.

Kasu horiek lotura estua dute premia berrien aurrean erabili beharreko hezkuntza-planifikazioarekin. Horiekin bat, Mendillorriko Elorri eskola publikoan D ereduaren gainean hartutako erabakia (eredu hori desagerrarazi egin da) eta Iruñeko Arrotxapea auzoan eredu horretako plaza gutxiegi egotea ere salatu ziren.

Eskolako bizikidetzak-arazoei edo -zailtasunei dagokienez, horiek ere hasi dira gure Erakundera iristen.

Aztertu diren gaiei dagokienez, nabarmentzekoak dira ikasle edo irakasleren baten etengabeko jokabideak eragindako arazoak, eta/edo gurasoen banantze- edo dibortzio-prozesuetan bisita-erregimena ez betetzeagatik eskolan eta ikastegietan sortzen diren egoerak.

lazio urteko txostenean, **Nafarroan 3 urtetik beherako haurrei arreta ematen dieten ikastegietan** Administrazioak egiten zuen ikuskaritzalana aztertzea helburu zuten kexak aipatzen ziren, batez ere zentro horiek bete beharreko gutxiengo baldintzei eta zentro horien gainean jarduera duten bitartean egiten den kontrolari dagokienez.

Kexa horietan adierazten zen gaur egun gai horren gainean dauden arauak behin-behinekoak

direla, Hezkuntzaren Lege Organiko berria ateratzea litekeena da eta. Halaber, gai hori ikuspegi orokorretik erregulatzeko araurik ez egoteak ekar ditzakeen ondorioak ere aztertu dira.

Gurasoek beren seme-alaben hezkuntzaren gainean duten eskumena (eskubidea/betekizuna) alde batera utzi gabe, hiru urtetik beherako haurren hezkuntza-eskubidea hezkuntza-antolamenduak bermatzen du. Hezkuntza-etapa hori borondatezkoa izatea gurasoentzako aukeratzat jo behar da, eta botere publikoentzat, berriz, betekizuntzat. Izan ere, behar adina plaza egotea bermatu behar dute botere publikoek, kasu guztietan, baita ikastegi-mota guztietan zikloaren hezkuntza-izaera bermatzeko gutxieneko baldintzak egotea ziurtatu ere.

Estatuko eta autonomia-erkidegoetako ararteko guztiek dute iritzi bera, 2004an Santiagon egindako XIX. Koordinazio Jardunaldietan ikusi zenez.

Horregatik, kexa hauen azterketaren ondorio gisa, arartekoak dio, azken batean, une hau erabakigarria dela 0 eta 3 urte bitarteko haurren hezkuntza-zikloa behar bezala arautzeko, adituak iritziak kontuan hartuta, betiere. Hartara, ikastegi eta kasu guztietan, hezkuntza bermatzeko gutxieneko baldintzak ziurtatuko dira.

– Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.

- Unibertsitate-ikasketetarako beka eskuratzeko zurtasun-pentsioa galdu izana aintzat hartzea.
- Hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleak: interprete-premia.
- Adin txikikoen hezkuntza-beharrak.
- Goi-mailako lanbide-heziketan sartzeko informazioa.

II.3.5. FUNTZIO PUBLIKOA.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

Funtzio publikoa

Mugikortasuna eta karrera administratiboa
Karguen eskuratzeko eta hornitzea Ordainketa-erregimena
Eskubideak eta betekizunak Diziplina-erregimena
Eskubide pasiboak eta gizarte-segurantzak
Erregimen bereziak (lana, irakaskuntza, osasuna)
Bestelako erregimen bereziak (udalerriak, ASUE (Osasun Laguntza-Erabilera Berezia), polizia)

– Iruzkina.

FUNTZIO PUBLIKOAREN esparruan, kexa gehienek zerikusia dute, batetik, lan publikoa eskuratzeko hautaketa-prozesuetan parte hartzen duten pertsonekin, eta, bestetik, lehendik funtzionarioak edo Administrazio Publikoetako langileak diren pertsonekin. Horiek hainbat kexa aurkeztu dituzte beren karguetako lana, ordainketa-sistema, karrera administratiboa eta mugikortasuna direla eta, besteak beste.

Funtzio publikoan sartzeko prozesuei eta prozesu horietan sortzen diren egoerei nahiz kalifikatzeko Epaimahaiek egoera horien gainean hartutako erabakiei dagokienez, maiz, kexak izaten dira aurkeztutako pertsonak ez direlako onartzen, deialdian eskatutako baldintzaren bat ez betetzeagatik, eta/edo test moduko hainbat galdera ezeztatzen direlako, erantzunak baliozkoak izan arren ez direlako kontuan hartzen aurkeztutako meritu eta/edo ikastaroren batzuk.

Behin baino gehiagotan aipatu izan da kasu batzuetan atzerapenak egoten direla lan-eskaintza publikoan sartzeko diren plaza jakin batzuen deialdietan, baita horiek aitzakiarik gabe berandu hornitzen direla ere.

Nafarroako Gobernuak urtero onartzen dituen **lan publikoko eskaintzak** zenbateraino betetzen diren aztertu dugu, baita horiek abian jartzean atzerapenik egoteak Administrazioetako lanpostuak eskuratu nahi dituztenei zer ondorio eragiten dizkien ere.

Lanpostuen eskaintza publikoa edo lanpostuen urteko Nafarroako eskaintzak estatuko arautegien ereduari jarraitzen dio. Kasu honetan, egoera argitzen duen elementutzat jo daiteke, hasierako eraketari eta ondorengo bilakaerari dagokienez. Arautegietako azken aldaketek jarduteko askatasun gehiago ematen diote Administrazioari; izan ere, eskaintzan sartuko den plaza-kopurua erabakitzeko eskumena esleitzen zaio, lanpostu bete gabeen gutzizko kopurua bete behar izanik gabe.

Are agerikoagoa da hornitu behar ziren (eta, horregatik, lan-eskaintza publikoan sartu diren) lanpostu hutsak egiazki betetzeko beharra, eskaintzan jasotako aldi baterako aurreikuspenekin batera. Hartara, arartekoak uste du Erakundearen helburuetako bat betetzen dela, kanpo-proiektioari dagokionez behintzat; hain zuzen ere, herritarrei eta leudekeen interesdunei lan-eskaintzan adierazten den ekitaldiko deialdian eskaintzen diren lanpostuen kopurua eta ezaugarriak jakinarazten zaizkie, eta Administrazioak gai hori arautzen duten oinarriko printzipioei men egiten diela adierazten da.

Administrazioan modu egonkorrean nahiz denbora baterako lan egiten duten langileen **erregimen juridikoarekin** zerikusia duten gaiei dagokiernez, institutueta kontratatutako irakasleen multzo handi batek planteatutako arazoak aztertu ditu Erakundeak. Irakasle horiek bitarteko espezialista gisa daude kontratatuta institutueta, irakaskuntzan jardun daitezten, eta LOGSEz aurretiko espezialitateak dituzte. Irakasle horien titulu eta lanpostuak OHOk 6., 7. eta 8. mailan eskolak emateko ziren, baina LOGSE legea indarrean sartu orduko, bigarren hezkuntzako irakasleak (lizentziatuak) hasi ziren eskola horiek ematen. Dena den, plazan ehuneko bat adin horietako ikasleekin lanean aritutako eta bere garaian espezialitate horietako oposizioak gauditutako irakasle funtzionarioentzat gorde zen. Egoera horren aurrean, azaldu zuten murrizten ari zirela, pixkanaka, horrelako irakaskuntza-lanpostuetan lanean jarraitzeko aukerak, lanpostu horiek betetzeko pertsonen hautaketa arautzen duten foru-aginduak nola taxutzen ziren ikusita.

Suhiltzaileen ofizialen taldeko hainbat kidek sortutako egoera ere aztertu zuen Erakundeak, 38/2006 Foru Dekretuak horien eskumenak eta funtzioak aldatzen zituela baitzioten. Hain zuzen ere, foru-dekretu horren arabera sortu zen Larrialdietarako Nafarroako Agentzia, uztailaren 1eko 8/2005 Foru Legeak (Nafarroako babes zibilari eta larrialdietako arretari buruzkoa) horretaz zituen aurreikuspen eta printzipioen aurka.

Bestalde, aurreko ekitaldietan bezalaxe, erretiratuaren kexak jaso dira gizarte-segurantzaren sistemari buruz. Izan ere, Nafarroako mutualitateetan kotizazioak egin dituzte pertsona horiek, eta gizarte-segurantzak ez du kotizazio-denbora hori kontuan hartzen, estatuko Administrazio Orokorra gai horri buruz ez duelako araurik eman, Nafarroako Gobernuarekiko aurretiko kudeaketan ondoren.

Oraindik konponbiderik ez egoteaz gain, alde-bakarreko erabaki eta neurriak hartu dituzte gizarte-segurantzaren mutualitateen bitartez kotizatu duten funtzionario erretiratuaren kasuan. Horiei azken kotizazio hori kontuan hartzen zaienez, neurri edo konponbide zehatza izan da, baina, arartekoaren ustez, bi Administrazioek batera konpondu beharreko arazoa da, kotizazioen inguruan bi Administrazioen artean dagoen elkarrekikotasuna dela eta. Elkarrekikotasun horren adibide garbia da kotizazio horiek kontuan izateari buruz hartutako erabakia, 2007rako Nafarroarako aurrekontu orokorren 17/2007 Foru Legean jasota dagoena. 10/2003 Foru Legea nabarmen aldatzen du horrek, 29. artikuluko 1. atalean d) letra gehitzen baitu. Honako hau dio, hitzez hitz: "Foru-lege

honetan jasotzen diren eskubide pasiboen sistemari, honako hauek joko dira onartutako zerbitzu-urtetat: funtzionarioak gizarte-segurantzaren edozein erregimen publikotan edo horren ordezkotan kotizatuta dituen urteak, betiere, urte horietako lan-prestazioa ez bada Administrazio Publikoko zerbitzuekin batera gauzatu."

Zerbitzu eta kotizazioak kontuan hartzen ditu horrek gizarte-segurantzaren aurrean, baita lana enpresa pribatu batean egin bada ere. Aurrekoek gain, beste hainbat kexa ere eragin ditu gai honek, 2003an mutualitate-erregimen bat edo bestea (lehendik zutena edo 10/2003 Foru Legean jasota zegoena, eta hiru urte geroago aldatuko zena) aukeratu behar izan zuten funtzionarioen artean.

Azkenik, Iruñeko Udaleko langile-batzordeak helarazitako kexak aipatzen dira. Kexa horietan adierazten da hainbatetan udalari zuzendutako idatzizko informazio-eskaerak bidali dituztela eta ez dizkietela erantzun. Administrazioaren isiltasuna justifikatzen duen egiaztagiria bidal dezaten eskatzen dute. Hori dela eta (nahiz eta arartekoa udal horri zuzendu zaion, idatzi horietan eskatzen zen informazioa eskaini zezan), hainbat kasutan kexen egileei jakinarazi zaie gai zehatz horiek arartekora helarazteak ez duela udalaren eta langile-batzordearen arteko harremanetarako ohiko bidea izan behar, hots, parametro normalizatuagoak erabili behar liratekeela, betiere, eskumen eta arduren esparruko planteamendu eta ekimenak mantentzeko eskubidea alde batera utzi gabe. Jakina, azken hori errespetatu egin behar da, ezarritako arau-esparruarekin bat, baina gehiegikerietara iritsi gabe.

– Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda

– Iruñeko Udalak langile-batzordearen eskakizunari ez erantzutea.

– Nekazaritza-ingeniarientzako plazak ez eskaintzea.

– Sukaldariak lekualdatzeko hautaketa bidezko lehiaketa-prozeduraren ebazpena atzeratzea.

– Irakasleak beste toki batera eramatea, lekualdatzeko lehiaketa-prozedurarik gabe.

– Bitarteko irakasleak funtzio publikoan sartzea.

– Nafarroako Gobernuko Administrazio Publiko langileen eta Nafarroako Administrazio Publiko- etako mutualitateetako funtzionarioen erretiroak aldatuta atzematen den bidegabekeria.

– Suhiltzaile-ofizialen lan-egoera.

– Aukera-berdintasuneko teknikaria aldi baterako kontratatzeko hautaketa-prozedura.

– Iruñeko Udaleko langile-batzordeari ez erantzutea.

II.3.6. OGASUNA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Ogasuna

Nafarroako Gobernuko zergak (PFEZ, BEZ...)

Tokiko zergak eta zerga-erregistroak

Prozedura (inposaketa, antolamendua, bilketa, premiamendua)

Tasetako hobariak

– **Iruzkina.**

OGASUNARI dagokionez, arartekoak bereizi egin ditu kexetan azaltzen diren kasuistikak: bate-tik, Nafarroako Foru Ogasuneko zergak edo zerga-kudeaketa eta, bestetik, Nafarroako toki-erakunde-etako zergak.

Lehen multzoko kexa ohikoenak **pertsona fisiko-en errentaren gaineko zergari** dagozkio. Zergadunek egindako autolikidazioak planteatzen dira, ondoren Ogasunak zuzentzen dituenak, zilegi ez diren hainbat kontzeptu, kenkari edo salbuespen egoteagatik.

Gai horri dagokionez, arartekoak hainbat egoera aztertu zituen, guraso bakarreko familien kasuan gutxieneko pertsonalaren kenkaria aplikatzen den moduari buruz, baita zer irizpide erabiltzen den ere lan-errendimenduengatik kuota kentzeko.

PFEZari buruzko 22/1998 Foru Legeko 59.2 artikulua zerga-mota hori aipatzen duela eta ez datorrela zuzenbidearekin bat argudiatu zen. Izan ere, bereizkeria-egoerak gertatzea ahalbidetzen du modalitate bateratuko zerga-ordainketaren kasuetan, zehazki, ezkontideetako batek gutxieneko pertsonala lortzen ez duenean, kasu horretan ezin baita lan-kenkaririk egon. Arartekoak kexa hori sakon aztertu du, zeina tesi hori egiaztatzen zuten balizko kasuen dossier zabalarekin aurkeztu baitzen. Arartekoak Ekonomia eta Ogasun Departamentuari planteatu zion (erantzunean adierazten zuen lege) azterketa edo analisisa egin zezan, funtsean, alderdi zehatz horri zegokion zerga-ordainketa ahal den heinean hobetzen duten proposamenak bilatzeko. Hartara, beharrez-

kotzat jotzen den lege-erreforma sustatuko da, zergak modalitate bateratuan ordaintzen dituzten zergadunen lan-kenkariaren zerga-tratamendua hobea eta bidezkoagoa izan dadin.

Tokiko zergekin, hau da, Nafarroako toki-erakundeek kudeatu behar dituzten zergekin zerikusia duten planteatutako gaien artean, nabarmentzekoak dira lurralde-kontribuzioaren kudeaketarekin loturikoak, bereziki hiri-esparruan, baita horrek sortzen dituen arazo guztiak ere. Izan ere, katastro-balioa igoarazten dute eta, egoera horri buruz eskatzen den informazioa, sarritan, ez da ematen edo nabarmen urria da.

Halaber, askotan desadostasunak egoten dira higiezinak edo lursailak katastroan islatzen diren moduagatik, eta batzuetan beste titulu edo eskritura publiko batzuetan desberdin adierazteagatik. Kasu horietan, arartekoak katastroan sartutako gaien izaera nabarmentzen du, jurisprudenzia zabalak berresten duena; izan ere, zerga-erregistroan sartuta dauden adierazten dute, eta horrek lurralde-kontribuzioaren kudeaketan eragina du (legedia komuneko ondasun higiezinaren zerga balio-idea). Erregistroaren zuzeneko eraginkortasuna erregistroari dagokion zerga-kudeaketaren esparrura mugatu behar da, eta horrela adierazten du Nafarroako Toki Ogasunak arautzen dituen martxoaren 10eko 2/1995 Foru Legeko 143. artikulua.

Beste atal batean sartu behar dira bestelako zerga edo tasei loturik planteatu diren bestelako gaiak (eraikuntza eta obren gaineko zerga, zirkulazioaren gaineko zerga edo hiri-hondakin solidoak jasotzeagatik zerga).

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

– Katastro-balioaren igoerari buruzko informazioa.

– San Fermin Jailetako saltzaile ibiltariak jardura ekonomikoaren gaineko zerga ordaintzea.

– Iruñeko Hizkuntza Eskola Ofizialean funtzionarioei tasak murriztea.

– Zergak norbaitekin batera ordaindutakoan, PFEZen lan-kenkariak egotea.

– Katastro-finkak aldatzea eta lursail horretako bidea birgaitzea.

– Bide baten titulartasunari buruzko desadostasunak.

II.3.7. BARNE-ARAZOAK.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Barne-arazoak

Jokoak eta ikuskizun publikoak

Herritarren segurtasuna

Espetxe-administrazioa

Nortasun-agiria, pasaporte eta atzerritarren izapideak

Polizia-jarduera

Zirkulazioa

Zirkulazio-zigorak

Minusbaliatuentzako aparkalekuak Zirkulazioaren antolamendua

– **Iruzkina.**

BARNE-ARAZOEI dagokienez, **zirkulazioarekin zerikusia duten zigor-espeditenteen** gaineko izapideei loturiko kexa ugari egon da berriro ere. Kasu batzuetan, aurreko ekitaldiren batean gertatu den moduan, bidalitako idatzi-motaren bitartez izapidetu dira, erakunde, agentzia eta aholkularitza-agentzien ohiko jardunbideari jarraiki.

Mota horretako edozein zigoren aurrean automatikoki egiten dituzten izapideetan sartu dute arartekoaren aurrean kexa aurkeztea. Jakina, halako idatzietan kexak aurkezteak (askotan ez dute koherentziarik aztertzen ari den gaiarekin) arartekoaren ikuskaritza-lana zailtzen du, batez ere, arartekoak duen abantailazko alderdi batean, arartekoak banako tratamendua eskaintzen baitie aurkezten diren kexa guztiei.

Zoritarrez, aurretik ezarritako eredu edo idatziak erabiltzea ez da aipatu diren kexetan bakarrik gertatzen, ohikoa baita Administrazioan zigor horien aurka jartzen diren alegazio edo errekurtsioei erantzuteko. Hartara, kexetan zigorrak berak zailtzen jartzeaz gain, egiaztatzen da motibaziorik edo inolako azalpenik ez dagoela interesdunei egindako alegazioei nahiz jakineko gertakizunak azter daitezen eskatzeko proposamenei erantzuteko bidaltzen zaizkien idatzietan.

Azkenik, kexa-multzo hori Gorte Orokorrek izendatutako arartekoari bidali zaion arren, kexen eskumen-esparrua ikusita, sarritan planteatu dira nortasun-agiria eta pasaporte igortzeko eta berri-tzeko bulegoetara joandako pertsonak izandako zailtasunak, hots, batez ere atzerapenak eta masifikazioa.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Barne-arazoak

– Nafarroako polizia-zerbitzuek agenteen jardura irregularren gaineko kontrol-sistemak hobetzeko premiari buruzko gomendioa.

Zirkulazioa

– Zirkulazio-zigorak jakinarazteko eta idatziei erantzuteko helbidea.

– Salaketa ordenagailuan sartzean akatsa egitea.

– Zirkulazioko zigor-prozedurak jakinarazteko helbidea.

II.3.8. JUSTIZIA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Justizia

Epaiak betearaztea

Doako justizia-laguntza

Elkargo profesionalen jarduera

Erregistroak

Justizia-jarduerak eta erabakiak

– **Iruzkina.**

Atal honetan berriro aipatzekoak dira **erregistro zibileko espeditenteen** ondorioz aurkeztutako kexak, kasu honetan, zehatzagoak izate aldera, Erregistro Zibil Zentralean. Izan ere, Nafarroaren esparruari dagokionez, arartekoak aurreko txostenetan Nafarroako Justizia-auzitegiko presidentek hartutako neurriak jasota zeuden. Hain zuzen, horiek eragin zuten, azkenik, atzerapena zuzentzea.

Nolanahi ere, atzerapena ez da zuzendu Erregistro Zibil Zentralari dagokionez. Aurten, horri bidalitako kexetako asko Gorte Orokorretako arartekoari helarazi zaizkio, foru-erakundearen eskumen-esparrua ikusita.

Ekitaldi guztietan gertatzen den moduan, kexa ugari egon da Justizia Administrazioaren funtzionamendua dela eta, batez ere **justizia-ebazpenen** edukiarekin ados ez egoteagatik. Baina, jakina, arartekoak ezin du esku hartu edo iritzia eman horien gainean.

Horri buruz aurkeztutako ohiko kexez gain, beste hainbat ere egon dira justizia-esparruko jakineko gaiei egindako instrukzioari buruz, dagokion kasuan erabilitako jarduera-sistemarekin ados ez

egoteagatik. Jakina, halako gaiak planteatzen zaizkionean, arartekoak muga handiak izaten ditu justizia-ebazpenen edukiarekiko desadostasuna adierazten duten kexen kasuan.

Kexetan ageri den beste gai bat da prozesu horietan esku hartzen duten profesionalen –zehazki, abokatuen– jarduera, askotan kritikak jasotzen baitituzte beren jarduera profesionala dela eta. Kasu horietan, kexa aurkeztu duten pertsonen jakinarazten zaie zer aukera duten dagokien elkargo profesionaletan jarduteko.

Azkenik, gai horretan doako justizia-laguntza ukatzeari loturik aurkeztu diren bestelako kexa batzuk ere aipatzekoak dira. Arartekoak aztertu izan du laguntza ukatzeko kontuan hartu den informazioa, eta egiaztatu du ezarritako irizpideak behar bezala aplikatu direla.

II.3.9. INGURUMENA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Ingurumena

Ingurumen-informazioa

Nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiategiak

Kutsadura akustikoa

Establezimendu publikoen funtzionamenduko bestelako eragozpen batzuk

Sailkatutako bestelako jarduera batzuk

Faunaren babesa

Espazio naturalen babesa

Telefonia mugikorreko oinarri-estazioak

Ingurumenari loturiko erabakietako esku-hartzea

Ehiza eta arrantza

Ingurumen-inpaktuetarako baimena behar duten jarduerak.

Bestelako jarduera batzuen ezarpena edo instalazioa

– Iruzkina.

INGURUMENA dela-eta egindako kexetatik nabarmentzekoak dira hiri-jardueren eragindako zarata eta bestelako ondorio gogaikarrien gaineko kexak, batez ere, taberna eta aisiarako bestelako lokalen aurkakoak. Horiekin batera, geroz eta kexa gehiago daude gazteek erabiltzen dituzten lokalak direla eta.

Kutsadura akustikoaren gaia ez dago nabarmendu beharrik. Aurreko urteko txostenetan egindako gogoetetan, arartekoak dagokion arreta eman dio gai horri, eta, ondorioz, Txosten Berezia

egin zuen Nafarroako Foru Komunitateko kutsadura akustikoari buruz. Txosten honetan ere behar bezala jorratu da gaia, eta horretan eskuduntzak dituzten Administrazioei ohartarazten zaie beren eskumenak eraginkortasunez erabili behar dituztela eta ingurumenaz egoki gozatzeko eskubidea bermatu behar dutela. Eskubide hori etengabe urratzen dute era guztietako zaratek. Pertsona guztiak berezko eta ezin bortxatuzkoa duten pribatasun-esparruaren aurkako jarduera da kutsadura akustikoa.

Kasu askotan, esparru horretan eskumenak dituzten Administrazioek esku hartzen ez dutelako, justizia-auzitegiek zigor handiak jarri behar izan dituzte, baita kalte-ordainak eskatu ere. Establezimenduen titularrek ordaindu behar izaten dituzte zigorrak, baita, batzuetan, esku hartzea zegokion baina ezer egin ez zuen Administrazioak ere.

Lehen kexa-multzo horrekin batera, **ingurumenari buruzko informazioa eskuratzeko eskubi-deari loturiko kexak** ere aurkeztu dira.

Aipatzekoa da Arga ibaiaren ertzean, Iruñetik igarotzen den tartean, egiten den jarduera, baita erabiltzen ez diren harrobi batzuen egoera eta ltoizko urtegiaren segurtasuna ere (nahiz eta azken hori ez den eskumen-esparru horretakoa).

Iaz ere planteatu zen gaietako bat, Nafarroako Gobernuak Ingurumen Departamentuak webgunearen bitartez herritarrei emandako informazioa dela eta, aireko troposfera-ozonoaren kontzentrazioa izan zen, bereziki, Erriberari dagokionez. Castejongo ziklo konbinatuko zentralak handitzeko baimena emateko aztertu ziren informazio eta datuek kexa eragin zuten.

Azkenik, aurreko txostenetan bezalaxe, arartekoak Nafarroako **telefonía mugikorreko oinarri-estazioen** egoera aztertu du, maiatzaren 6ko 10/2002 Foru Legearekin bat (telefonía mugikorreko oinarri-estazioak antolatzeari buruzkoa). Lege hori modu eraginkorrean ezartzean atzerapen handia egon da, azpiegituren lurralde-planak ez zirelako onartzen eta horiek beharrezkoak zirelako instalazio horiek baimentzeko.

Egoera aztertzean, eta gai horretan eskumenak dituzten Nafarroako Gobernuak Sailek emandako datuak ikusita, arartekoak gomendio orokorra egin zien Sailei gai horri buruz.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

– Berriozarko telefonía mugikorreko oinarri-estazioaren egoera.

- Telekomunikazio-lokaleko zaratak eta bibrazioek eragindako eragozpenak.
- Etxebizitzen azpiko lokaleko zaratak.
- Arga ibaiaren ertzeko zuhaitzak moztea.
- Telefonía mugikorrek oinarri-estazioak antolatzeari buruzko maiatzaren 6ko 10/2002 Foru Legea garatzeko jarduerak gauzatu beharrari buruzko gomendioa.
- Tuterako zaindariaren jaietako gehiegizko zarata.
- Goizuetako taberna batek eragindako eragozpenak.
- Etxabe batean partikularren zaratek eta usainek eragindako eragozpenak.
- Azagrako gazteen lokal bateko zarata eta eragozpenak.
- San Adriánko udalaren jokabidea, funtzionamendu-lizentziarik gabe lanean ari den beilatokia dela eta.
- Harategi bateko gehiegizko zarata.
- Hautzaindegi bateko zarata.

II.3.10. OBRA PUBLIKOAK ETA ZERBITZU PUBLIKOAK.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

Obra publikoak

Azpiegiturak egitea
Kontserbazioa eta mantentze-lanak
Ezinbesteko besterentze-prozesuak

Zerbitzu publikoak

Nahitaezko gutxieneko zerbitzuak eskaintzea (ura, hondakinak eta abar)
Garraio publikoa/Telekomunikazioak/Interes orokorreko bestelako zerbitzu batzuk
Zerbitzuen funtzionamenduagatikiko ondare-erantzukizuna

– Iruzkina.

Atal honetan, udalerrietan eskaintzen diren nahiz Nafarroa osoan Foru Gobernuak eskaintzen dituen **zerbitzu publikoekin** loturiko kexak aipatzen dira: errepideak, garraioak, komunikabideak eta abar.

Azken horri dagokionez, hainbat kexa aztertu ditu arartekoak zenbait errepideri, lurreko telebista digitalaren Nafarroako estaldura-mailari eta Altaria

trenak Tuteran eta Altsasun egiten dituen geldialdi- en aldaketari buruz. Hain zuzen ere, RENFERi jakinarazi zitzaion hartutako erabakiek kezka handia sortu zutela Nafarroako bi udalerrri horietan.

Toki-esparruan, kexa ugari egon da oinarritzko hainbat zerbitzuren funtzionamendua dela eta, hala nola ur-hornidurari eta saneamenduari, hondakin-bilketari nahiz argiteria publikoari buruz.

Ekitaldi honetan, udal-hilerrri baten funtzionamenduari loturiko kexa bat ere izapidetu behar izan zuen arartekoak, baita lehendik ziren hilobietako hobekuntza- eta egokitzapen-obretako arazo- ei buruzkoak ere.

Kexa horietan hauteman denez, kasu batzuetan tokiko erakundeek errezeloa diote aipatutako zerbitzuen funtzionamenduaren ondorioz kalteren bat jasan duten herritarrek aurkeztutako ondare-erantzukizuneko erreklamazioak izapidetzeari.

Obra publikoen eta zerbitzu publikoen funtzionamenduaren ondare-erantzukizuna dela-eta ere kexa ugari aurkeztu dira Erakunde honetan. Urtetik urtera ari da hazten atal hau, zerbitzu publikoen kalitatea hobetzeko eskatzen dutelako herritarrek, eta aldatu egin delako Administrazioaren funtzionamenduaren kalteei buruzko ikuspegia (ordaina eskatzeko joera dago orain, lehen ez bezala). Kexa aurkezten duten pertsonak izaten duten arazoetako bat da Administrazioak oso motel izapidetzen dituela haien kezak.

Bestalde, kaltearen eta administrazio-jardueraren arteko harremana egiaztatzen duten frogak ekarri behar izatea da arazo nagusia kaltetuaren kexak aurrera egin dezan. Kalteen jatorriaren berehalakotasunak, batez ere bide publikoetan erortze-ari dagokionez, galarazi egiten du izapidetze-organoak behar adinako frogatzat jo daitezkeen elementuak eskuratzea, alegia, lesioaren eta zerbitzu publikoaren arteko kausalitatea frogatzea. Horregatik, eta frogaren karga eskakizun beteezinezkoa izan ez dadin, gogorarazi da izapidetze-organoak zehatza izan behar duela gertaera eztabaidagarrietako frogak eskuratzean, frogaren ofizialtasun-printzipioa erabili behar baitu.

Obra publikoei dagokionez, kexa asko dago jarduera horiek direla eta. Kexetako batzuek obra-erakiko desadostasuna adierazten dute, edo jarduera horietako bat gauzatzea eskatzen dute (esate baterako, Iruñeko ospitale-eremuko aparkalekua).

Nolanahi ere, ohikoagoak dira horietako hainbat obra egiteak ondare eta jabetza partikularretan eragindako arazoekin zerikusia duten kexak. Hainbat kasutan planteatu diren eragozpen logikoez gain (eremua zikinago egotea edo zirkulazio han-

diagoa egotea), kexa asko desjabetze-prozesuei buruzkoak izan dira, baita, aldi baterako okupatu diren jabetza pribatuen kasuan, hasierako baldintzak aldatuta itzultzeagatik ere.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Obra publikoak

– Etxebizitzetako kalteak, gaizki bideratutako eremuetatik ura sartzeagatik.

– Aurretik onartutako obrak ez egitea errepide batean.

– Kalteak erreklamatzeko idatziari ez erantzutea.

– Udal-bide baten egoera txarra.

Zerbitzu publikoak

– Ur-hornidurari baja emateko behar baino gehiago atzeratzea.

– Jurramendiko mankomunitatearen jarduera okerra desjabetze-prozesu batean.

– Energia elektrikoa ez hornitzea.

II.3.11. OSASUNA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Osasuna

Itxaron zerrendak

Mediku-artatze orokorraLarrialdietako artatzea

Osasun mentalaren artatzea

Artatze onkologikoa

Artatze pediatrikoa

Ugalkortasun-tratamenduak

Informazioa eta baimen-ematea

Datuen babesa

Behar bereziak dituzten pertsonak (esklerosia eta abar)

Osasun-alorreko garraioa

Prestazio osagarriak (itzulketak...)

Farmazia-prestazioak

Osasun-artatzeagatiko erreklamazioak

Osasun publikoa

– **Iruzkina.**

Esparru honekin loturiko kexak izan dira ugariak Erakundearen ikuskaritza-jarduera egitura-tzen edo sailkatzen den gaietatik.

Espezialitate batzuetako nahiz kirurgiako **itxaron zerrendekin** zerikusia duten kexa-multzo handiari ekiten jarraitu zuen iaz arartekoak.

Osasun Departamentuari adierazi zion ulertzeko dela unibertsaltasuna eta doakotasuna printzipiotzat dituen osasun-sisteman atzerapena batzuk egotea premia-zerrendekin ez diren osasun-prestazioetarako, baina atzerapen horiek ez dutela gertatu behar epeek zentzuzko muga mediko eta pertsonalak gainditzen badituzte. Batzuetan, atzerapena gehiegizkoa izateagatik, egiazko artatze-faltatzat ere jo daiteke. Patologia baten aurrean, familiako medikuak bidalita espezialista batek aztertze hamabost egun edo, gehienez, hilabete itxaron behar izatea ulertzekoa da, baina ez ehunka pertsonari eragiten dien itxaron zerrendan sartzea eta hainbat hilabetez itxaron beharra izatea.

Ondorioak herritarrentzat dira, zuzenean, zerrenda luzeetan sartzen baitira, zenbat denbora itxaron beharko duten jakin gabe eta medikuntzaren aldetik onartze-zerrendekin ez diren atzerapenak jasan behar izaten dituztela. Hori dela eta, pertsona askok (baliabide ekonomikoak dituztenak) osasun pribatura jo behar izaten dute, arta ditzaten. Ulertzekoa da pertsonen pentsatzea osasun-babesaren eskubidea urratu egiten ari dela, zentzuzko denboraldian mediku-artatzea ez jasotzeagatik.

Horregatik guztiagatik, nahiz eta Osasun Departamentuak nabarmentzen duen Nafarroako osasun-sistema publikoak ezohiko baliabideak erabiltzen dituela eskakizun guztiei erantzuteko espezialitate baten erantzuteko gaitasuna gainditzen denean, arartekoak uste du arauen bitartez edo zerbitzu-gutun bitartez arautu behar direla ohiko mediku-kontsulta espezializaturako gehiengo epeak, baita ondorio juridikoak eta ekonomikoak ezarri behar direla ere, erantzuteko atzerapenak dauden kasuetan.

Kasu horiez gain, pediatria-, ginekologia- edo errehabilitazio-zerbitzuetako artatze eskasari loturiko kexak ere aztertu dituzte Nafarroako hainbat eremutan. Orobat, kexak aurkezten dira gaur egun ere, Nafarroan, ugalkortasun-tratamendua jasotzeko sistema dela eta, batez ere desbideratze-irizpideak ezartzen direlako eta batzuetan atzerapenak gertatzen direlako.

Halaber, osasun-zerbitzuen funtzionamendua ere aipatzekoa da. Hainbat kexak diotenez, erabiltzaileen esku dauden tresnek beti ez dute emaitzarik ekartzen jasotako artapenez azalpenak eskatzen dituztenean.

Osasun-zerbitzuen funtzionamenduari buruzko erreklamazioak aurkezteko eskubidea izan behar dute herritarrek, baita erantzuna jasotzekoa ere.

Prozedura hori gaixoak artatzeko zerbitzuen bitartez gauzatzen da, eta administrazio-justiziaz aparteko bidea da. Hainbat kasutan, gaixoei salatutako jarduerari buruzko ikerketek funtzionamendu txarra edo hobetu beharrekoa adierazten duten arren, erabilitzaileei helarazitako ondorioetan ez da hori jakinarazten, ziurrenik bestelako erreklamazio-bide batzuk erabiliz gero ondorio juridikoak egon daitezkeelako.

Arartekoak ez du uste gaixoen artatze-zerbitzuak direla-eta erreklamazioei ondare-erantzukizuneko prozedura arautzen duten printzipio berberak aplikatu behar zaizkienik. Baina uste du gai batzuei erantzun egin behar zaiela, eta azaldu egin behar dela funtzionamendu txarra egon den edo ez, eta, egon bada, zergatik gertatu den.

– Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.

- Oftalmologia-kontsultako itxaron zerrenda.
- Onkologiako azterketak egiteko atzerapenak.
- Egoitza-baliabidea behar izatea buruko gaitotasuna duen pertsonak.
- Larrialdi-zerbitzuetako artatzea bazkalorduan ere egotea.
- Ugalkortasun-tratamendua ukatzea C motako hepatitis kronikoa izateagatik.
- Drogaren mende dauden pertsonentzako baliabide falta.
- Nafarroako ospitaleko minaren unitateko itxaron zerrenda.
- Altsasuko Josefina Arregui klinikako errehabilitazio-tratamendua.
- Neuropediatria zerbitzuaren artatze medikoa-rekiko desadostasuna.

II.3.12. LANA, GIZARTE-SEGURANTZA ETA ATZERITARRAK.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

Lana

Langabeziagatiko prestazioak jasotzea
 Laneko ezbeharrak (laneko segurtasuna)
 Lanerako laguntzak
 Laneko jazarpena

Gizarte-segurantza

Gutxieneko pentsioak
 Okerreko prestazioak itzultzea
 Prestazioa jasotzeko eskubidea onartzea
 Ezgaitasunak deklaratzeko prozesuak

Atzerritarrak

Atzerritarrentzako bizileku-baimenak eta lan-baimenak

– Iruzkina.

Lanari dagokionez, aurkeztutako kexak gai hauei buruzkoak ziren: langabezia, prestakuntza-ikastaroak eta diru-laguntzak.

Arartekoak lanaren gaian izandako jardueran eragina du kexa asko (zehazki, langabezia-prestazioak edo -subsidioak jasotzeari dagozkionak) estatuko Administrazioen baten jarduerari lotuta egoteak (INEM). Horiek ez dira foru-administrazioak, eta, hori dela eta, arartekoaren jarduteko aukerak mugatu egiten dira. Nolanahi ere, hainbat kasutan kudeaketaren bat egin da Gorte Orokorretako arartekoari bidali aurretik, eta arartekoak gai horretan duen jarrera islatu da.

Nabarmentzekoa da herritar askok kexak aurkeztu dituztela langabeziagatiko babes ekonomikoaren eskubidea ukatu egin zaielako, zerbitzu-prestazioan bateraezintasunak zeudelako, familia-unitateko diru-sarreraren legezko mugak gainditu direlako, behar adina kotizazio egon ez delako eta abar. Halaber, informazioa eskatu zaio arartekoari langabeziagatiko prestazioen edo subsidioen kuantifikazioari buruz. Kasu gehienetan, egiaztatu da Erakunde Kudeatzaileak ez duela irregulartasunik egin, eta hala jakinarazi zaio interesdunari.

Azkenik, eta laneko istripuei dagokienez, arartekoak egindako ofiziozko bi jarduera nabarmentzen dira. Izan ere, bi langile hil ziren haien lantokietan izandako bi istriputan, etxebizitzaren eraikuntza-obra biak ere, Iruñean eta Lesakan, hurrenez hurren.

Gizarte-segurantzaren esparruan (Nafarroako Gobernuak kudeatutako kotizaziorik gabeko prestazioei dagokienez izan ezik), kexetan ageri diren jardueren arduradun administratiboak hauek dira: Gizarte Segurantzako Institutu Nazionala eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Orokorra. Horregatik, Administrazioek Erakunde honen zuzeneko ikuskaritzarik ez dutenez, Administrazio horien aurrean jardutea mugatuta dago, alegia, informazioa eskatu eta bitartekaritza-kudeaketak egin daitezke soilik.

Kexak eragin dituzten gaietatik, nabarmentzekoa da gehienetan hauek aipatzen direla: kotizazioak, ezgaitasun-egoerak (aldi batekoa edo iraunkorra) eta kotizaziopeko pentsioak (batez ere erretiroa eta alarguntza).

Batzuetan, herritarrak ez dira ados egoten lan-bizitzaren agirian adierazitako kotizazioekin, egin-dako lan guztia kontuan hartu ez dela irizten baitiote. Kasu horietan, herritarrek ez dute jakiten nola egiaztatu agirian azaltzea nahi duten aldia.

Ezgaitasunei dagokienez ere, herritarrek kexa aurkezten dute eskatutako ezgaitasun iraunkorra ukatzen duen ebazpena jasotzean. Kasu horietan, beren egoeraren txosten medikoak aurkezten dizkigute (hainbatetan, egoera zailak izaten dira), eta beren gaixotasunak eragindako mugaketa eta zailtasunak adierazten. Ezgaitasun iraunkorra ukatzen zaie, baina, mugatuta daudenez, ezin izaten dute lan egin. Kasu horietan, aurreko urteetan ere gertatu den moduan, ararteko honen jarduteko gaitasuna mugatuta dago; izan ere, funtsean, irizpide medikoetan oinarritutako erabakiak izaten dira, eta ez irizpide juridikoetan, eta arartekoak ez du baliabide teknikorik zenbait gaixotasun ikuspegi medikotik balioztatzen. Hori dela eta, pertsona horiei entzun baino ezin du egin eta, hala badagokio, beren egoerari buruzko eskubideak jurisdikzioaren bidetik eskatzeko moduari buruzko informazio egokia eman interesdunei.

Erretiro-pentsioei dagokienez, sarritan herritarrak ez dira ados egoten ezarritako pentsioaren diru-kopuruarekin, erakunde enplegatzailearen kontuko osagarriren bat kentzen denean, edo erretiro-pentsioa onartzeko erabili den erregimenarekin.

Nafarroan, desadostasun horiek guztiak agerikoagoak dira, kexak aurkezten dituzten pertsonen iritziz, otsailaren 17ko 1/2004 Foru Legean jasotakoa ezartzen delako. Foru-lege horrek abenduaren 30eko 22/1998 Foru Legeko (pertsona fisikoaren errentaren gaineko zergari buruzkoa) 67. artikulua, alarguntza-pentsioengatikoen kenkariak arautzen dituena, berridazten du. Kenkari horiek pentsio-mota horri bakarrik dagozkio, eta ez arartekoak nabarmen eskastzat jotzen zituen sistemako gaineko pentsioei.

Atal honekin amaitzeko, nabarmentzekoa da **atzerritarrek** gero eta kexa gehiago aurkezten dutela azken urteotan.

Batetik, bisei, hemen bizitzeko eta lan egiteko baimenei edo senitartekoak ekartzeko baimena eskuratzeko izapideei dagozkio kexak. Kexa gehienak artapen eskasagatik eta bisak eskuratzeko izapideen atzerapenagatik aurkezten dira, eta, kasuren batean, Gobernuaren Atzerritarrentzako Bulegoaren jarduerarekiko desadostasunik ere egon da. Bisa eta izapide horiek Espainiako Kontsul Bulegoetan egiten dira, eta azken urteotako beharra nabarmen hazi da.

Kexa horiei dagokienez, Gorte Orokorretako arartekoak normalean bidaltzen dituzenez gain, bitartekaritzako kudeaketa zehatzak egin dira kontsulatu horietako batzuekin, eta emaitza onak egon dira, batez ere egoera horiek adin txikikoei eragiten zieten kasuetan.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Lana

– Nafarroarako interes-esparruetako teknikariak prestatzeko eta espezializatzeko beken eskakizunetikiko desadostasuna.

Gizarte-segurantzza

– Gizarte Segurantzaren Espainiako Institutuarekiko koordinazio-neurri zehatzak hobetzeko eta sustatzeko beharrari buruzko gomendioa. Hartara, Gizarte Ongizatearen Nafarroako Institutuak ordaindutako kotizazio gabeko pentsioetan leudekeen bateraezintasunak hauteman ahalko dira.

II.3.13. HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Hirigintza

Hirigintza-antolamenduaren eraketa

Antolamenduaren gauzatzea

Lurzoruaren hirigintza-erregimena

Hirigintzako eraikuntza, erabilera eta diziplinetako esku-hartzea

Lurzoruaren jabetza publikoa/Birkokapen urbanistikoak

Etxebizitza

Etxebizitza eskuratzeko zailtasunak

Babes ofizialeko etxebizitzak esleitzeko prozesuak

Babes ofizialeko etxebizitzaren eraikuntza-akatsak

Erregimen bereziko babes ofizialeko etxebizitzaren

alokairu-arazoak (bizikidetzak, eskuratzeko eta abar)

Etxebizitzaren lege berriaren aplikazioa (8/2004

Foru Legea)

Babes ofizialeko etxebizitzetarako laguntzak

Etxebizitzetako bizi-baldintzak

– **Iruzkina.**

Atal honetan, bi gai garrantzitsu horiek jasotzen dira. Hori dela eta, urtero aurkezten diren kexa gehienek gai hori aipatzen dute. Lehenik eta behin, hirigintzari loturiko kexak jasotzen dira; etxebizitzari dagozkio, berriz, atal honetako kexa gehienak. Izan ere, gizarteak kezka berezia du

etxebizitza duin eta egokia eskuratzeko arazo eta zailtasunak direla eta.

Lurzoruaren lurralde-antolamenduari dagokionez, aurkeztutako kexek zoruen jabe batzuen desadostasuna adierazten dute, ez baitaude ados beren lursailerako edo inguruko eremuetarako aurreikusitako antolamendu-arauekin edo sailkapenarekin. Hirigintza-aprobetxamenduak irabazi txikiak sortuko dituela edo hirigintza-kargak handiak direla uste dutelako adierazten dute desadostasuna.

Tokiko Administrazioek eskumenak dituzte udalerriko hirigintza-antolamendua ezartzeko. Antolatzeko eskumen hori aukerakoa da, baina arrazoiaren bat egon behar du, eta bateragarria izan behar du interes orokorra asebetetzeko arrazonamendu objektiboekin. Antolamendu-erabaki batek legearen aurka egiten duela edo ausazkoa dela iritziz gero (hau da, ez dela zentzuzkoa), udalaren jardura oker eta irregulartzat jo daiteke.

Kexa aurkezteko arrazoi ohikoenetako bat da ez dela hirigintza-informazioa bidaltzen, herritar partikularrek edo bizilagun-elkarteek nahiz bestelako taldeek eskatuta ere. Atzerapenak izaten dira, zailtasun teknikoak edo langileei loturikoak eta abar egoten direlako. Administrazio publikoek bereziki nabarmendu behar dute herritarrek eskubidea dutela, beti, prozeduren izapidetze-egoera ezagutzeko eta espedienteetako erregistro eta dokumentuak eskuratzeko.

Udal-antolamendua izapidetzeko prozesuan (bukatzen denean), komeni da udalerriek herritarren partaidetza sustatzea hirigintza-lanetan. Partaidetza egokiaren giltzarria da hirigintza-informazioa eskuratzeko ezarritako bideak eta tresnak ahalbidetzea eta zabaltzea. Hirigintzako erabakiak hartzeko, gardentasuna botere publikoen funtsezko eginkizuna da, eta herritarren mesfidantza desagerrarazteko balio du. Hori dela eta, ahalegina egin behar da partaidetza egokia galarazten duten oztopoak desagerrarazteko eta herritarren interes indibidual nahiz kolektiboak adieraztea ahalbidetzeko. Tresna egokia izan daiteke Internet herritarren partaidetza bermatzeko. Horretarako, hirigintza-antolamendu orokorra eta udalerrri bakoitzean gauzatzen den moduak (edo arauak) Interneten eguneratuta egon behar dute, eta edozeinek eskuratzeko moduan. Gai horri dagokionez, aurreapauso handiak eman dituzte Nafarroako Ingurumen Departamentuak eta Lurralde Antolamendu eta Etxebizitza Departamentuak.

Hirigintza-kudeaketari dagokionez, kexen arrazoi nagusia izaten da zoruen jabeak kezkatuta egoten direla hirigintza-jardueraren batek eragiten

badie eta, hori dela eta, ohiko bizilekua kentzen bazaie eta ez badute beste bizilekurik.

Aurreko urteetan bezalaxe, hirigintza-alorrek eragin du kexa gehien. Oro har, planteatu da Administrazio eskudunak ez duela behar adina esku hartzen, batez ere udal-administrazioak. Halaber, salatzen da dagokien hirigintza-lizentzia gabe egiten direla obrak, edo esleitutako obra-lizentziatik aparte.

Halaber, ohikoa da kexatzea hirigintza-antolamenduan egindako obrak ez direlako egokiak, inguruko eremuetako jabetza-eskubidearen aurka-koak direla eta. Hirigintza-alorreko eskumenak erabiltzean, tokiko Administrazioek esku har dezakete hirigintza-legediaren egokiak diren egiaztatzeke, baina ezin dute izaera pribatuko alderdiei buruzko iritzirik eman.

Esparru honetako bigarren atalak, hots, **etxebizitzak**, garrantzi handiagoa du aurreko urteekin alderatuta. Etxebizitza duina eta egokia eskuratzeko herritarren kezka nagusietako bat da, batez ere, gazteena. Gaur egun, pertsona askok zailtasun handiak izaten dituzte etxebizitza duina eta egokia eskuratzeko. Batetik, higiezin merkatuak ez dituelako sortzen pertsona horiek eskuratu ahal dituzten salmenta- edo alokairu-prezioak; bestetik, pertsona horiek ordain ditzaketan etxebizitza babestuen kopurua ez delako behar adinakoa.

Azken urteotan, arartekoak hauteman du egoera hori konpondu baino gehiago areagotu egin dela. Izan ere, etxebizitza libreen prezioak gora egiten jarraitu du, ikaragarri gainera. Gero eta etxebizitza babestu gehiago eraikiz, merkatu librea etxebizitza eskuratu ezin duten pertsonen beharrari erantzuten saiatu da. Nabarmenezkoa da Nafarroan azken urteetan esleipen-kanpainen bitartez eskaintzen ari diren etxebizitza babestu publikoen kopuru handia. Nolanahi ere, bistakoa da oraindik ez dela aski, eskakizunen kopuru handia ikusita, eskaintako etxebizitza-kopurua gainditu egiten baita.

Etxebizitzaren sektoreari loturik arartekoaren esku-hartzea eragin duten gaiak babes publikoko etxebizitzaren esleipen-prozesuarekin dute zerikusia, batez ere. Halaber, aurreko urteetan aipatu diren kasuak ere aztertu dira. Etxebizitza babestuen eskatzen dituzten pertsonen baldintza guztiak arauetan jasotzea ezinezkoa denez (nahiz eta horretarako joera izan behar duen), arartekoak ohartarazi zuen egoera bereziak ere sortzen direla, eta horietan litekeena dela arauzko erantzuna egokia edo bidezkoa ez izatea. Hori dela eta, prozesu eta esleipen-irizpide horiek hobetu egin

behar dira, urte hauetan metatutako esperientzia handia oinarri hartuta.

Sarritan planteatu den beste gai bat da etxebizitza babestuen eraikuntzetan akatsak egoten direla (hain zuzen ere, azken urteetan etxebizitza babestu publiko gehiago eraiki dira, eta are gehiago eraikiko direla aurreikusten da). Etxebizitza duinak eraikuntza-kalitate egokiarekin eskaintzeko betebeharrak izan behar du Administrazio publiko- en oinarri eraikinen kontrolean, batez ere, etxebizitza babestuei dagokienez. Horretarako, kontrol- eta ikuskaritza-mekanismo egokiak erabili behar dira etxebizitzak eraikuntza- eta diseinu-arauetara egokitzen diren ikusteko. Halaber, horiek betetzen ez badira ere, zuzenduko direla bermatu behar da, antolamenduan jasota dauden tresna juridikoen bitartez. Horretarako, antolamenduan administrazio-jarduerak nahitaez beteko direla bermatzeko tresnak erabili behar dira, hau da, isun hertsatzailak edo egikaritza subsidiarioa.

Azkenik, nabarmentzekoa da Nafarroan agertzen hasi den arazo berri bat. Egoera batzuetan, infraetxebizitza direlakoak, azpi-alokairuak eta abar sortu dira, gizarte-bazterketako egoeran dauden pertsonen edo immigranteen artean.

Egoera horiek gerraostean ere bizi izan ziren (batez ere, 1940tik 1960ko hamarkadaren erdialdera bitarteko aldirian). Orduan, logelak alokatzen ziren, sukaldea eta komuna erabiltzeko eskubidearekin. XX. mendeko azken hogeita bost urteetan gizarteak egin duen aurrerabidea (indibiduala nahiz kolektiboa) neurtzeko balio izan zuen horrek. Unibertsitatea zuten hirietara joandako ikasleen etxebizitzetan soilik mantendu zen etxea gelaka alokatzeko ohitura hori. Zenbait hamarkada geroago, ordea, ohikoa bihurtu da pertsona askorentzat, baita ikasle edo gazte ez direnentzat ere.

Gaur egun, partekatutako geletan ohean zortzi orduko txanda besterik ez duten pertsonak ere badaude. Normalean, etorkinak dira egoera horretan daudenak, horietako asko egoera irregularrean daudenak, baina gizarte-bazterketako egoeran dauden bestelako pertsonak ere bai. Hasiera batean, eskrupulurik gabeko bertakoek dirua ateratzen zuten horrela, baina, atzerritarren populazioa areagotu ahala, orain atzerritarrek eurek ere egiten dute hori. Izan ere, irabazi handiko negozioa aurkitu dute, esku-dirutan kobratu eta zergarik ordaintzen ez duena, kasu gehienetan.

Arazo horrekin bat, etxebizitza horien bizi-baldintzak berak daude, zeinak orain aztertzen hasi baitira. Botere publikoek arreta berezia jarri behar diete horiei, eta beharrezko neurriak hartu behar dituzte, gaindituko badira.

– **Esparru honetako kexa esanguratsuenen zerrenda.**

Hirigintza

– San Martín de Unxeko urbanizaziorako sarbi-deetako akatsak.

– Cascanteko udalaren lursail baten enkantea-erikiko desadostasuna.

– Udal-titulartasuna duen kaletxo bateko filtrazioak, egoera txarrean egoteagatik.

– Oliteko etxebizitza-multzo baten egoera eskasa.

– Alloko udalak ez jardutea hondamen-espeditente baten aurrean.

– Leitzako Udalak hirigintza-arauak ez betetzea.

– Partikular batek bide publikoa usurpatzea.

– Lursaila esleitzeko prozedurarekiko desadostasuna.

Etxebizitza

– Denboraldi batean ohiko etxebizitzan erroldatuta ez egotea.

– Nafarroako Gobernuak etxebizitzak alokatzeko jasotako diru-laguntzaren berrikuspena.

– Babes ofizialeko etxebizitzaren eskatzaileari etxebizitza-kontuaren ziurtagiria ez onartzea, agiriaren igorpen-data dela eta.

– Etxebizitza berria behar izatea, zaharraren azalera desegokiagatik.

II.3.14. BESTE BATZUK.

– **Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.**

Beste batzuk

Tokiko erakundeen funtzionamendua

Fundazioen erregimena

Bizilagunen arteko bizikidetzaz- arazoak

Izaera pribatuko enpresen, erakundeen eta elkar-teen funtzionamendua

– Iruzkina.

Atal honetan sartzten dira aurreko esparru edo ataletan sartzten ez diren kexak (era askotakoak), baita, partikularren edo enpresa pribatuen jardueri dagozkielako, arartekoak esku hartzeko esku- mena ez duen beste hainbat ere.

Esparru honen ezaugarria da bazter antzera geratzen dela arartekoaren jardueraz-multzoan. Hori

dela eta, esparru egokia da arartekoaren lana antolatzeko duten gai handietan, eragina jasaten duten gaien ezaugarriak direla eta, sartzeko ez diren kexak integratzeko. Ezaugarri horrek, edukien heterogeneotasunarekin bat, zaildu egiten du esparruaren barruan tratatutako gaien barne-egituraketa, baita kasu batzuk beste batzuen gainera nabarmentzea ere.

Arartekoak esku hartu zuen kexetatik, tokiko hainbat erakundetako arazoak edo erakunde horien bizilagunekiko harremanak izan dira berriro ere esanguratsuenak. Horietan, normalean, hainbat herritarrek nahiz tokiko erakunde horietako kideek helarazitako informazio-eskaerak sortutako arazoak planteatu dira.

Kasu horietan, arartekoa gai publikoetan parte hartzeko eskubidea bermatzen saiatu da beti, zentzu zabalean, eskubide hori Konstituzioaren 23.1 artikulua onartzen baitu. Ikusi denez, tokiko erakunde askoren egiturak eta tamainak berak ekarzen dute, askotan, behar adinako baliabideak ez egotea, batez ere udalbatzari dagokionez, eskubide hori erabiltzean egiten diren eskakizunei behar bezalako arreta emateko. Gainera, dagokien erakundeek berek ere onartzen dute hori.

Izaera pribatuko esparru honetan sartzeko den beste gai bat ere atal honetan jorratu da, nahiz eta kasu horietan, eta arartekoaren eskumen-esparruaren ondorioz, egindako kexa batzuk ezin izan diren izapidetzeko onartu, Administrazio publikoaren jarduerari buruzkoa ez izateagatik eta partikularren arteko esparru soilik pribatuari egozteagatik. Beste hainbat kexa bitartekaritza hutsaren ikuspegitik tratatu dira, kexa horietan adierazitako arazoak nabarmen baitziren ikuspegi humanitariotik heldu beharrekoak. Aurreko guztiarekin bat, adierazi behar da kasu horiek eragiten dieten pertsonen informazioa eskaini behar zaiela jarduteko dituzten aukerei buruz, beren kexan islatzen den arazo zehatza oinarri hartuta.

Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

– Ohiko udal-bilkuren aldizkakotasuna eta zinegotziek informazioa eskuratzea Garesko Udalean.

II.3.15. ESKUBIDEEN SUSTAPENA.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

Eskubideen sustapena

Informazioa eskuratzeko eskubidea
Artatze egokia jasotzeko eskubidea
Erantzuteko betebeharra
Herritarren partaidetza

– Iruzkina.

Aurreko urtean bezalaxe, eta ikuskaritza-jarduerak egituratzen duten esparruen azterketa amaitzeko, arartekoak 'eskubideen sustapena' atala aipatu du. Atal hau arartekoak onartutako 'Nafarroako Foru Komunitateko herritarren eskubideen gutuna' izeneko ekimenari lotuta eta, hain zuzen, horren ondorioz sortu da.

Atal honetan sartzeko eta aztertzen dira honako gai hauek oinarri dituzten jarduerak edo kexak: zentro eta bulegoetarako sarbidea; artatze egokia jasotzeko eskubidea; erantzuteko betebeharra (administrazio-isiltasuna); herritarren partaidetza; Administrazio publikoaren gardentasuna; berme-sistemak eta eskubideak sustatzeko bestelakoak gauzatzea.

Halaber, Nafarroako Administrazio Publikoaren gai horietako jarduerak agerian jarri nahi dira, neurri egokiak har daitezkeen herritarren artatze-zerbitzuetan, Administrazioan sartzeko nahiz Administrazioaren harmena sustatzeko, politika publikoak gardenak eta herritarrentzat eskuragarriak izateko, eta, azkenik, Administrazio publikoek informazioaren eta komunikazioaren teknologiak gero eta gehiago erabiltzeko barne-kudeaketako prozesuetan eta herritarrekiko harremanetan.

Nafarroan aurrera egin da alor horretako araudiari dagokionez: Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioarekiko Harremanetarako Herritarren Eskubideen II. titulua, abenduaren 3ko 15/2004 Foru Legean sartzeko dena; maiatzaren 9ko 72/2005 Foru Dekretua, Foru Komunitateko Administrazioaren eta horren organismo autonomoen zerbitzu-gutunak arautzen dituen; abenduaren 29ko 21/2005 Foru Legea, politika publikoak eta zerbitzu publikoaren kalitatea balioztatzeari buruzkoa; eta apirilaren 4ko 11/2007 Foru Legea, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioan Administrazio Elektronikoa ezartzeari buruzkoa. Arau horiek guztiek Administrazio publikoaren egiturak, pixkanaka, herritarren eskakizun eta premietara egokitzeko behar dute izan.

– Esparru honetako kexetan ageri diren gai nagusiak.

– Fidantza itzultzeko eskaerari ez erantzutea.

– Dokumentazioa eskuratzea.

– Ondare-erantzukizuneko prozedura ez ebatzea.

– Mendillorriko kirol-proiektuaren bideragarritasunari buruz jabeen elkarrekin aurkeztutako idatziari ez erantzutea.

– Ibilgailua udal-garabiak eramateagatik tasei buruzko informazio-eskaerari ez erantzutea.

2006. URTEA
Sailkapena, atalka/gaika

	<u>GUZTIRA</u>
N NEKAZARITZA, INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA	13
Nekazaritza	7
Merkataritza	3
Turismoa	2
Industria	1
 G GIZARTE-ONGIZATEA	 48
Hirugarren adina	11
Adin txikikoak eta nerabeak	10
Ezgaituak	19
Emakumeak	5
Besteak	3
 K KULTURA, KIROLA, GAZTERIA ETA ELEBITASUNA	 15
Kultura	2
Kirola	3
Elebitasuna	10
 HE HEZKUNTZA ETA IRAKASKUNTZA	 27
 F FUNTZIO PUBLIKOA	 29
 O OGASUNA	 25
 Z ZIRKULAZIOA ETA BARNE-ARAZOAK	 43
Barne-arazoak	18
Zirkulazioa	25
 J JUSTIZIA	 18
 I INGURUMENA	 40
 OB OBRA PUBLIKOAK ETA ZERBITZUAK	 44
Obra publikoak	23
Zerbitzu publikoak	21
 OS OSASUNA	 42
 L LANA, GIZARTE-SEGURANTZA ETA ATZERRITARRAK	 22
Lana	5
Gizarte-segurantza	8
Atzerritarrak	9
 HI HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA	 52
Hirigintza	24
Etxebizitza	28
 B BESTE BATZUK	 17
 E ESKUBIDEEN SUSTAPENA	 19
GUZTIRA	454

KEXA-MOTEN SAILKAPENA

Atala	Eremua	Gaia	Kexa-kopurua	Kexa-kopurua
N.- Nekazaritza, industria, merkataritza eta turismoa	<u>N1.- NEKAZARITZA ETA ABELTZAINITZA</u>	N1.1. LURSAIL-KONTZENTRAZIOA	0	
		N1.2. UREZTAKETA	0	
		N1.3. DIRU-LAGUNTZAK	3	
		N1.4. NEKAZARITZA ETA BASOGINTZAKO USTIATEGIAK	0	
		N1.5. APROBETXAMENDU KOMUNALAK	2	
	<u>N2.- MERKATARITZA</u>	N1.99. BESTE ZENBAIT EREMU	2	
		N2.1. KONTSUMO-ARBITRAJEA	0	
		N2.3. SAN FERMINGO SALMENTA IBILTARIA	1	
		N2.3. SAN FERMINGO SALMENTA IBILTARIA	1	
		N2.99. BESTE GAI BATZUK	1	
<u>N3.- TURISMOA</u>	N3.1. ESTABLEZIMENDUENTARAKO BAIMENAK	0		
	N3.99. BESTE GAIK	2		
	N4.1. ERAUZKETAK	0		
	N4.99. BESTE GAI BATZUK	1	13	
<u>G1.- HIRUGARREN ADINA</u>	G1.1. ZAHARREN EGOITZETAN SARTZEKO ETA BIZITZEKO BALDINTZAK	3		
	G1.2. ETXE BARRUKO ARTATZEA	5		
	G1.3. LAGUNTZA-PENTSIOAK (ALARGUNTZA)	2		
	G1.4. AISIA ETA DENBORA LIBREA	0		
	G1.5. LAGUNTZAK	1		
<u>G.- Gizarte-ongizatea</u>	G2.1. BABESA	5		
	G2.2. ERREFORMA	1		
	G2.3. NAZIOARTEKO ADOPZIOA	1		
	G2.4. DATU PERTSONALEN ESKURAGARRITASUNA (UMEZURTEGIAK-ADOPZIOAK)	1		
	G2.5. TEKNOLOGIA BERRIEN ETA HEDABIDEEN ERAGINA	0		
G2.99. BESTE GAI BATZUK	2			

G3.- EZGAITASUNAK	G3.1. GAIXOTASUN MENTALEN GIZARTE- ETA OSASUN-ARTATZEA	6
	G3.2. IRISGARritasuna (OZTOPOAK DESAGERRARAZTEA ETA ABAR)	3
	G3.3. GARRAIOA	1
	G3.4. LAGUNTZAK	4
	G3.5. ZENTRO OKUPAZIONALEN ETA LAN-ESKAITZEN FUNTZIONAMENDUA	1
	G3.6. LANA ESKURATZEKO ESKUBIDEA	2
	G3.99. BESTE GAI BATZUK	2
	G4.1. GENERO-INDARKERIA	3
	G4.2. SEXU-JAZARPENA ETA PROSTITUZIOA	0
	G4.3. FAMILIAREN ETA LANAREN BATERATZEA	1
	G4.4. LANEKO BEREIZKERIA	0
	G4.99. BESTE GAI BATZUK	1
	G5.1. FAMILIENTZAKO LAGUNTZAK	1
	G5.2. BESTE LAGUNTZA BATZUK	0
	G5.3. TUTORETZA	0
G5.4. AMNISTIAREN LEGEAREN KONPENTSAZIOAK	0	
G5.5. POBREZIA ETA GIZARTE-BAZTERKETA (GUTXIENGO ETNIKOAK...)	2	
G5.99. BESTE GAI BATZUK	0	
48		
K1.- KULTURA	K1.1. ONDARE HISTORIKOAREN KONTSERBAZIOA ETA BABESA	1
	K1.2. LIBURUTEGIAK	0
	K1.99. BESTE GAI BATZUK	1
K2.- KIROLA	K2.1. KIROL-FEDERAZIOEN FUNTZIONAMENDUA	0
	K2.2. LAGUNTZAK	0
	K2.3. KIROL-INSTALAZIOEN ERABILERA	3
	K2.99. BESTE GAI BATZUK	0
	K3.1. OHITURAK ETA OSASUNA (BULIMIA, ANOREXIA, DROGA-MENDEITASUNA ETA ABAR)	0
K3.- GAZTERIA	K3.2. AISIA ETA DENBORA LIBREA	0
	K3.3. INDARKERIA	0
	K3.4. TEKNOLOGIA BERRIEN ETA HEDABIDEEN ERAGINA	0
	K3.99. BESTE GAI BATZUK	0
K4.- ELEBITASUNA	K4.1. BULEGOETAKO ETA ESPAZIO PUBLIKOETAKO ERROTULUAK	0
	K4.2. INPRIMAKIAK, LIBURUXKAK ETA DIBULGAZIO-MATERIALAREN EDIZIOA	3
	K4.3. HERRITARRENTZAKO JAKINARAZPENAK	2
	K4.4. BULEGOETAKO ARTATZEA (OSASUNA ETA ADMINISTRAZIOA)	2
	K4.5. LANGILEEN HIZKUNTZA-ESKAKIZUNAK	1
	K4.6. UNIBERTSITATE-IRAKASKUNTZA	0
	K4.99. BESTE GAI BATZUK	2
15		

K.- Kultura, kirola,
gazteria eta elebitasuna

HE.- Hezkuntza	HE1.- HEZKUNTZA	HE1.1. ESKOLA-ERAIKINAK (SEGURTASUNA, KONTSERBAZIOA ETA ERAIKUNTZA)	1
		HE1.2. IKASLEEN GARRAIOA ETA JANTOKIA	1
		HE1.3. HEZKUNTZA-BEHAR BEREZIAK DITUZTEN IKASLEAK	2
		HE1.4. IKASLE ETORKINEN INTEGRAZIOA	0
		HE1.5. IKASTEGIETARAKO SARBIDEA (IRIZPIDEAK EZARTZE)	1
		HE1.6. HEZKUNTZA-PLANIFIKAZIOA (ESKAERARA EGOKITZE)	4
		HE1.7. IKASTEGIEN FUNTZIONAMENDUA (BIZIKIDETZA)	2
		HE1.8. IKASLEEN EBALUAZIOA	0
		HE1.9. BEKAK ETA DIRU-LAGUNTZAK	3
		HE1.10. 0 ETA 3 URTE BITARTEKO ZIKLOA	1
		HE1.11. MUSIKAKO GOI-KASKETAK	0
		HE1.12. UNIBERTSITATE-IKASKETAK	3
		9	27
F.- Funtzio publikoa	F1.- FUNTZIO PUBLIKOA	F1.1. MUGIKORTASUNA ETA KARRERA ADMINISTRATIBOA	3
		F1.2. LANPOSTUEN ESKURATZE ETA HORNITZE	11
		F1.3. ORDAINKETA-ERREGIMENA	1
		F1.4. ESKUBIDEAK ETA BETEBEHARRAK	8
		F1.5. DIZIPLINA-ERREGIMENA	1
		F1.6. ESKUBIDE PASIBOAK ETA GIZARTE-SEGURANTZA	1
		F1.7. ERREGIMEN BEREZIAK (LANA, IRAKASKUNTZA, OSASUNA)	2
		F1.8. BESTE ERREGIMEN BEREZI BATZUK (UDALERRIAK, ASUE (Osasun Laguntza- Erabilera Berezia), POLIZIA)	1
		F1.99. BESTE GAI BATZUK	1
		O1.1. ERREKLAMAZIOEN EBAZPENETAKO ATZERAPENAK Foru-auzitegi ekonomikoa eta administratiboa	0
		O1.2. NAFARROAKO GOBERNUAREN ZERGAK (PFEZ, BEZ...)	6
		O1.3. TOKIKO ZERGAK ETA ZERGA-ERREGISTROAK	15
O1.4. PROZEDURA (INPOSAKETA, ANTOLAMENDUA, BILKETA, PREMIAMENDUA)	2		
O1.5. ZERGA-INFORMAZIOA	0		
O1.6. DATUEN BABESA	0		
O1.7. FORU-OGASUNEKIKO KOORDINAZIOA	0		
O1.8. UDAL-AURREKONTUAK ETA KONTUAK	0		
O1.99. BESTE GAI BATZUK	2		
		2	25
O.- Ogasuna	O1.- OGASUNA		

Z.- Zirkulazioa eta barne-arazoak	<u>Z1.- BARNE-ARAZOAK</u>	Z1.1. JOKOAK ETA IKUSKIZUN PUBLIKOAK	2		
		Z1.2. HERRITARREN SEGURTASUNA	3		
		Z1.3. ESPETXE-ADMINISTRAZIOA	3		
		Z1.4. NORTASUN-AGIRIA, PASAPORTEA ETA ATZERRITARREN IZAPIDEAK	3		
		Z1.5. POLIZIA-JARDUERA	5		
		Z1.99. BESTE GAI BATZUK	2		
		Z2.1. ZIRKULAZIO-ZIGORRAK	19		
		Z2.2. EZGAITUEN APARKALEKUAK	1		
		Z2.99. BESTE GAI BATZUK	5		
		43			
J.- Justizia	<u>J1.- JUSTIZIA</u>	J1.1. JUSTIZIA-PROZESUEN LUZAMENDUA	0		
		J1.2. EPAIEN BETEARAZPENA	1		
		J1.3. ESPEDIENTEKO INFORMAZIOAREN ESKURATzea	0		
		J1.4. DOAKO JUSTIZIA-LAGUNTZA	2		
		J1.5. ABOKATUEN ETA PROKURADOREEN JARDUERA	0		
		J1.6. ELKARGO PROFESIOALEN JARDUERA	3		
		J1.7. ERREGISTROAK	4		
		J1.99. BESTE GAI BATZUK	8		
				18	
		I.- Ingurumena	<u>I1.- INGURUMENA</u>	I1.1. INGURUMEN-INFORMAZIOA ESKURATzea	2
				I1.2. NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZAKO USTIATEGIAK	1
				I1.3. INDUSTRIA-ISURPENAK	0
				I1.4. HONDAKINEN TRATAMENDUA	0
				I1.5. KUTSADURA AKUSTIKOA	15
				I1.6. ESTABLEZIMENDU PUBLIKOETAKO BESTELAKO ERAGOZPENAK	2
				I1.7. BESTELAKO JARDUERA SAILKATU BATZUK	4
				I1.8. FAUNAREN BABESA	2
I1.9. ESPAZIO NATURALEN BABESA	1				
I1.10. TELEFONIA MUGIKORREKO OINARRI-ESTAZIOAK	1				
I1.11. INGURUMEN-ERABAKIETAKO ESKU-HARTzea	1				
I1.12. EHIZA ETA ARANTZA	1				
I1.13. INGURUMEN-BAIMEN INTEGRATUA BEHAR DUTEN JARDUERAK	0				
I1.14. INGURUMEN-ERAGINERAKO BAIMENA BEHAR DUTEN JARDUERAK	3				
I1.15. INGURUMEN-INPAKTUAREN EBALUAZIOA	0				
I1.99. BESTE GAI BATZUK	7				
				40	
OB.- Obra publikoak eta zerbitzuak	<u>OB1.- OBRA PUBLIKOAK</u>			OB1.1. AZPIEGITURAK EGITEA	12
				OB1.2. KONTSERBAZIOA ETA MANTENTZE-LANAK	9
				OB1.3. DERRIGORREZKO DESJABETZE-PROZESUAK	1
		OB1.99. BESTE GAI BATZUK	1		

OB.- Obra publikoak eta zerbitzuak	OB2.- ZERBITZU PUBLIKOAK	OB2.1. GUTXIENeko NAHITAEZKO ZERBITZUAK (URA, HONDAKINAK...)	8
		OB2.2. GARRAIO PUBLIKOA	2
		OB2.3. TELEKOMUNIKAZIOAK	5
		OB2.4. INTERES OROKORREKO BESTE ZERBITZU BATZUK	2
		OB2.5. ZERBITZUEN FUNTZIONAMENDUAREN ONDARE-ERANTZUKIZUNA	4
		OB2.99. BESTE GAI BATZUK	0
			44
OS.- Osasuna	OS1.- OSASUNA	OS1.1. ITXARON ZERRENDAK	4
		OS1.2. ARTATZE MEDIKO OROKORRA	4
		OS1.3. LARRALDIETAKO ARTATZEA	4
		OS1.4. OSASUN MENTALAREN ARTATZEA	3
		OS1.5. HAURREN OSASUN MENTALAREN ARTATZEA	0
		OS1.6. ARTATZE ONKOLOGIKOA	3
		OS1.7. ARTATZE PEDIATRIKOA	1
		OS1.8. UGAL KORTASUN-TRATAMENDUAK	1
		OS1.9. INFORMAZIOA ETA BAIMENAK	1
		OS1.10. DATUEN BABESA	2
		OS1.11. BEHAR BEREZIAK DITUZTEN TALDEAK (ESKLEROSIA ETA ABAR))	4
		OS1.12. OSASUN-ALORREKO GARRAIOA	4
		OS1.13. PRESTAZIO OSAGARRIAK (ITZULKETAK...)	4
		OS1.14. FARMAZIA-PRESTAZIOA	1
		OS1.15. OSASUN-ARTATZEAGATIKO ERREKLAMAZIOAK	4
		OS1.16. OSASUN PUBLIKOA	2
	OS1.99. BESTE GAI BATZUK	3	
L.- Lana, gizarte-segurantza eta atzerritarrak	L1.- LANA	L1.1. LANGABETUENTZAKO IKASTARO OKUPAZIONALAK	0
		L1.2. LANGABEZIA-PRESTAZIOA JASOTZEA	2
		L1.3. ENPLEGUAREN NAFARROAKO ZERBITZUAREN JAKINARAZPENAK	0
		L1.4. LANEKO ISTRIPUAK (LANEKO SEGURTASUNA)	1
		L1.5. LANERAKO LAGUNTZAK	1
		L1.99. BESTE GAI BATZUK	1
		L2.1. GUTXIENeko PENTSIOAK	2
		L2.2. PRESTAZIO OKERREN ITZULTZEA	1
		L2.3. PRESTAZIOA JASOTZEKO ESKUBIDEAREN ONESPENA	3
		L2.4. EZGAITASUNAK DEKLARATZEKO PROZESUAK	1
	L2.99. BESTE GAI BATZUK	1	
L3.- ATZERRITARRAK	L3.1. ATZERRITARRENTZAKO BIZILEKU- ETA LAN-BAIMENAK	9	
	L3.2. SHENGEN BISAK	0	
	L3.3. GIZARTE-INTEGRAZIOA	0	
	L3.99. BESTE GAI BATZUK	0	
		22	

		HI1.1. ANTOLAMENDUAREN ERAKETA	4
		HI1.2. ANTOLAMENDUA GAUZATZEA	5
		HI1.3. LURZORUAREN HIRIGINTZA-ERREGIMENA	2
		HI1.4. HIRIGINTZAKO ERAKUNTZA, ERABILERA ETA ALORRETAKO ESKU-HARTZEA	9
		HI1.5. LURZORUAREN ONDARE PUBLIKOA	1
		HI1.6. HIRIGINTZAKO BIRKOKAPENAK	2
		HI1.7. KATASTROKO ZUZENKETAK	0
		HI1.99. BESTE GAI BATZUK	1
		HI2.1. ETXEBIZITZA ESKURATZEKO ZAILTASUNAK	2
		HI2.2. BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZAK ESLEITZEKO PROZESUAK	11
		HI2.3. BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZETAKO ERAKUNTZA-AKATSAK	1
		HI2.4. ERREGIMEN BEREZIAN ALOKARIUAN DAUDEN BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZETAKO ARAZOAK (BIZIKIDETZA)	6
		HI2.5. ETXEBIZITZEN LEGE BERRIAREN APLIKAZIOA (8/2004 FORU-LEGEA)	3
		HI2.6. BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZETARAKO LAGUNTZAK	2
		HI2.7. BIZIGARRITASUN-BALDINTZAK	2
		HI2.99. BESTE GAI BATZUK	1
		B1.1. TOKIKO ERAKUNDEEN FUNTZIONAMENDUA	5
		B1.2. FUNDAZIOEN ERREGIMENA	1
		B1.3. SAILKATU GABEKO BESTE GAI BATZUK	11
		E1.1. INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEA	1
		E1.2. ZENTRO ETA BULEGOETAKO SARBIDEA	0
		E1.3. ARTATZE EGOKIA. JASOTZEKO ESKUBIDEA	3
		E1.4. ERANTZUTEKO BETEBEHARRA	14
		E1.5. HERRITARREN PARTAIDETZA	1
		E1.6. ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN GARDENTASUNA	0
		E1.7. GUTUNEKO BESTE ESKUBIDE BATZUK	0
		E1.8. BALIO-HEZIKETA	0
		E1.9. ESKUBIDEAK SUSTATZEKO BESTELAKO EKINTZAK	0
		E1.10. BERME-SISTEMEN GARAPENA	0
		E1.99. BESTE GAI BATZUK	0
		52	
		B1.- BESTE BATZUK	17
		E1.- ESKUBIDE-GUTUNA	19
		454	454
		GUZTIRA	454
		454	454

III. KAPITULUA. EBAZPENAK**III.1. BALORAZIO OROKORRA**

2006an, 79 ebazpen egin zituen, guztira, arartekoak (aholkuak, legezko betebeharren gogoragarriak edo iradokizunak, kasuen arabera).

Erakundearen www.defensornavarra.com web orrian daude egindako ebazpenen testu osoak, kasu bakoitzaren atzean dagoen arazoa eta Erakundeak Administrazio bakoitzarekin izandako erlazioaren nolakotasuna hobeto ezagutu ahal izateko.

Kontuan hartzekoak dira datu hauek: 2005ean, 65 ebazpen egin ziren; 2004an, 70; 2003an, 91; 2002an, 48, eta 2001ean, 24. Beraz, 2006 dugu ebazpen gehien egin diren urtea.

Egindako 79 ebazpenetatik, 21 erantzunik gabe daude; 37, onartu egin dira, eta 21, atzera bota. Beraz, ia % 64 onartu dira. Ehuneko hori igo egin daiteke erantzunik jaso ez duten 21 ebazpenak kontuan hartuz gero, eta aski hurbil dago 2004ko eta 2005eko ehunekoetatik, baina aurreko

urteetako baina txikiagoa da, % 70etik gorakoak izan baitziren.

Hala ere, egoera hori beste datu honekin haztatu beharra dago: kontuan hartuz gero erakundearen esku-hartzearen ondorioz Administrazioak –arartekoak ebazpenik egin beharrik gabe– hiritarraren gogoia onartu edo arazoari irtenbideren bat eman dion kasuak, Administrazioak onartutako kasuen ehuneko % 85era igoko litzateke.

Guztira, 97 kasutan gertatu da hori. Kasu horiek onartutako 37 ebazpenei gehituz gero, arartekoak arrazoizkotzat jotako 178 kexa-kasuetatik 134tan hartu du aintzat Administrazioak kexa aurkeztu duten herritarren eskaria.

2001etik hona, guztira 377 ebazpen (aholku, iradokizun edo legezko betebeharren gogoragarri) egin ditu erakundeak. Kexa gehienak, honako alor hauetakoak izan dira: hirigintza eta etxebizitza (52), osasuna (52), gizarte ongizatea (44), ingurumena (37), kultura, kirola eta elebitasuna (33) eta hezkuntza (32).

NAFARROAKO ARARTEKOAREN EBAZPENAK, ARLOKA (2001-2006)

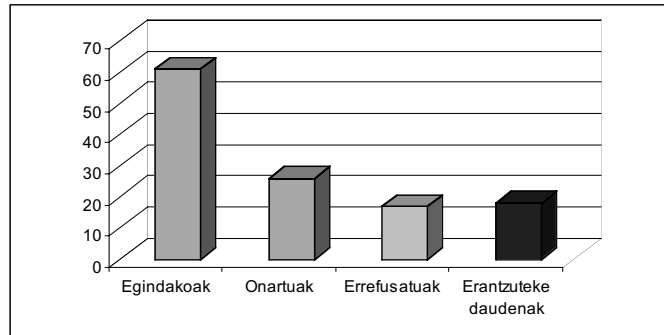
(2006ko abenduaren 31n)

ALORRA	2001	2002	2003	2004	2005	2006	GUZTIRA
NEKAZARITZA, INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA	3	5	4	2	3	2	19
GIZARTE-ONGIZATEA	3	3	13	7	7	11	44
KULTURA, KIROLA, GAZTERIA ETA ELEBITASUNA		7	8	9	4	5	33
ESKUBIDEEN SUSTAPENA						4	4
HEZKUNTZA ETA IRAKASKUNTZA		5	9	5	9	4	32
FUNTZIO PUBLIKOA	2	5	4	3	3	5	22
OGASUNA	4	2	7	4		4	21
ZIRKULAZIOA ETA BARNE-ARAZOEN SAILA	2	5	5	2	1	5	20
JUSTIZIA			2	2			4
INGURUMENA	2	3	6	8	7	11	37
HERRI-LANAK ETA ZERBITZUAK	2	5	7	7	4	2	27
OSASUNA	1	3	10	12	15	11	52
LANA, GIZARTE-SEGURANTZA ETA ATZERRITARRAK	1					1	2
HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA	4	4	14	8	9	13	52
BESTE ZENBAIT		1	2	1	3	1	8
GUZTIRA	24	48	91	70	65	79	377

NAFARROAKO ARARTEKOAREN EBAZPENEN BETETZE-MAILA 2006an

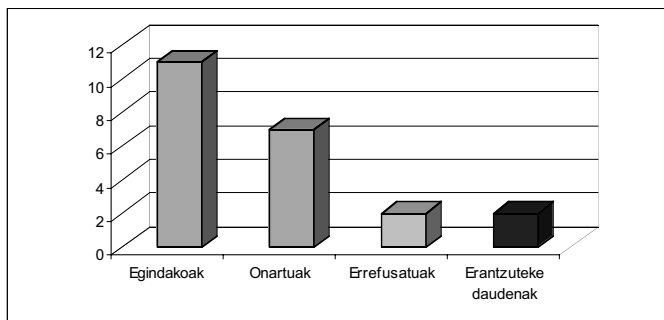
AHOLKUAK

Egindakoak	61
Onartuak	26
Errefusatuak	17
Erantzuteke daudenak	18

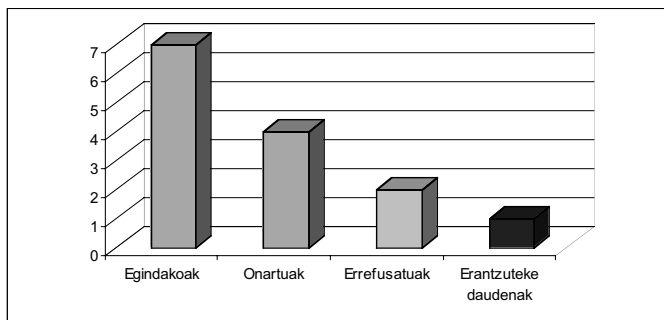
LEGEZKO BETEBEHARREN GOGORAGARRIAK

Egindakoak	11
Onartuak	7
Errefusatuak	2
Erantzuteke daudenak	2

IRADOKIZUNAK

Egindakoak	7
Onartuak	4
Errefusatuak	2
Erantzuteke daudenak	1

III.2. ONARTUTAKO ERABAKIAK

Atal honetan, Nafarroako arartekoak egin eta dagokion Administrazioak onartutako ebazpenen zerrenda dago.

III.2.1. NAFARROAKO GOBERNUA

Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua – Nafarroako Gizarte Ongizate Institutua

Espedientea: 05/206

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Nafarroan gizarte-arloan jarduten duten elkarte eta irabazi-asmorik gabeko elkarteei erakundeek laguntza emateko gaur egun dauden bide eta prozedurei buruzko aholku eta iradokizunak.

Espedientea: 06/104

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Infanta Elena zentroaren egoera, eta elkarbitza-arazo jakin batzuk dituzten egoiliarrei baliabide egokiak eskaintzeko beharra.

Espedientea: 06/122

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Leku-premia tutoretzapeko etxe batean

Espedientea: 06/125

Alorra: Lana, gizarte-segurantza eta atzerritarak

Mota: Aholkua

Gaia: Bidegabeki jasotako kotizazio gabeko pentsio bat itzultzea

Osasun Departamentua – Nafarroako Osasun Zerbitzua - Osasunbidea.

Espedientea: 05/240

Alorra: Osasuna

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Ebakuntza kirurgikorako itxaron zerrendak

Espedientea: 05/315

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Baliabide-eskasia droga-mendekotasunak jotako pertsonentzat

Espedientea: 05/318

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Egoitza beharra buruko gaixotasunak jotako pertsona batentzat

Espedientea: 06/85

Alorra: Funtzio publikoa

Mota: Aholkua

Gaia: Sukaldarien lekualdatze-lehiaketako hautaketa-prozesuko erabakian atzeratzea

Hezkuntza Departamentua

Espedientea: 05/191

Alorra: Hezkuntza

Mota: Iradokizuna

Gaia: Zurztasun-pentsioa kentzeari buruzko balorazioa, unibertsitaterako beka bat dela eta

Espedientea: 05/305

Alorra: Hezkuntza

Mota: Aholkua

Gaia: Hezkuntza-premia bereziak dituzten eskola-umeen haur-hezkuntzako adin-muga

Espedientea: 06/107

Alorra: Hezkuntza

Mota: Aholkua

Gaia: Maisu-maistren birkokapena lekualdatze-lehiaketarik gabe

Espedientea: 06/198

Alorra: Hezkuntza

Mota: Iradokizuna

Gaia: Adingabeko baten hezkuntza-premia bereziak

Espedientea: 06/242

Alorra: Hezkuntza

Mota: Aholkua

Gaia: Lanbide Heziketako goi-mailara sartzeko emandako informazioa

Ingurumen, Lurralde Antolaketa eta Etxebizitza Departamentua

Espedientea: 05/220

Alorra: Ingurumena

Mota: Aholkua

Gaia: Ozono-atalaseei buruzko informazioa

Espedientea: 06/147

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Iradokizuna

Gaia: Etxebizitza-kontuaren egiaztagiria ez onartzea babes ofizialeko etxebizitzaren eskatzaileari, dokumentuaren jalkitze-datan oinarrituta

Nekazaritza, Abeltzaintza eta Elikadura Departamentua

Espedientea: 06/67

Alorra: Funtzio publikoa

Mota: Aholkua

Gaia: Nekazaritza-ingeniari lanpostuen deialdirik ez egitea

Ekonomia eta Ogasun Departamentua

Espedientea: 06/127

Alorra: Kultura, kirola, gazteria eta elebitasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Informazioa eta administrazio-espeditzea eskuera jartzea FM igorgailuak esleitzeko prozesuari berriro ekitean, erabaki judizialen ondorioz ekintzen atzeraeraginaren ondoren

Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua

Espedientea: 05/73

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Enplegu-zentro berezien funtzionamenduaren gainbegiratzea: minusbaliotasuna duen pertsona baten kaleratzea

III.2.2. TOKI ADMINISTRAZIOA**Iruñeko Udala**

Espedientea: 05/57

Alorra: Ingurumena

Mota: Aholkua

Gaia: Zuhaitz-mozketa Argaren ertzean

Espedientea: 05/285

Alorra: Zirkulazioa eta herrizaingoa

Mota: Aholkua

Gaia: Zirkulazio-zigorrak jakinarazteko helbidea eta idatziei emandako erantzunen kongruentzia

Espedientea: 05/326

Alorra: Ogasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Jarduera Ekonomikoen gaineko Zerga ordaintzea saltzaile ibiltariak San Fermin Jaietan

Espedientea: 05/330

Alorra: Funtzio publikoa

Mota: Aholkua

Gaia: Iruñeko Udaleko Langileria Batzordeari egindako presuntziozko egintzaren eskaerari erantzunik eza

Espedientea: 05/380

Alorra: Zirkulazioa eta herrizaingoa

Mota: Aholkua

Gaia: Zirkulazio-zigorrak ezartzeko prozesuan jakinarazpenak egiteko helbidea

Espedientea: 06/47

Alorra: Zirkulazioa eta herrizaingoa

Mota: Aholkua

Gaia: Hutsegitea salaketa bat ordenagailuan sartzean

Espedientea: 06/81

Alorra: Funtzio publikoa

Mota: Aholkua

Gaia: Langile baten lan-egoeraren gaineko informazioa

Tuterako Udala

Espedientea: 05/215

Alorra: Ingurumena

Mota: Aholkua

Gaia: Neurritz gaineko zarata Tuterako zaindariaren jaietan

Espedientea: 05/322

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Familia ugarientzat hobaririk eza Tuterako Udal Dantza Taldean

Espedientea: 05/350

Alorra: Herri-lanak eta zerbitzuak

Mota: Aholkua

Gaia: Egoera txarrean dagoen udal titulartasuneko kalexka batetik etortzen den ura

Berriozarko Udala

Espedientea: 05/251

Alorra: Ingurumena

Mota: Aholkua

Gaia: Berriozarko telefonia mugikorreko banagune baten egoera

San Adriángo Udala

Espedientea: 05/184

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: San Adriángo Udalaren jokabidea funtzionamendu-baimenik gabeko beilatoki baten –jar-duera dela eta

Zizur Nagusiko Udala

Espedientea: 06/37

Alorra: Ogasuna

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Katastro-balioaren handitzeari buruzko informazioa

Cascanteko Udala

Espedientea: 05/395

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Cascanteko Udalarekin desadostasuna enkantean jarritako lursail bat dela eta

Alloko Udala

Espedientea: 06/166

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Aholkua

Gaia: Inongo ekimenik ez bultzatzea hondamen-espediente bat aurkeztu eta gero

Arangurengo Udala

Espedientea: 06/128

Alorra: Kultura, kirola, gazteria eta elebitasuna

Mota: Iradokizuna

Gaia: Arangurengo udal-kiroldegiaren funtzionamendu-sistema

Berriobeitiko Udala

Espedientea: 04/406

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Eraikuntza metalikoko enpresa batek eragindako eragozpenak

Espedientea: 05/237

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Eraikuntza metalikoko enpresa batek eragindako eragozpenak

Antsoingo Udala

Espedientea: 06/9

Alorra: Eskubideen sustapena

Mota: Aholkua

Gaia: Fidantza-itzulketa bati ez erantzutea

Muésko Udala

Espedientea: 06/12

Alorra: Herri-lanak eta zerbitzuak

Mota: Aholkua

Gaia: Euri-uraren iragazteak eragindako kalteak

III.3. 2006ko ABENDUAREN 31n ARTEAN ERANTZUNIK JASO GABEKO EBAZPENAK

Atal honetan, kexa-espediente hauek daude: 2006ko abenduaren 31n Administrazioak Erakunde honen aholku, iradokizun edo legezko betebeharren gogoragarri erantzuteko epea iraungi gabe zutenak.

III.3.1. NAFARROAKO GOBERNUA

Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua – Nafarroako Gizarte Ongizate Instituta

Espedientea: 06/75

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Autonomia-arazo larriak dituzten adinekoak artatzeko egoitzan lekuak jartzeko beharra, eta leku horietarako eskabidearen izapideak egiteko beharrezkoak diren prozedura-bermeak

Espedientea: 06/111

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Portaera-asaldura duen bizilagun batek auzokideengan duen eragina

Espedientea: 06/220

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentuaren gizarte-prestazioetan bizileku-eskakizuna homogeneizatu beharra

Espedientea: 06/228

Alorra: Gizarte Ongizatea

Mota: Aholkua

Gaia: Etxeko artapenerako laguntzen araudi berria egiteko premia, helburu hauekin: beharra dagoen kasuetan dagokion artapena eskaintzen dela bermatzea, laguntzen helburuak betetzea eta sustatzea adinekoak euren etxeetan jarraitzea.

Osasun Departamentua – Nafarroako Osasun Zerbitzua - Osasunbidea.

Espedientea: 06/140

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Nafarroako Ospitaleko minaren unitateko itxaron zerrenda

Hezkuntza Departamentua

Espedientea: 05/360

Alorra: Hezkuntza

Mota: Iradokizuna

Gaia: Hezkuntza-premia bereziak dituzten ikasleak: interprete baten beharra

Ingurumen, Lurralde Antolamendu eta Etxebizitza Departamentua

Espedientea: 06/259

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Aholkua

Gaia: Etxebizitza berri baten beharra, zaharren azalera desegokia dela eta

Ekonomia eta Ogasun Departamentua – Nafarroako Zerga Ogasuna

Espedientea: 06/160

Alorra: Ogasuna

Mota: Iradokizuna

Gaia: PFEZen baterako ordainketan lanagatikoko kenketa aplikatzeko era

III.3.2. TOKI ADMINISTRAZIOA

Barañáingo Udala

Espedientea: 06/245

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Partikularrek etxabe batean zarata eta usainekin eragiten dituzten eragozpenak

Espedientea: 06/269

Alorra: Kultura, kirola, gazteria eta elebitasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Kirol-instalazioen erabiltzaile batek izandako jokabidea

Azagrako Udala

Espedientea: 06/32

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Gazte batzuek Azagrako lokal batean eragiten dituzten zarata eta eragozpenak

Romanzadoko Udala

Espedientea: 06/202

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Aholkua eta legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Partikularrak bide publikoa usurpatzea

Leitzako Udala

Espedientea: 05/19

Alorra: Hirigintza eta etxebizitza

Mota: Aholkua

Gaia: Hirigintza-betebeharrak ez betetzea

Izuko Kontzejua

Espedientea: 06/190

Alorra: Ogasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Katastroko finka aldatzea eta lursail horretako bidea birgaitzea

Eguesibarreko Udala

Espedientea: 06/214

Alorra: Eskubideen sustapena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Etxebizitzaren plano-dokumentazioa eskuratzeko eskaera

Goizuetako Udala

Espedientea: 05/317

Alorra: Ingurumena

Mota: Legezko betebeharren gogoragarria

Gaia: Etxebizitzatik gertu duen taberna batek eragiten dizkion eragozpenak

IV. KAPITULUA. NAFARROAKO HERRI-ADMINISTRATIOEK GURE ERAKUNDEARI EMATEN DIOTEN LAGUNTZA. LAGUNTZAILE EZ DIREN ERAKUNDE ETA ENTITATEAK

IV.1. NAFARROAKO HERRI ADMINISTRATIOEK GURE ERAKUNDEARI EMATEN DIOTEN LAGUNTZA (EZINBESTEKOAK)

Nafarroako arartekoak ezingo luke bete bere eginkizuna –herritarrek aurkezten dituzten kexei dagokiena– kasu bakoitzak eskatzen duen eragin-kortasun eta azkartasunarekin, baldin eta herri-administrazioen laguntzarik jasoko ez balu.

Erakundeak lanean daramatzan urte hauetan, arartekoa ohartu da Nafarroako herri-erakunde eta -entitateekiko harremanen zati bihurtu dela.

Aurrekoa gorabehera, harreman horretan metatutako eskarmentuarekin, eta, bereziki, aurkezten diren kexen izapidetzeari dagokionarekin, izapidetze hori nabarmen hobetu beharra dagoela ikusten da.

Behar horiei erantzunez, Nafarroako Parlamentuak uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legea –Erakundeak sortu eta arautzen duena– onartu zuenean, zehaztu zuen bere kontrolpeko Administrazioen elkarlana ezinbesteko betebeharra dela eta epe jakin batean gauzatu behar duela. Foru Legearen 26. artikulua honela dio: “Foru Komunitateko botere publiko eta erakunde guztiek laguntza eman behar diote Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari, lehentasunez eta presaz, haren ikerketa eta ikusketetan”. Agindu horren bidez, arartekoaren kontrolpeko erakunde guztiei ezartzen zaie hari laguntzeko betebeharra. Bestalde, arau bera- ren 24. artikulua laguntza-betebehar hori betetzeko epeak ezartzen ditu.

Arartekoa berme-erakundeak denez, bere zeregina betetzeko laguntza izateko betebeharraren garrantziak eraginda, Foru Legeak berak, 24.2 artikuluan, hau dio: “Hasieran eskatutako txostena edo dokumentazioa ez dutela bidaliko edo eskura jarriko esaten badute Administrazio Publikoen zerbitzuko langileek edo haien gainekoek, edo arduragabekeriak jarduten badute, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak uste ahal izanen du bere eginkizunen kontrakoak edo oztopatzekoak direla egintza horiek. Hori jakinarazi egingen du berehalakoan, eta Nafarroako Parlamentuarentzat egindako urteko txostenean edo txosten berezian, hala- korik bada, kalifikazio hori nabarmendu egingen du”.

Urteko txostenean atal hau sartzearen helburua da, beraz, Nafarroako Parlamentuak eta, hedaturaz, herritarrek, jakitea zein erakundeek ez dioten arduraz lagundu Erakundeari, zeinek erago-

tzi edo atzeratu duten haren esku-hartzea, eta zeinek egin duten ezinezko herritarrek aurkeztutako kexak epearen barruan ebaztea.

Antolamendu juridikoak garrantzi handia ematen dio herri-administrazioen lankidetzeta-betebehar horri, eta berau larriki ez betetzeak tratamendu penala ere badu. Laguntza ez ematea Estatuko Erakundearen eta Botere Banaketaren aurkako delitu gisa aurreikusita dago Zigor Kodearen 502.2 artikuluan, eta sei hilabetetik bi urtera bitartean lanik edo kargu publikorik gabe uzteko zigorra ezar dakieke agintari eta funtzionarioei, baldin eta oztopatzen badute “.. arartekoaren, Kontu Auzitegiaren edo autonomia-erkidegoetako pareko erakundearen ikerketa, horiek eskatutako txostenak bidaltzera ukatuz edo bidalketa atzeratuz, edo erakunde horiei ikerketarako beharrezko espediente edo administrazio-agirietara sarbidea zailtzen badiete”.

Urte hauetako esperientziak erakutsi du ez dela beharrezkoa izan salaketa pertsonalik ezar- tzea.

Laguntza-obligazio horrek barne hartzen du — informazio-eskaerei dagokienaz bestelako ezau- garri eta ikuspegiekin bada ere— herri-administra- zioek jasotako aholku, iradokizun eta legezko betebeharren gogoragarri ezinbestean erantzun behar izatea.

Horri dagokionez, komeni da, aurreko txostene- tan egin bezala, honako hauek adieraztea: dagoki- on Administrazioak onartzen ez duen aholku, ira- dokizun eta legezko betebeharren gogoragarri bakoitzak, Erakunde honen berme-zeregina ozto- patzeaz gain, legea bete gabe jarraitzea edo herri- tarren eskubideak urratzen jarraitzea dakarrela eta herritarrari dagozkion legezko eskubideak berriz jartzea eragozten duela.

Era berean, komeni da berriro azaltzea herri- administrazioek argudio juridiko hutsetan oinarritu behar dutela aholkuen onspen-eza; bestela, era- kundearen arteko harremanak arautzen dituzten arauak ez ezagutzeaz gain, administrazio-jarduna gidatu behar duten printzipioak errespetatuko ez lituzketen jardun arbitrarioan eroriko lirarteke. Gogoratzekoa da Espainiako Konstituzioaren 103.1 artikulua: “Herri-administrazioak objektibitatez zerbitzu ematen die interes orokorrei eta prin- tzipio hauen arabera jarduten du: eraginkortasuna, hierarkia, deszentralizazioa, deskontzentrazioa eta koordinazioa, erabat Legearen eta zuzenbidearen mende”. Azalpen hori errepikatzen da herri-admin- istrazioen araubide juridikoko eta administrazio- prozedura erkideko azaroaren 26ko 30/1992 Lege- aren 3.1 artikuluan, urtarrilaren 13ko 4/1999 Legearen arabera.

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren zeregina, beraz, estu lotuta dago herri-administrazioek euren jarduera kokatzen duten printzipio horiek betetzearekin, bereziki ordenamendu juridikoaren erabat mende egoteari dagokion printzipioa betetzearekin. Gogoeta horiekin nabarmendu nahi dugu Erakunde honek garrantzi handia ematen diola herri-administrazioei zuzentzen dizkien ebazpenak behar bezala arrazoitzeari, bereziki erabaki bat aldatzeko edo esku-hartzeko irizpide jakin batzuk aldatzeko eskatzen duenean. Erakundeak hertsatzeko ahalmenik ez izateak behartu egiten du ahalegin dialektiko handiagoa egitera, azterketa sakonak egitera, desadostasun juridikoak kontrastatzera eta bere aholku edo gogoragarriak betetzeko arrazoirik gabeko aitzakiak ikustean bere argudioak errepikatuz. Hau da, esku hartzeko bere aukera guztiak erabiltzen ditu helburu hauekin: egiaztatu dituen egoera irregularrak konpontzea eta partikularki edo generikoki legez kanpokoak edo bidegabeak diren jardunak aldatzea.

Hala ere, Erakundeak Administrazioaren ekin-tza bat aldatzeko aholkatuz gero, litekeena da Administrazioa bat ez etortzea aholkuaren interpretazio juridikoarekin, eta bat ez etortzeko bere arrazoiak zein diren argudia dezake. Administrazioak desadostasun juridikoa azaltzen duen kasu horietan, Erakunde honek bere aholkua berresten du eta urteko txostenean jasotzen du ez dela onartua izan.

Bestelako balorazioa merezi dute, berriz, aholku eta gogoragarriak betetzeari uko egitea erantzunik ezaren bidez gauzatzen den kasuek; hau da, dagokion Administrazioak eskaintzen ez duenean ez ebazpena betetzeko har dituzkeen erabakien gaineko informaziorik, ez edukia onartzea eragozten dioten aurkako argudiorik. Horien artean daude Administrazioak ezezko jarrera oinarritzeko behar adinako argudiorik eman gabe ebazpena onartzen ez duen kasuak ere.

Jokamolde horiek —erantzunik eza edo justifikatu gabeko ezezkoa— hautsi egiten dute nafar herritarrak ordezkatzeko dituen Nafarroako Parlamentuaren goi-komisarioaren zereginen aintzatespena eta, gainera, begirunerik gabeak dira Zuzenbide Estatuak arazoak konpontzeko dituen mekanismoetako bat erabiliz euren eskubideak aintzat hartzeko eta antolamendu juridikoa betetzeko babesa eskatu duten herritarrekiko.

Iruzkin txiki honen helburua izan da arartekoak erlazioa duen herri-administrazioekin elkarlan-esparru egokia behar duenari buruz gogoeta egitea. Hemen duzue arartekoaren legezko zereginak oztopatzen ari zirela jakinarazi behar izan zaien

erakunde eta entitateen zerrenda. Oztopatze hori arrazoi hauengatik gertatu da: dagokien kexa-espeditatearen gaineko informazio-eskaerei edo gaia arretaz aztertu ondoren egindako ebazpenei (aholkuei, gogoragarriei edo iradokizunei) erantzun ez dietelako, dagokion erakunde edo entitateko agintari arduradunari erantzun hori hiru aldiz eskatu ondoren.

IV.2. NAFARROAKO ARARTEKOAREKIKO DUTEN LAGUNTZA-OBLIGAZIOA BETE EZ DUTEN EDO IKERKETA FASEAN HORREN ESKAEREI ERANTZUTEN NABARMEN ATZERATU DIREN ADMINISTRATIOAK.

Atal honetan zerrendatuta dauden erakundeek eta administrazio-unitateek ez diete erantzun egokia eman arartekoak egindako eskaerei eta, ondorioz, ez dute bete herri-administrazioek Erakunde honi “presaz eta lehentasunez” laguntzeko betebeharra, Erakundearen arautzen duen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen 26.1 artikuluan jasoa.

Kasu horietan, Foru Legearen 24.2 eta 31.1 artikuluek Nafarroako arartekoari ahalmena ematen diote delako administrazio-unitatea “kontraktat edo zereginen oztopatzailetzat” jotzeko, eta kalifikazio hori berehala publiko egin eta Nafarroako Parlamentuarentzako urteko txostenean dagokion atalean nabarmen dezake, edo txosten berezi bat egin.

Aipatutako aginduak aplikatuz, hona hemen 2006ko jarduera negatiboak, bi ataletan banatuta.

Lehenengoan, arartekoak gutxienez hiru aldiz idatziz txosten edo erantzunen bat eskatu ondoren 2006ko abenduaren 31n artean erantzunik eman ez zuten Administrazioak zerrendatzen dira. Administrazio horiei, legez, Nafarroako arartekoaren zereginaren ‘oztopatzaile’ kalifikatzailea dagokie. Administrazioen izenak eta, hala badagokie, arduraduntzat jotzen diren berariazko erakundeak aipatzen dira, geroago Erakundearen aholku edo gogoragarriak onartu dituztenenak izan ezik.

Bigarrean, honako hauek daude: aipatutako data baino lehen arartekoari erantzun ziotenak baina txostena edo gaiaren erantzuna hiru aldiz edo gehiagotan bidali behar izan zaienak. Horrela jardun dutenek kexari garaiz eta behar bezala erantzuteko ahalmena txikiagotu egin dute, eta kalte egin diote Erakundearen irudiari eta horrek herritarrei eman behar dien zerbitzuari. Hor sartzen dira aurreko taldean egon zitezkeen baina, azkenik, arartekoaren aholkuak onartu dituzten Administrazioak.

IV.2.1. ESKAEREI ERANTZUN EZ ZIETEN ETA ERAKUNDEAREN ZEREGINAREN OZTOPATZAILE-TZAT JOTZEN DIREN ADMINISTRAZIOAK

Sesmako Udala

Espedientea: 06/137

Alkateari aipu berezia 2006an

Alorra: Herri-lanak

Gaia: Bitarteko horma baten konponketa

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/04/20

Errepikatzea: 06/05/23

Errepikatzea: 06/07/13

Ohartarazpena: 06/09/01

Oharra: 2006ko abenduaren 18an artxibatu zen kexa, 34. artikulua bidez. Informazio-eskaerari erantzunik ez zitzaion bidali.

Tuterako Udala

Espedientea: 02/354

Hiri-antolaketa eta ekonomiako ordezkotzigoari aipu berezia 2006an

Alorra: Ingurumena

Gaia: Etxebizitza batzuen garajeetako ateen funtzionamenduak eragiten dituzten eragozpenak

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 05/09/29

Errepikatzea: 05/11/14

Errepikatzea: 05/12/26

Ohartarazpena: 06/02/01

Oharra: 2005eko irailaren 27an berriro irekitako kexa da. 2006ko martxoaren 14an artxibatu zen, Administrazioak 2003ko azaroaren 25ean egindako legezko betebeharren gogoragarriari erantzunik ez ziolako.

IV.2.2. HIRU ESKAERA-IDATZI EDO GEHIAGOREN ONDOREN, AZKENEAN ARARTEKOAREN ESKAEREI ERANTZUN ZIETEN ADMINISTRAZIOAK

Arguedasko Udala

Espedientea: 06/22

Alorra: Herri-lanak

Gaia: Espaloiaren malda eta zoladura

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/01/25

Errepikatzea: 06/03/01

Errepikatzea: 06/07/20

Ohartarazpena: 06/05/25

Txostena jaso: 06/06/30

Oharra: Azkenik 2006ko uztailaren 20an itxi zen, konponbidean jarrita.

Barillasko Udala

Espedientea: 05/389

Alorra: Hirigintza

Gaia: Aisialdirako etxeak eraikitzea landa-lurrean

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/03/30

Errepikatzea: 06/05/11

Errepikatzea: 06/06/14

Ohartarazpena: 06/09/13

ohartarazpena: 06/10/27

Txostena jaso: 06/12/28

Oharra: 2006ko ekainaren 23an Udalak adierazi zuen ezinezkoa zitzaiola epearen barruan erantzutea.

Berako Udala

Espedientea: 04/404

Alorra: Hirigintza

Gaia: Atzerapena berdegunea egiteko desjabetzean

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 05/11/22

Errepikatzea: 06/01/09

Errepikatzea: 06/02/17

Ohartarazpena: 06/04/20

Txostena jaso: 06/05/24

Oharra: 2006ko ekainaren 14an artxibatu zen, irregulartasunik ez zelako.

Berriozarko Udala

Espedientea: 05/251

Alorra: Ingurumena

Gaia: Telefonía mugikorrekoko basea instalatzeko baldintzak

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 05/09/29

Errepikatzea: 05/11/10

Errepikatzea: 05/12/16

Ohartarazpena: 06/01/26

Oharra: Udal arkitektoarekin telefonoz hitz egin ondoren eta eskatutako informazioa idatziz jaso gabe, Aholku Orokor bat egin zen eta kexa 2006ko apirilaren 19an artxibatu zen, Udalak onartu ondoren.

Burlatako Udala

Espedientea: 06/18

Alorra: Hirigintza

Gaia: Informaziorik eza kontzesionario berria eraikitzeari buruz

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/02/17

Errepikatzea: 06/03/23

Errepikatzea: 06/05/03

Ohartarazpena: 06/03/14

Txostena jaso: 06/06/30

Oharra: Azkenik, 2006ko urriaren 24an itxi zen, konponbidean jarrita.

Leozko kontzejua

Espedientea: 06/175

Alorra: Ogasuna

Gaia: Katastroko zuzenketa

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/08/24

Errepikatzea: 06/09/29

Errepikatzea: 06/08/11

Ohartarazpena: 06/12/18

Oharra: Txostena 2007ko urtarrilaren 4an jaso zen, eta kexa 2007ko abuztuaren 7an artxibatu zen, Leotzeko Udalak legezko betebeharren gogoragarria onartu ondoren.

Murchanteko Udala

Espedientea: 05/129

Alorra: Ingurumena

Gaia: Gazteak biltzen diren lokal baten funtzionamenduak eragiten dituen eragozpenak

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 05/10/05

Errepikatzea: 05/11/30

Errepikatzea: 06/01/09

Ohartarazpena: 06/02/22

Txostena jaso: 06/03/01

Oharra: 2005eko irailaren 30ean berriro ireki zen kexa, konponbidean zela itxi ondoren. Azkenik, 2006ko martxoaren 20an itxi zen, baina haren segimendua da harrezkeroztik.

San Martín de Unxeko Udala

Espedientea: 05/91

Alorra: Hirigintza

Gaia: Herriko bide edo kale baten trazaduraren baldintzak

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/05/08

Errepikatzea: 06/06/14

Errepikatzea: 06/08/03

Ohartarazpena: 06/09/11

Oharra: Kexa horri buruz aholku bat egin zen 2005ean, eta, epe guztiak agortu ondoren, artxibatu egin zen, Administrazioak onartuta. Gero, interesdunak hala eskatuta, ireki egin zen berriro. Azkenik, 2007ko abuztuaren 21ean, legezko betebeharren gogoragarria egin zen.

Tafallako Udala

Espedientea: 05/351

Alorra: Ingurumena

Gaia: Ur, argi eta telefono zerbitzuak ematea

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 05/11/30

Errepikatzea: 06/01/09

Errepikatzea: 06/02/17

Ohartarazpena: 06/03/22

Txostena jaso: 06/03/29

Oharra: Azkenik, 2006ko maiatzaren 8an artxibatu zen kexa, konponbidean jarrita.

Tulebrasko Udala

Espedientea: 05/389

Alorra: Hirigintza

Gaia: Aisialdirako etxeak eraikitzea landa-lurrean

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/03/30

Errepikatzea: 06/05/11

Errepikatzea: 06/06/14

Ohartarazpena: 06/09/13

Ohartarazpena: 06/10/27

Txostena jaso: 06/12/28

Oharra: 2006ko ekainaren 15ean, udalak jakinarazi zuen ezinezkoa zitzaiola epearen barruan erantzutea. Geroago, 2007ko maiatzaren 23an, legezko betebeharren gogoragarria eta aholku orokorra egin ziren. Lehena onartu egin zuen; bigarrena, berriz, ez.

Atarrabiako Udala

Espedientea: 02/280

Alorra: Hezkuntza

Gaia: Akatsak Atarrabiako Goikoa ikastetxean

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: 06/01/11

Errepikatzea: 06/02/17

Errepikatzea: 06/03/22

Ohartarazpena: 06/04/25

Txostena jaso: 06/06/12

Oharra: Hezkuntza Departamentuari aholku bat egin zitzaion, 2003an, eta artxibatu egin zen, erantzun espliziturik eman ez ziolako. Geroago, 2006ko urtarrilaren 9an, ireki egin zen berriro, zegokion Administrazioa Atarrabiako Udala zelarik.

IV.3. NAFARROAKO ARARTEKOAREN AHOLKUAK, IRADOKIZUNAK EDO LEGEZKO BETEBEHARREN GOGORAGARRIAK ONARTU EZ DITUZTEN EDO BERARIAZ ERREFUSATU DITUZTEN HERRI-ADMINISTRAZIOAK

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren araubidea ezartzen duen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen 34.2 artikulua agintzen duenez, neurri berriak hartzeko ohartarazpenak, aholkuak, legezko betebeharren gogoragarriak edo iradokizunak egin eta gehienez bi hilabeteko epean dagokion Administrazioak neurri egokirik hartzen ez badu, edo Nafarroako arartekoari jakinarazten ez badio zer arrazoi dituen neurririk ez hartzeko edo justifikazio egokirik ez badu, Nafarroako arartekoak kasu hori urteko txostenean edo txosten berezian sartuko du, eta Nafarroako arartekoaren ustez irtenbide positiboa posible zenean eta lortu ez denean, berariaz aipatuko ditu aldeko jarrera izan ez duten agintarien edo herri-administrazioaren zerbitzura diharduten pertsonen izenak.

Legearen agindu hori aplikatuz, herritarren kexengatik egindako ohartarazpen, aholku, legezko betebeharren gogoragarri edo iradokizunen aurrean neurri egokirik hartu ez duten unitate eta Administrazioen zerrenda duzue hemen behean, hiru atal hauetan banatuta:

Lehenengo atalean dauden unitate edo Administrazioek 2006ko abenduaren 31n artean ez zioten erantzunik eman aholkua, iradokizuna edo legezko betebeharren gogoragarriarekin igorritako idatziari, ezta bi hilabete edo gehiago itxaron ondoren epe berri batekin igorritako gogoragarri-idatziari ere.

Bigarren atalean, aldiz, emandako epean espedientari erantzun ez ziotenak baina epez kanpo, berandu bada ere, arazoari irtenbide bat eman diotenak daude.

Hirugarren atalean daudenek epearen barruan erantzun diote aholku, iradokizun, ohartarazpen edo gogoragarriari, baina erantzunaren testutik ondorioztatzen denez, ez dituzte horiek onartzen.

IV.3.1. AHOLKU, IRADOKIZUN, LEGEZKO BETEBEHARREN GOGORAGARRIEI EDO OHARTARAZPENEI ERANTZUN EZ ZIETEN ADMINISTRAZIOAK

San Martín de Unxeko Udala

Espedientea: 05/396

Alkateari aipu berezia 2006an

Alorra: Hirigintza

Gaia: Akatsak urbanizazio baterako sarbideetan

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: Aholku Orokorra 06/02/17

Errepikatzea: 06/05/03

Errepikatzea: 06/06/14

Ohartarazpena: 06/08/03

Oharra: 2006ko irailaren 26an artxibatu zen, erantzunik ez zelako.

VI.3.2. AHOLKU, IRADOKIZUN, LEGEZKO BETEBEHARREN GOGORAGARRIEI EDO OHARTARAZPENEI EPE BARRUAN ERANTZUN EZ BAINA EPEZ KANPO ONARTU ZITUZTEN ADMINISTRAZIOAK

Atarrabiako Udala

Espedientea: 05/98

Alorra: Ingurumena

Gaia: Telekomunikazioetako lokal batek sortzen duen zarata

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: Legezko betebeharren gogoragarria 30.01.06

Errepikatzea: 06/04/06

Errepikatzea: 06/05/23

Ohartarazpena: 06/07/27

Oharra: 2007ko martxoaren 7an, bigarren ohartarazpena egin ondoren, ebazpena 2007ko apirilaren 24an onartu eta artxibatu egin zen.

San Adriángo Udala

Espedientea: 05/184

Alorra: Ingurumena

Gaia: Beilatokia abian, funtzionatzeko lizentziarik gabe

Egindako eskaerak:

Hasierako txostena: Legezko betebeharren gogoragarria 05/10/31

Errepikatzea: 06/01/09

Errepikatzea: 06/02/17

Ohartarazpena: 06/03/22

Oharra: Azkenik, epe guztiak agortuta, 2006ko uztailaren 3an artxibatu zen kexa, udalak gogoragarria onartuta.

IV.3.3. AHOLKU, IRADOKIZUN, LEGEZKO BETEBEHARREN GOGORAGARRI EDO OHARTARAZPENAK ONARTU EZ DITUZTEN ADMINISTRAZIOAK

Nafarroako Gobernuaren Ingurumen, Lurralde Antolamendu eta Etxebizitza Departamentua (bi kasu)

Espedientea: 06/54

Ingurumen Zuzendaritza Nagusia, 2006an

Alorra: Ingurumen Zuzendaritza Nagusia

Mota: Aholkua

Gaia: Telefonía mugikorreko antenak

Espedientea: 06/92

Ingurumen, Lurralde Antolamendu eta Etxebizitza Departamentua, 2006an

Alorra: Hirigintza

Mota: Iradokizuna

Gaia: Nafarroako Gobernuak etxebizitzak alokatzeko emandako diru-laguntza berrikustea

Nafarroako Osasun Zerbitzua – Osasunbidea (zazpi kasu)

Espedientea: 05/242

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Errehabilitazio psikosozialeko zentroen kudeaketa lehiaketa publiko bidez esleitzea

Espedientea: 05/246

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Altsasuko Josefina Arregui klinikako errehabilitazio-tratamendua

Espedientea: 05/250

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Ugalkortasun-tratamendua ukatzea C hepatitis kronikoa izateagatik

Espedientea: 05/258

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Desadostasuna neuropediatriako zerbitzuak emandako artatze medikoarekin

Espedientea: 05/300

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Oftalmologia-kontsultako itxaron zerrenda

Espedientea: 05/347

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Atzerapena azterketa onkologikoan

Espedientea: 06/28

Alorra: Osasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Larrialdi-zerbitzua bazkalorduan ere

Industria eta Teknologia, Merkataritza, Turismo eta Lan Departamentua

Espedientea: 05/44

Industria eta Merkataritza Zuzendaritza Nagusia (2006an)

Alorra: Nekazaritza, industria, merkataritza eta turismoa

Mota: Aholkua

Gaia: Arrain-saltzaile txikizkaria zigortzeko prozedura

Nafarroako Zerga Ogasuna

Espedientea: 05/168

Alorra: Kultura, kirola, gazteria eta elebitasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Euskaraz erantzunik eta artapenik ez Nafarroako Zerga Ogasunean

Herri Lan, Garraio eta Komunikazio Departamentua

Espedientea: 05/234

Herri Lanetako Zuzendaritza Nagusia (2006an)

Alorra: Kultura, kirola, gazteria eta elebitasuna

Mota: Aholkua

Gaia: Agoitzeko herriari buruzko bide-seinaleak gaztelania hutsez herri horretara daraman errepidean

Iruñeko Udala (lau kasu)

Espedientea: 05/160

Herritarrak babesteko ordezkari zinegotzigoa (2006an)

Alorra: Zirkulazioa eta herrizaingoa

Mota: Aholkua

- Gaia: Desadostasuna zirkulazio--zigor batekin
Espedientea: 05/239
Hirigintzako ordezkotzina (2006an)
Alorra: Hirigintza eta etxebizitza
Mota: Aholkua
Gaia: Orube-enkantea, eta babes ofizialeko etxebizitzarik ez eraikitzea
Espedientea: 05/373
Hirigintzako ordezkotzina (2006an)
Alorra: Hirigintza eta etxebizitza
Mota: Aholkua
Gaia: Ohiko etxebizitzan erroldatuta ez egotea aldi batez
Espedientea: 06/219
Herritarrak babesteko ordezkotzina (2006an)
Alorra: Nekazaritza, industria, merkataritza eta turismoa
Mota: Aholkua
Gaia: 2006ko San Fermin Jaietan saltoki ibiltariak esleitzeko irizpideak
Tuterako Udala
Espedientea: 06/149
Gizarte Ongizateko ordezkotzina (2006an)
Alorra: Gizarte Ongizatea
Mota: Aholkua
Gaia: Pertsona bat Etxeko Artatze Zerbitzutik kanpo uztea baremo ekonomikoak gainditzeagatik
Murillo el Frutoko Udala
Espedientea: 05/179
Alkatetza 2006an
- Alorra: Nekazaritza, industria, merkataritza eta turismoa
Mota: Iradokizuna
Gaia: Herri-lurrak mugarrizko prozedura
Lesakako Udala
Espedientea: 05/190
Alkatetza 2006an
Alorra: Ingurumena
Mota: Legezko betebeharren gogoragarria
Gaia: Eraikin baten etxabeko lokal batean izaten den zarata
Erriberriko Udala
Espedientea: 05/416
Alkatetza 2006an
Alorra: Hirigintza eta etxebizitza
Mota: Aholkua
Gaia: Oliteko etxe-multzo baten egoera txarra
Garesko Udala
Espedientea: 05/363
Alkatetza 2006an
Alorra: Beste zenbait: Toki-erakundearen funtzionamendua
Mota: Legezko betebeharren gogoragarria
Gaia: Osoko bilkuren aldizkakotasuna, eta zinegotzietan informazioa eskuratzeko era
Berriogoitiko Kontzejua
Espedientea: 06/158
Alkatetza 2006an
Alorra: Hirigintza eta etxebizitza
Mota: Aholkua
Gaia: Lursail bat esleitzeko prozedurarekin desadostasuna

V. KAPITULUA. TXOSTEN BEREZIAK ETA INTERES OROKORREKO GOMENDIOAK

V.1. SARRERA.

Nafarroako Foru Komunitatearen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 36.2. artikulua Erakunde honi ahalmena ematen dio Nafarroako Parlamentuan ohiz kanpoko txostenak edo txosten monografikoak aurkezteko, betiere gaiaren seriotasunak, garrantziak edota premiak hala eskatzen duenean; txosten horiei txosten berezi deitzen zaie.

Arartekoak egindako ekintza eta Txosten Berezi gehienek talde ahulenen eskubideak defendatzeari eman zioten lehentasuna. Alabaina, horrek ez du esan nahi modu guztietara esku hartzeari uko egin zionik; gomendio orokorren bidez jardun zuen, herritar askori eragiten zieten interes orokorreko egoeretan eta eskubideak mugatuta egon zitezkeenetan.

2006. urtean hiru txosten berezi egin ziren:

– Nafarroan erabilera publikoa duten zentro eta zerbitzuetarako irisgarritasun fisiko eta sentsorialari buruzkoa zen lehena.

– Nafarroako espetze berrian aurrekusi beharreko gizarte-, osasun- eta hezkuntza-neurriak buruzkoa zen bigarren txostena.

– Eta Nafarroako Foru Komunitateko poluzio akustikoaren gainekoa zen hirugarrena.

Bestalde, halako erakunde batek Txosten Berezi gutxi egin ditzakeenez, 2006an bide osagarri bati ekin zion arartekoak, eta beste txosten laburrago batzuk egin zituen; "Gomendio Orokorrak" deitu zieten txosten horiei. Txosten horiekin gai gehiago aztertu nahi izan zituzten. Gai bakoitzaren gaineko gomendio garrantzitsuenak eta eraginkorrenak eman ahal izateko azterketa egin zuten, une oro zehaztasun handiz.

V.2. NAFARROAN ERABILERA PUBLIKOA DUTEN ZENTRO ETA ZERBITZUETARAKO IRISGARRITASUN FISIKO ETA SENTSORIALARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA.

Txosten Berezi horri 2005ean ekin zioten. Foru Komunitateko Administrazioek oztopo fisiko eta sentsorial gehiago sor ez daitezzen egiten duten lana ebaluatu nahi izan zuen txostenak. Horrez gain, lehendik zeuden oztopoak kentzea ere nola sustatzen zuten aztertu zuen, erabilera publikoko leku, zentro eta zerbitzu guztietarako sarrera errazteko.

Txosten Bereziak ondo bereizitako lau fase zituen:

Printzipio nahiz faktore erabakigarriek duten bilakaeraren eta eremu kontzeptualaren gaineko bibliografia-azterketa.

– Irisgarritasunari buruzko Estatuko eta Tokiko Planen azterketa.

– Nafarroako Unibertsitatearekin lankidetzan txosten juridiko oso bat egitea. Nazioarteko araudiari, Estatukoari eta Nafarroako Foru Komunitatekoari egingo zion erreferentzia txosten horrek, eta autonomia-erkidegoetako erregulazioetan eraikin publikoetarako eta erabilera publikoko eraikinetarako sarrera errazteko dauden elementuen gaineko konparazio-azterketa ere egingo zuen.

– Nafarroako udalerrri guztietan eta Nafarroako Gobernuko Saitetan inkesta bat egitea. Erabili zuten galdera-sortak 36 gai bildu zituen guztira, eta minusbaliotasunarekin lotura duten Nafarroako erakundeek parte hartu zuten galdera-sorta hori diseinatzen, beren ekarpen eta iradokizunekin.

165 udalek erantzun zioten inkestari; udalerrri horietan bizi da Nafarroako biztanleriaren % 84,4.

Udalerrri txikietatik hartutako laginarekin molda zitezkeenez eta udalerrri horiek inkestari erantzuteko zailtasun teknikoak izan zitzaizketela ulertzen zuten, oroigarri batzuk egitea erabaki zen, eta, horrez gain, jarraipen berezia egin zuten 2.000 biztanletik gorako udalerrietan nahiz Gobernuko Saitetan.

2.000 biztanletik gorako zortzi udalerrik eta sail batek soilik utzi zuten inkesta erantzun gabe.

Txostenak ondorio hauek nabarmentzen zituen:

1. Nafarroako Gobernuak bere zentroetan lehendik dauden oztopo fisiko nagusiak kentzeko egindako lana "egokia" da (10etik 6,3). Aitzitik, hiru sailtako egoera "eskastzat" hartzen da (Ingurumen Departamentua, Herri Lan Departamentua eta Industria Departamentua), eta beste hirurena "erdipurdikotzat" (Ekonomia eta Ogasun Departamentua, Osasun Departamentua eta Ongizate Departamentua).

2. Oro har, Gobernuko Saitetako teknikariek eraikinetara sartzeko erraztasunen printzipioak eta irizpideak barneratu dituzte, baina oraindik ere hobetu beharreko arlo garrantzitsuak badira, hala nola barneko oztopoak kentzea edo seinaleztatzea, altzari-elementuak egokitzea, erakusmahaien, etengailuen eta kanilen altuera eta abar. Gainera, egoeraren berri ematen duten txosten zehatzak falta dira, baita derrigorrezko hobekuntza-planak ere.

3. Nafarroako Gobernuak lantzen ari den irisgarritasuna sustatzeko eta bultzatzeko politika aktiboa “erdipurdikotzat” hartu da (10etik 5,2). Etxebizitzetako oztopoak kentzeko lanak eta egokitzapen funtzionalak, leku turistikoetako oztopoak kentzekoak eta eskolako garraio egokituak balorazio positiboa izan dute. Bestalde, balorazio negatiboa izan dute titulartasun pribatua izan arren erabilera publikoa duten eraikin eta lokaletarako sarrerak errazteko egindako lan eskasak, besteak beste, jolasteko instalazioetakoak, kultura-arlokoak, erlijiosoetakoak, kiroltakoak, merkataritza-zerbitzuetakoak, bankuetakoak eta abarretakoak.

4. Egokitutako garraioaren gainean landutako politikak mugatuak dira oraindik. Ez da zehaztu zer udalerrri edo eskualdetan egon beharko duen gutxienez garraio berezi batek edo taxi egokitu batek, legeak eskatzen duen moduan. Hirietako nahiz hiriarteko autobus bakoitzak, legez, gutxienez hiru eserleku gorde behar ditu pertsona minusbaliatuentzat, eta betebeharrak hori ez da beti bermatzen. Taxi-bonuen onurak eta garraio-enprekin egindako hitzarmenak ez dira asko zabaldu, eta Nafarroako eskualde zehatz batzuetan baino ez daude.

5. Nafarroako Gobernuak irisgarritasunerako herri-politikak sustatzeko toki-erakundeei emandako laguntza “eskasa” da (10etik 3,8). Udalek emandako datuek erakusten dute eskasia hori. Gutxienez, ikastetxeen % 54k, kultura-etxeen % 52k eta beste zenbaitek irisgarritasun-arazoak dituzte. Gabezia horrek batez ere udalerrri txikiei eragiten die.

6. Saitetako teknikariek ez dituzte zorrotasun berberarekin kontrolatzen toki-erakundeei diruz lagundutako proiektuetako irisgarritasun-baldintzak eta beren zentroetako proiektuetakoak. Arkitektoen Elkargoko aurretiko baimena baino ez dute eskatzen askok.

7. Azpiegituren Planari buruzko foru-legean ez da irisgarritasunik aipatzen.

8. Ikusmen- edo entzumen-urritasunen bat duten pertsonen irisgarritasuna mugatzen duten oztopo sentsorialak zuzentzeko edo gutxitzeko Nafarroako Gobernuak egindako ekintzak “oso eskasak” dira (10etik 2,4). Ia ez dago sustatze-politikarik. Ez dira bete ikusmen- edo entzumen-arazoak dituzten pertsonen komunikazioa eta informazioa errazteko foru-legeak egindako aurreikuspenak: Radio-Televisión Navarra Erakunde Publikoaren albistegietako edukiak errazago jaso ditzaten bultzatzea, larrialdi-zerbitzuak (SOS Nafarroa) erabiltzean dauden oztopo sentsorialak kentzea eta guztiek erraz erabiltzeko moduan jar-

tzea, kultura-ekintzetan pertsona horiek parte hartzea eta abar.

9. Nafarroako Gobernuak irisgarritasun-politikak kontrolatzeko eta ikuskatzeko egiten duen lana ere “oso eskasa” da.

10. Saitetako irisgarritasun-politikak oso heterogeneoak dira, eta horrek erakusten du Gobernuan lidergorik edo bultzada teknikorik ez dagoela, oro har. Oztopo Fisiko eta Sentsorialeiei buruzko Sail Arteko Batzordeak aktiboago jokatu behar luke irisgarritasunaren gaineko politikak bultzatzean. Hain zuzen, minusbaliatuen elkarteek horixe eskatu izan dute behin baino gehiagotan. Irisgarritasuna lantzen duen administrazio-unitaterik ez dago, eta litekeena da horixe izatea informazio- eta ebaluazio-sistemek duten garapen eskasaren arrazoia. Horrez gain, ez daude behar adina aholkularitza-ekintza, eta txostenean aipatzen diren irisgarritasuna sustatzeko ekimenak ere ez dira behar beste bultzatzen.

Herritar guztiei aukera-berdintasuna bermatzeko, Txosten Bereziak amaieran aipatzen du behar-beharrezkoa dela indarrean dagoen araudia betetzea eta betetzeko eskatzea. Horrez gain, bi gomendio orokor ematen ditu, 11 gomendio zehatz ematen dizkio Nafarroako Gobernuari, eta 7 gomendio udalei.

Gomendioen artean, honako hauek dira garrantzitsuenak:

– Irisgarritasuna hobetzeko urteko aurrekontu-partida bat izatea ezinbestekoa dela gogoraraztea.

– Espaloiak beharrezkoak eta zentroetan irisgarritasun fisikoa hobetzea baino zerbait gehiago lantzen duen txosten bat eta ekintza-plan bat izatea. Sailek Parlamentuan aurkeztu beharko dute txostena, nahitaez.

– Oztopo Fisiko eta Sentsorialeiei buruzko Sail Arteko Batzordearen funtzionamendua indartzea, eta beharrezko giza baliabideak nahiz baliabide materialak dituen administrazio-unitatea sortzea.

– Adierazle egokiek “Irisgarritasunaren Informazio Sistema” delakoa garatzea.

– Titulartasun publikoa nahiz pribatua izan, erabilera publikoa duten gune eta eraikinetako proiektu guztietako irisgarritasunaren gaineko baldintza teknikoak bete daitezela ziurtatzeko erabili behar diren egiaztapen-sistemak ezartzea.

– Irisgarritasun Sentsorialari buruzko Plan Orokorra egitea; plan horretan sartuko dira kaltetutako pertsonen elkarteak, unibertsitateak eta Nafarroako kultura- nahiz olgeta-erakunde nagusiak.

– Irisgarritasuna argi aipatzea, eta Azpiegituren hiru urteko Planean ekintza espezifikoak sartzea.

– Nafarroako Gobernuak Sail bakoitzak bere eskumendean dituen udal-titulartasuneko eraikinetako irisgarritasun-egoeraren azterketa zehatza egitea: Hezkuntza – Ikastetxea, Osasuna – Tokiko Kontsultategiak eta abar.

– Titulartasun pribatua izan arren erabilera publikoa duten establezimenduetako irisgarritasunaren azterketa zehatza egitea, hala nola kultur-arlokoak, olgetakoak, kiroletakoak, merkataritza-zerbitzuetakoak, bankuetakoak, ostalaritzakoak, taldeko garraioetakoak, aparkalekuetakoak eta abarretakoak.

– Nafarroako eskualde guztietan garraio egokitu-tutako sistemak ezar ditzaten bermatzea.

– Irisgarritasunari buruzko Plan Integralak egitea eta lantzea, gutxienez 5.000 biztanle baino gehiago dituzten udalerrietan.

– Irisgarritasunaren gaineko Udal Kontseiluak edota kontsultarako organo analogoak eratzea.

– Etxebizitza-erabilera duten eraikin berrietako irisgarritasunaren gaineko gutxiengo legalak eskatzea.

V.3. NAFARROAKO ESPETXE BERRIAN AURREIKUSI BEHARREKO GIZARTE-, OSASUN- ETA HEZKUNTZA-NEURRIEI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA.

2006. urtean arartekoak Txosten Berezi bat egin zuen, espetxe berrian aurreikusi beharreko gizarte-, osasun- eta hezkuntza-neurriei buruz. Txosten hori Nafarroako Parlamentuak eskatu zuen. Txosten berezia eskatzeko erabakia 2006ko martxoaren 3ko bilkuran hartu zuen espetxean dauden pertsonak birgizarteratzeari begira espetxealdiko baldintzak aztertzei batzorde txostengi-leak. Honako akordioa egin zuten:

“Arartekoari Txostenaren xedearekin lotutako txostena igortzeko eskatzen zaio, hain zuzen, gizarte-, osasun- eta hezkuntza-neurriei buruzkoa. Iruñean espetxe berria eraikitzean sortuko diren beharrak kontuan izanda aurreikusiko diren neurri-
ei buruzkoa izango da txosten hori”.

Txostena egitean, hasteko, espetxeratuen eskubideen azterketa egin zuen arartekoak, hots, haien mugen azterketa. Hala, printzipio eta irizpide orokorrak sakonago landu zituen gero; horiek gailendu behar dute gizarte-, hezkuntza- eta osasun-arloetako ekintzetan.

Halaber, txostena egitean Administrazioei oinarriko informazioa eskatzea erabaki zuen ararteko-

ak, eta espetxe-sistemako hainbat profesionalen laguntza eta gomendioak ere jaso zituen, baita birgizarteratzean esperientzia handia duten elkarteen ere. Laguntza hori asko eskertu zuen arartekoak.

Txosteneko gogoeten ardatza “egiturazko elementu nagusiak” izatea iruditu zitzaion egokiena. Arartekoaren iritziz, elementu horiek zentro berriaren etorkizuna baldintzatzen dute, eta, beraz, ondo zehaztu behar dira. Guztiz birgizarteratzeari begira egindako espetxe-eredua prestatzea zentro fisiko bat eraikitzea baino gehiago da, eta, horregatik, Erakundeak argi azaldu nahi izan zuen Birgizarteratzeko Plan Integrala ere egin behar zela espetxe berria eraikitzearekin batera.

Egiturazko baldintza horien artean, eskumen-esparrua argitzeko beharra bereziki nabarmentzen zuen, baita arduren eta eskuduntzen arteko koherentzia bermatzekoa ere. Txostenean adierazten zen garrantzitsua izan daitekeela Nafarroako Gobernuak eskumen zehatz batzuk hartzea gizarte- eta osasun-arloetan, espetxeei dagokienez ere. Halaber, guztiz funtsezkotzat jotzen zuen sailek lehenbailehen beste ardura batzuk hartzea, hau da, politikak planifikatzea eta espetxean dauden pertsonen zerbitzuak ematea, pertsona horiek gainerako herritarren maila berean egon daitezten. Txostenak gaineratzen zuen transferentziak berez ez dutela bermatzen gizarte-kolektibo horri eskaini beharreko arretan sailen parte-hartzea areago-
txtea.

Arartekoak behin eta berriz aipatu zuen dimentsio egokitua eta gizatiarra izan behar duela espetxe-ereduak, eta birgizarteratzeko estrategiarekin koherentea izan behar duela. Hala, espetxeetako zerbitzuen eta zentroen sare bat osatzeko beharra zegoela esateko ikusten zituen arazoak azaldu zituen; sare hori ez zegokien espetxeei soilik, eta birgizarteratzeko bide guztiz pertsonalizatuak egiteko programak ezartzeko aukera emango zuen.

Txostenak egindako eskariari erantzunez, kapitulu espezifikotan aztertu ziren arartekoak esparru bakoitzean hartu beharrekotzat ikusten zituen neurriak, hots, osasun-laguntzan, gizarte-laguntzan eta hezkuntzan. Azterketan egoki ikusi zen beharrezko baliabide guztiak aintzat hartzea, bai espetxeko bertako baliabideak, baita kanpoko baliabide normalizatuak ere; azken horiek funtsezkoak dira birgizarteratzeko benetako bokazioa duen espetxe-politikan.

Ondorioetako batean aipatzen zen Nafarroako Gobernuak sailek modu aktiboagoan jokatu behar luketela beharrezko baliabideak planifikatzerakoan, eta espetxe berriak egungo zerbitzu publiko

normalizatuaren gainean izango duen eragina aztertu behar litzatekeela, horiek gainezka egin ez dezaten. Aipatutako hori oso-osorik egiteko sailak koordinatzeko taldeko organo betearazle bat eratzearaztea gomendatzen zen.

Txostenaren zati batean, GKE-ekin lankidetzazko estrategiak indartzeko arartekoak beharrezko ikusten zituen baldintzak aztertzen ziren. GKE-en lana funtsezkotzat jotzen zuen birgizarteratzeko programetan, eta, batez ere, birgizarteratzeko bide pertsonaletan laguntzeko.

Erakundearen ohikoa den legez, ondorioen laburpen bat egin zen txostenaren amaieran, eta prozesuaren fase honetan lehentasunezkoak eta egokiak iruditzen zitzaizkion gomendioak egin zituen. Honakoak dira, hain justu:

Gomendio Orokorrak:

- Nafarroako Gobernuak eta Espetxe Erakundeek aurreikusitako hitzarmena bizkortzea, eta espetxe berria eraikitzeko epeak zehaztea. Horien beharra ezin da denbora gehiagoz luzatu.

- Espetxe berria eraikitzearekin batera, Birgizarteratzeko Plan Integrala egitea. Lortu nahi den eredia definituko du plan horrek, helburuak eta ekintzak adieraziko ditu, eta kontrolerako nahiz ebaluaziorako adierazleak zehaztuko ditu. Planifikazio integral horrekin, halaber, espetxeetako zerbitzuen eta zentroen sare bat sortu behar litzateke, espetxeak soilik kontuan hartzen ez dituenak. Hala, birgizarteratzeko bide guztiz pertsonalizatuak egiteko programak ezartzeko aukera egongo litzateke.

- Eskumenen eta arduren esparrua argitzea. Kasu bakoitzean, arduren eta eskuduntzen arteko koherentzia bermatzeko behar diren transferentzia- eta/edo kooperazio-mekanismoak zehaztu behar lirateke.

- Nafarroako Gobernuak Osasun, Hezkuntza, Lan eta Gizarte Ongizateko sailek espetxe berriko proiektuan modu aktiboan parte har dezatela bermatzea. Halaber, beren ardura onartu eta beren eskumen-esparruetan lan egin behar lukete, politikak planifikatzen eta espetxeko pertsonen eskubidez dituzten zerbitzuak ematen, gainerako herritarren maila berean egon daitezten.

- 16/2003 Legearen ezarritakoa betetzeko izapideak azkartzea, espetxeen mende dauden osasun-zerbitzuak Nafarroako Osasun Zerbitzura eramateko eta han integratzeko.

- Presoek laguntza medikoa ematen dieten profesionalak dituzten laguntza-, peritu- eta kontrol-funtzioen bateragarritasuna aztertu behar litzate-

ke, eta, hala behar denean, organizazio eta mendeotasun hierarkikoa funtzio horiekin koherentziaz egokitu.

- Nafarroako Gobernuak Sailek azterketa bat egin behar lukete espetxe berriak egongo zerbitzu publiko normalizatuaren izango duen eraginaren gainean, eta arreta berezia jarri behar lukete gaur egun oraindik ere defizita sortzen duten arlo eta programetan: komunitate terapeutikoetako lanpostuak, gaixo dualentzako tratamendu-programak, buruko gaixotasunak nahiz gaixotasun terminalak dituztenen epe ertain eta luze egoteko bizitoki-plazak, gizartean eta lan-munduan sartzen laguntzeko taldeak, babestutako lanpostu sozialak eta/edo txertatzeko enpresak, komunitateari laguntzeko lanpostuak eta abar.

- Espetxe-ereduak koherentea izan behar luke birgizarteratzeko estrategiarekin. Ikusmolde modularra eta malgua izan behar luke, eta dimentsio egokituak eta gizatiarra.

- Espetxeratutako biztanleriaren aurreikusteko moduko garapena definitu eta gehiago kopurua zehaztu behar litzateke. Hori ezinbestekoa da beharrezkoak diren giza baliabideak eta baliabide materialak planifikatzeko eta birdimentsionatzeko.

- Tratamendu- eta birgizarteratze-programak lantzeko beharrezkoak diren espazioak egokiak direla eta behar beste badaudela bermatzea (lantegiak, hezkuntza-espazioak, errehabilitazio psikosoziala, osasun-laguntza eta abar).

- Espetxe berriaren definizio teknikoaren egitean eta hura diseinatzean gardentasun osoa gomendatzea, eta profesionalen nahiz boluntario-elkarteen iritzia biltzeko mekanismo egokiak jartzea, horiek baitira zentro berriko agente nagusiak.

- Etorkizunean izango diren langile-beharren planifikazio egokia egitea, betiere zentrorako aurreikusitako dimentsioarekin eta birgizarteratzeko helburuekin koherentziaz jokatzuz. Hala, profil teknikoaren indartuko litzateke, prestakuntza bermatu, eta Diziiplina anitzeko Talde Teknikoetan antolatzeko aukera egongo litzateke. Hain zuzen, faktore erabakigarria dela uste dugu neurri alternatiboek arreta jartzea eta horiek kontrolatzeko baliabide teknikoak egotea eta baliabide horiek ondo prestatzea; hori egin ezean, birgizarteratzeko politiken sinesgarritasuna eta segurtasuna kolokan egongo lirateke.

- Babes sozial sendoa eta egonkorra emango duen sare bat osatu behar litzateke, espetxea komunitatera zabaltzeko eta gizartean sartzen laguntzeko. Horretarako, honakoa gomendatzen dugu:

– GKE-en parte-hartze aktiboa eta egonkorra egoki ikusten den estrategia-lerroak eta programak definitzea, eta, ahal den heinean, erakundee-kin berekin adostea.

– Espetxeetako tratamenduei eta birgizarteratzeari emandako laguntza guztiak modu bateratuan kudeatzea.

– Aurrekontu-urteko denbora-esparru txikia gainditzea, eta lankidetzarako formula egokiagoak ezartzea. Formula horiek segurtasun eta egonkortasun handiagoa eman behar liekete programei: epe ertainerako hitzarmenak, urte anitzeko konpromisozko kredituak eta abar.

• Lankidetzako mekanismo egonkorak ezartzea, birgizarteratzeko prozesuaren osotasuna eta jarraitutasuna bermatzeko. Horretarako, sailak koordinatzeko kide anitzeko organo betearazle bat sortu behar litzateke, baita kontsultarako organo bat ere. Azken organo horrek barne hartuko litzuke aipatutako politika lantzen zuzenean parte hartzen duen elkarte-mugimenduko ordezkariak.

• Baztertze-politiken esparruan, laguntze-lanetan presoek parte hartzeko aukerarik duten eta bideragarria den aztertzea, eta, hala dagokienez, baita beste talde baztertu batzuek ere. Horretarako birgizarteratzen laguntzeko erakunde publiko bat sortu behar litzateke, edo antzeko formularen bat, Balearretan arrakastaz hasi duten ildoari jarraiki.

• Kontrolerako eta ebaluaziorako eredu egoki bat definitzea eta informazio- eta ebaluazio-sistema zorrotz bat martxan jartzea, birgizarteratzeko helburuak eta politikak lortu diren neurtzeko.

• Espetxe berria martxan jartzeko prozesuarekin batera, komunikazio-estrategia bat lantzea. Gizartean kontzientziazio handiagoa lortzera bideratuta egongo litzateke estrategia hori, eta gizartean ideia hau zabalduko luke: errentagarria dela birgizarteratzeri begira egindako espetxe-ereduan inbertitzea, hala jaitsi egiten baitira araua berriro hausten dutenen kopurua eta delinkuentzia-tasa orokorrak.

Gizartearen gaineko gomendio espezifikoak:

• Alternatibak benetan pertsonalizatzea bermatuko duen programa-eskaintza dibertsifikatua planifikatzea, baliabide eta programa orokorrak nahiz estandarizatuak alde batera utzita.

• Gizarte Bazterketaren Planaren barruan zigortuta daudenen birgizarteratzea modu espezifikoan lantzea.

• Espetxean sartzearen ordezkotzat tratamendu-programak eta modalitateak babesteko gizarte-

ekintza guztiak indartzea. (Tratamendu anbulatorioak, segurtasun-neurriak, komunitateari laguntzeko lanak eta abar).

• Gizarte Zerbitzu Orokorren eta Espetxeetako Gizarte Zerbitzuen arteko ekintza eta koordinazioen protokolo espezifikoak egitea, eta gizartean eta lan-munduan sartzen laguntzeko taldeei (EISOL) arreta berezia jartzea.

• Errehabilitazio Psikosozialeko Programak martxan jartzea, abilezia eta gaitasun pertsonaletan eta sozialetan gabezia larriak eta ohiz kanpoko jokabide-ereduak dituzten presoentzat.

• Atzerritarrei laguntzeko programa bultzatzea; izan ere, horien problematika handitu egingo da datozen urteetan. Horrez gain, gazteen eta emakumeen programa espezifikoak ere sustatu behar lirateke.

• Lan-munduan berriz sartzen laguntzeko programa espezifiko bat egitea. Lanbide-heziketaz gain, hartu behar litzatekeen heziketa-bideak, lanbide-heziketa teoriko-praktikoko lantegi okupazionalak, lan-munduan sartzen laguntzeko orientazioa eta birgizarteratzen laguntzeko jarduera osagarriak barnean hartuko litzuzke.

• Enpresa-pizgarriak diseinatzea eta lan-munduan sartzeko politikak ondo ezartzea zailtzen duten administrazio-arazoak konpontzea.

Hezkuntzaren gaineko gomendio espezifikoak:

• Lanbide-heziketari eta trebetasun sozialeko heziketari lehentasuna ematea.

• Lanbide heziketako ekintzak espetxetik kanpo ikastaro normalizatuetan egitea sustatzeko Espetxeko Araudiak eskaintzen dituen aukerak aprobetxatzea.

• Epe ertainerako edo luzerako heziketa arautu eta egonkorren gaineko plan bat egitea, presoek heziketa-arloan dituzten beharretan eta aukeretan oinarrituta. Planak, halaber, jarraitutasuna eta onarpen ofiziala bermatu behar litzuzke, eta, horretarako, INEMek eta Europako Gizarte Funtsak ematen duten finantziario-aukera aprobetxatzea komeni da.

• Presoak heziketan sartzeko teknologia berrien erraztasunak aprobetxatzea, esperimendu gisa, bederen.

Osasunaren gaineko gomendio espezifikoak:

• Nafarroan erroldatutako preso guztiak Osasun Txartela (OTI) izan dezaten bermatzea, gaineko biztanleen maila berean egon daitezela.

era irregularrean dauden etorkinek ere Osasun Txartela (OTI) izateko eskubidea izan behar luke.

- Espetxeko Medikuen Zerbitzuak eskainitako Zerbitzuen Zorroa Nafarroako Osasun Zerbitzuen Oinarrizko Arretako Zuzendaritzak ezarritakora homologatzea, eta informatika-sarean nahiz Nafarroako Osasun Zerbitzuaren Historia Kliniko Elektronikoa sartzeko aukera ematea.

- Jarraitutasuna bermatzea eta hezkuntzaren, prebentzioaren eta osasun-laguntzaren (hiesa, xiringak eta abar) inguruko programak indartzea. Izan ere, programa horiek oso ondo onartu dira.

- Arreta psikiatriko espezifikoa bermatzea, zeinak dedikazio handia izango baitu espetxean. Gainera, espetxean bertan unitate psikiatriko bat sortzeko beharra eta aukera ere kontuan hartu behar lirateke, buruko gaixotasunak dituzten zigortuentzat beste alternatiba erreal egokiagorik ez bada.

- Drogarik gabeko modulu bat sortzea, eta espetxean bertan unitate terapeutiko bat sortzeko beharra eta aukera kontuan hartzea.

- Osasun Sailak Ospitaleko Zainketa Unitateari buruzko azterketa zehatz bat egitea, espetxe-erakundeek eskatuta.

V.4. NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO POLUZIO AKUSTIKOAREN GAINEKO TXOSTEN BEREZIA.

2006an amaitu zuten gai horri buruzko txosten berezia. Ondorioak eta gomendioak Nafarroako

Udalerrri eta Udalbatzen Federazioan aurkeztu zituzten; hura izan zen poluzio akustikoa kontrolatzean ardura zuzena duten erakundeen ordezkari.

Auzitegiek jarritako doktrinak dio etxebizitza barneko gehiegizko zaratak intimitatea eta atsedererako eskubidea urratzen duten konstituzioaren aurkako bidegabekeria larriak direla, osasun fisikoa eta mentala kaltetzen dutela eta ondorio larriak nahiz asaldura psikologiko eta sozialak eragiten dituztela.

Zarataren aurrean babesteko eskubidearen ikusmolde horrek ondorio juridiko eta administratibo handiak eragingo lituzkeen aldaketa kualitatiboak dakar, eta polemika handia sortu du. Esaterako, herrietako festak direla-eta azkenaldian epaileek hartutako erabakiek eztabaida piztu dute.

Gero eta jende gehiago joaten da Erakundera poluzio akustikoarekin lotutako salaketan aurrean Administrazioaren esku-hartzea behar bestekoa ez dela adieraztera. Horregatik, arartekoak egoki ikusi zuten txosten hau egitea.

Administrazio publikoen zaintza- eta kontrol-jarduera ebaluatzea zen txostenaren helburua, baita detektatutako irregulartasunak zuzentzeko tresnak ondo erabiltzen ziren ikustea ere.

Gai horren gainean udalek zituzten jarduerak ezagutzeko, hamaika galderako galdera-sorta bat bidali zitzaion 3.000 biztanle baino gehiagoko udalerrri guztiei, baita udalerrri txikiago batzuei ere, ausaz. % 80k erantzun zioten galdera-sortari.

Galdera-sortari erantzun zioten 38 udalerrietan 410.800 biztanle bizi dira, hau da, Nafarroako biztanleriaren % 70.

GALDERA-SORTARI ERANTZUN ZIOTEN UDALEN KOPURUA ETA ORDEZKATZEA

Inkesta egin zaien udalerrien kopurua	3.000 bizt. >	3.000tik 10.000ra	10.000tik 50.000ra	50.000 bizt. <	GUZTIRA
Erantzun duten udalen kopurua	13	19	5	1	38
Erantzun duten udalerrietan bizi den biztanle-kopurua	23.312	94.451	99.716	193.328	410.807
Ordezkatutako biztanleriaren %	% 15	% 76	% 83	% 100	% 70

Bestalde, Nafarroako Gobernuak Sailek egiten duten lana ezagutzeko, Lehendakari-tza Departamentuari, Ingurumenekoari, Lurralde eta Etxebizitza Antolamendukoari eta Osasunekoari idatzizko informazioa eskatu zitzaizkien, eta erdi egituratutako elkarrizketak egin zituzten Foru Polizian eta Ingurumen Sailean poluzio akustikoa kontrolatzeko lanetan zuzenean jarduten duten unitateekin.

Txosten Berezian egindako azterketan gomen-dio hauek egin zitzaizkion Erakundeari:

Gomendioak

Nafarroako udalei

1. Ikuskatze-jarduerak nabarmen gehitzea.

– Irekitzeko baimena eman aurretik zarata-ma-lak “in situ” egiaztatzea; ez lirateke besterik gabe onartu behar jabeek emandako intsonorizazio egi-aztagiriak.

– Aldian behin ikuskatze-jarduerak egitea, intsonorizazio-baldintzak betetzen direla egiaztatzeke.

2. Herritarrak kexatzen direnean, ardura eta zorroztasun gehiagorekin jokatzeko.

– Neurri zuzentzaile egokiak eskatzea, epe zehatz batekin.

– Eskatutakoa betetzen ez denean, betearazte subsidiariora jotzea.

– Kautelazko neurriak edo bestelako kontrol-neurriak hartzen diren baloratzea, arau-haustekak ekiditeko: ekipoak zigilatu, erakundeak aldi baterako itxi —zati batean edo guztiz—, jarduerak eten eta abar.

– Jarri beharreko zigorrak egokitzea; ez lukete izaera ekonomikokoak soilik izan behar.

3. Zarata eta bibrazioen gaineko ordenantza espezifikoa onartzea.

4. Hirigintzako plangintza Zarataren Legeak aurreikusitakora egokitzea, eta eremu akustikoa zehaztea, etxebizitza- eta industria-erabilerekin talka egin ez dezaten, adibidez.

5. Onartutako gehiengo soinu-immisioen mailak zehaztea, baita zaindarien jaiak direla-eta ohiz kanpoko egoeretan onartutako ordutegi-mugak ere.

6. Kontrol-, materia- eta giza neurriak jartzea, poluzio akustikoa kontrolatzeko adina, bakoitzak bere baliabideekin edota Ingurumen Departamentuari nahiz Foru Poliziari laguntza eskatuta.

Nafarroako Gobernuari

1. Zaratari buruzko araudiak bateratzea eta hobetzea, gero errazago ezartzeko eta hobekuntzak sartzeko. Besteak beste, hobekuntza hauek:

– “Taberna arruntetan” (ez taberna berezietan soilik) barneko zarata mugatzeko eta erregistratzeko gailuak ezartzeko beharra zabaltzea, oro har edo egoera zehatz batzuetan.

– Lokal barnean musika jarrita dagoenean ateak eta leihoak itxita izateko eskakizuna “taberna arruntei” ere ezartzea, ez taberna bereziei soilik.

– Zarata neurtzeko teknikak eta prozedurak hobetzea eta estandarizatzea, eta zarata mugatzeko eta erregistratzeko sistemak homologatzea, datuak errazago biltzeko eta lantzeko.

2. Udalentzako eredu eta orientazio izan daitekeen ordenantza bat egitea, “aisialdirako lekuei” buruzkoak egiten diren bezala.

3. Aholkularitza-, ikuskatze- eta kontrol-jarduerak nabarmen gehitzea. Ingurumen Departamentuak nahiz Foru Poliziak eskaintzen dituzte jardura horiek, bitarteko teknikorik ez duten tokiko erakundeak babesteko.

4. Zarata-mapak eta ekintza-planak bizkortzea.

V.5. GOMENDIO OROKORRAK.

Horri dagokionez, gutxienez gai hauen gaineko Gomendio Orokorrek betetzea jarri zen xedetzat:

– Erradiazioak eta sakelako telefonoak.

– Ordena-agenteek herritarrei eman beharreko tratua egokia bermatzeko sistemak.

– Minusbaliatuen elkarteak finantzatzea.

– Minusbaliatuak lanpostu publikoetan sartzeko.

– Osasun-eskubideak bermatzeko sistemak.

– Herritarrek ingurumenaren gaineko informazioa eskuratzeko duten eskubidea.

Aurreikusitako sei txostenetatik lehen laurak amaitu ziren, Osasuneko Bermeen Sistemari dagokiona hasi egin zen, eta herritarrek ingurumenaren gaineko informazioa eskuratzeko duten eskubideari buruzkoa atzeratu egin zen azkenean. Nafarroako Parlamentuak Espetxeari buruzko Txosten Berezia egiteko eskatu zuen, eta, ondorioz, laneko lehentasunak eta planak aldatu egin ziren.

V.5.1. SAKELAKO TELEFONO DEIEN BANAGUNE-EN ORDENAZIOARI BURUZKO GOMENDIO OROKORRAK.

Sakelako telefono-deien banaguneak antolatzeko maiatzaren 6ko 10/2002 Foru Legearen garapen-mailari eta egoerari buruzko Gomendio Orokorrak eta berariazko txostena egitea beharrezko ikusi zen. Ondoren, txosten hori laburbilduta ageri da.

2001ean sakelako telefonoen antenen gaia aztertzen hasi zen Erakundea, herritarrek elkartean sortu zen eztabaidaren aurrean kexa asko egin baitzituzten, batez ere, osasunean izan zezaketen eraginagatik, eta pertsonen nahiz ondasunen segurtasunagatik.

Lehen une horretan egindako azterketaren ondoren, eta halako instalazioak arautzen zituen araudi zehatzik ez zegoenez, araudi bat onartzeko eskatu zitzaion urte horretan Nafarroako Gobernuari.

Gomendio hori egin ostean, neurri batzuk onartzen joan ziren gai horri zegokionean, eta jabetza publikoko babesaren gaineko baldintzak, azterketenak eta egiaztapenenak daude ezarrita orain. Kontuan hartzen da beti eremu horien inguruan, ehun metrora arte, eremu sentikorrek egon daitezkeela, hala nola ikastetxeak, osasun-etxeak, parke publikoak eta geriatria-zentroak (irailaren 28ko 1066/2001 Errege Dekretua eta urtarrilaren 11ko CTE/23/2002 Agindua).

Nafarroari dagokionez, maiatzaren 6ko 10/2002 Foru Legea onartu zen.

– Lege horrek ezarritako emisio-mailak erdira jaisten ditu Zientzia eta Teknologia Ministerioak onartutako araudian ezarritakoak eta onartutakoak.

– Legea indarrean jarri zen unean zeuden instalazioak sei hilabeteko epean egokitu behar direla ezartzen du, alde batetik.

– Operadoreak Azpiegituren Lurralde Plana aurkeztera behartzen ditu; plan horrek barnean hartu behar ditu lehendik dauden estazio finkoak, baita sare guztia ezartzeko eta garatzeko dauden aurreikuspenak ere. Nafarroako Gobernuan dago-

kion sailak onartu beharko du plan hori, eta onarpen hori nahitaezkoa izango da udalek hirietako kokapenei dagozkien lan-baimenak emateko.

2006ko lehen hilabeteetan, lurralde-plan horiek onartu gabe eta lehendik zeuden instalazioen egoera arautu gabe denbora pasatzen ari zela ikusita, eta ekintza batzuetan baimenak erraz ematen zirela ohartuta, Nafarroako arartekoaren Erakundeak erabaki zuen ofiziozko beste ekintza bat martxan jartzea, 10/2002 Foru Legeko aurreikuspen batzuk nola garatzen eta betetzen ari ziren jakiteko.

Adibide gisa, Iruñeko Udaleko Hirigintza eta Etxebizitza Arloko zinegotzi-ordezkariek 2004ko ekainean emandako erantzuna da hau:

“Horri dagokionez, esan beharra dago une honetan zaila dela erabaki bat hartzea, izan ere:

- Lehendik udalerrian dauden antenetako asko baimenik gabe jarritakoak dira.

- Orain ezin dira legeztatu, legeak baitio Azpiegituren Lurralde Planak onartu arte udalek baimenik ezin dutela eman.

- Baimenik gabe ezarritako sakelako telefonoen antena guztiak kenduz gero, Iruña estaldurarik gabe geldituko litzateke, eta, agian, hori egitea neurritz kanpoko litzateke une honetan, enpresek jada aurkeztu baitituzte Nafarroako Gobernuan onartzeko planak, oraindik onartu ez diren arren. Horrez gain, instalazioetako immisio-mailak lege ezarritako erreferentziak baino askoz baxuagoak dira.

- Horregatik, gai hori logikaz konpontzeko bide bakarra, nire iritziz, Azpiegituren Lurralde Planak onartzea da. Hala zehaztuko da instalazioak legeztatu behar diren edo ez, zein kendu behar diren eta zein lekualdatu, eta Udalak neurriak hartu ahal izango ditu legeztatu ezin direnak kentzea agintzeko.”

Lurralde Planak izapidetzeari dagokionez, Ingurumen-sailburuak hau esan zuen 2004ko uztailean:

“Gaur egun, operadoreek txosten hauek aurkeztu dituzte sail honetan, 10/2002 Foru Legean ezarritakoaren arabera izapidetzeko:

	ANTENA-KOPURUA		DATAK		
	Lehendik zeudenak	Aurreikusitakoak	Sarrera	Eskakizuna	Erantzuna
Vodafone España S.A	134	30	2007/03/12	2004/05/21/	2004/06/15
Telefónica Móviles España S.A.	215	30	2004/04/07	2004/05/25	2004/06/04
Retevisión Móvil S.A.(Amena)	124	30	2004/05/05	2004/05/31	
Tradia	1		2004/06/16		
GUZTIRA	474	90			

2004ko irailean, lehen aipatutako Azpiegituren Lurralde Plana edo Planak onartzeko legezko epeak ez zirela betetzen ikusita, beste gomendio bat egin zen, eta Nafarroako Gobernuari indarrean zegoen araudia betetzeko eskatu zitzaion gomendio horretan.

2004ko urriaren 24an, Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurumen Departamentuak erantzuna igorri zuen, eta egindako gomendioa modu formalean onartu zuen. Halaber, gai horren gainean egiten ari zirena azaldu zuen eta zeuden aurreikuspenen berri eman zuen. Aipatutako txostenetan adierazitako gabeziak zuzentzeko operadoreei beharrezko eskakizunak egitea aurreikusten zutela azaldu zuen.

Halaber, operadoreek eskakizun horri erantzun ostean, eta Erakunde honen gomendioa onartuta, Departamentuak Nafarroako Gobernura igo ahal izango zuen txostenen aurkezpen publikoko proposamen egokia, eta operadore bakoitzaren Azpiegituren Lurralde Plana barnean hartuko zuten.

Halaber, akordio horretan erakunde sustatzaileei ohartarazten zitzairen testu berritu bat aurkeztu behar zutela. Hasieran aurkeztutako planean azalduko dokumentazioan izandako aldaketa guztiak bildu behar zituen testu horrek, eta, horrez gain, sailtako txostenetan zeuden gabeziak eta hutsuneak adierazi. Gainera, sustatzaileei adierazi zitzairen dokumentazioa osatu gabe zuten lekuak edo sailtako txostenetako edukiaren arabera zuzenduta ez zeudenak Planetik kanpo geldituko zirela.

Beste bi urte igaro dira, eta planak onartu gabe daude oraindik. Arrazoi hori dela medio egin dira gomendio orokor hauek.

Orain arte, onartze- eta egiaztatze-lanetatik hau ondorioztatu da:

– Gure komunitateko emisioen batez besteko balioen gainean dauden datuak legez onartutakoak baino askoz baxuagoak dira.

– Lehen aipatutako araudian bildutako erreferentzia-balioak Europako Batasuneko Osasun Ministroen Kontseiluaren gomendioetakoak dira,

eta, gainera, Osasunaren Munduko Erakundeak (OME) eskatutakoaren antzekoak dira. Erakunde horrek 25.000 lan egin ditu 1970. urtetik hona gai horren gainean, eta hau dio: “Ezarritako mailek nahikoa segurtasun ematen dute osasuna babes-tuta dagoela bermatzeko”.

– Gure herrialdean, Aditu Independenteen Batzordeak, zeina Osasun eta Kontsumorako Ministerioak koordinatzen baitu, 2001eko eta 2003ko bi txostenetan hau ondorioztatu du: gaur egun dagoen ezagutza zientifikoarekin, ez dago osasunari edo zientziari dagokion arrazoi sendorik egun ezarrita dauden esposizio-mugak aldatzeko, eta gizarte-sektore batzuek arriskua sentitzea zilegi izan arren, ez dator bat egun dauden ebidentzia zientifikoekin.

– 2005eko maiatzeko Osasun eta Kontsumo Ministerioaren txostena, irailaren 28ko 1066/2001 Errege Dekretua ezartzeari buruzkoa. Ateratzen dituen ondorioak orain arte Adituen Batzordeak adierazitako berberak dira gaiaren inguruan dauden ebidentzia zientifikoei dagokienez, eta hau diote: “lurralde osoko irrati-emisioen batez besteko mailak estatuko eta nazioarteko batzorde eta erakundeek segurutzat hartutakoen oso azpitik daude”.

Arartekoak adierazi zuen gizartean badela kezkarik Ereku Elektromagnetikoek gizakiaren osasunean izan dezaketen eraginaren gainean. Kezka horien jatorria iragarritako azterketan edota adierazpen batzuetan dago, Friburgoko Adierazpenean, esaterako; han gogor salatzen da sakelako telefonoa, eta zehazki antenak, sakelako telefonoa bera, haririk gabea eta abar. Horiek osasuneko arazo larriak sortzen dituztela dio, esaterako, insomnia, muskuluetako mina, takikardiak, bertigoia, garuneko endekapenezko gaixotasunak, depresioa, leuzemiak eta hainbat minbizi-mota.

Alabaina, izaera “potentziala” ere nabarmendu behar da, ez baita berretsi EBOMKren (Europako Batasuneko Osasun Ministroen Kontseilua) Gomendioen erreferentzia-mailak errespetatzen diren baldintzetan Ereku Elektromagnetikoetan egonda modu esperimentalean aztertutako eragin

biologikoek osasunari kalte egiten diotenik. Hala ere, prebentzio-neurri batzuk hartu behar dira, hots, eragindako alderdi guztiak barnean hartzen dituzten neurriak; hori lortzeko, erabakiak era gardenean hartu behar dira, eta ahalik eta parte-hartze zabalena bultzatu.

Zalantzarik gabe, irrazi-frekuentzien eta haien eraginen gainean herritarrek informazio gehiago izango balute, sakelako telefonoekin lotutako arrisuren gaineko kezka ere txikiagoa izango litzateke. Sakelako telefonoak erabiltzearen gaineko informazio objektiboa, gardena eta argia izan behar du herritarrek, elkarbizitza errazteko eta gizartean informazioa hobeto garatzeko.

Horrexegatik, arartekoaren iritziz, gai hori lantzen duten Administrazio guztiei, eta, batez ere, Nafarroako Gobernuari, egun indarrean dagoen araudia betetzeko eskatu behar zaie (Nafarroari dagokionean, lehen aipatutako foru-legea). Horrez gain, lehen ere aipu egin diogun Aditu Independenteen Batzordeak agertutako moduan, eta oraindik erantzun gabe dauden galderak ikusita, gai horren gaineko azterketa-ildoei zabalik eusteko beharra dago, estatuko eta nazioarteko organismo eskudunek ateratako ondorioei jarraiki. Halaber, agintari eskudunen lana izango litzateke gai horri buruzko ebidentzia zientifikoei eta gizakiaren osasunean izan ditzakeen eraginei buruzko informazio-kanpainak egitea.

Hori horrela, ezin da ahaztu egoera hori eragin handia izaten ari dela; batetik, Iruñeko Udalak berak duen egoera azaltzean aipatu dugunagatik, hau da, antena edota banagune askok udalen baimenik ez dutelako, eta, bestetik, kasu bakoitzean jarritako udal-hirigintzako araudia askotan ez delako betetzen. Azken alderdi hori, hirigintzako, ordenamendu juridikoak hasiera batean udalei ematen die.

Hala, Azpiegituren Lurralde Planak onartu gabe egoteak esan nahi du banagune batzuk ezin direla legeztatu hirigintza-ikuspuntutik begiratuta; izan ere, foru-legeak 12. artikuluan eskatzen du aurretik onartu egin behar direla, udalerriek hiriko kokalekuei dagozkien obra-lizentziak emateko.

Arartekoaren aburuz, justifika nahiz luza ezin daitekeen egoera bat sortu da horren guztiaren ondorioz. Hala, batetik, udalerririk udal-ordenantzak onartzen ari dira, egun dagoen atzerapena eta zehaztugabetasuna arintzeko, eta, bestetik, kasuak epaiketetara eramaten ari dira bizilagunak, partikularrak eta abar.

Halako garrantzia duen gai baten aurrean, eskatutakoa ezarritako epeetan ez badute betetzen enpresek, edo inongo justifikaziorik gabe eskatutako dokumentuak berandu aurkezten badituzte, argi eta garbi arbitratu egin beharko dira, eta antolamendu juridikoak Administrazioaren esku jartzen dituen tresna guztiak erabili, betebeharrorik bete ditzaten eta interes publikoari lehentasuna eman dakion.

Lehen aipatutakoaren ildotik, eta egoera horren lotuta egin dena ikusita, arartekoak Nafarroako Gobernuko Sail eskudunei gomendio eta ekintza-lerro proposatu zizkien:

Gomendioak:

Ingurumen, Lurralde Antolamendu eta Etxebizitza Departamentuari.

– Egun izapidetzen ari diren Azpiegituren Lurralde Planak berehala onartzea, behar izanez gero, enpresa operadoreei dokumentuak aurkezteko jarritako obligazioen gainean antolamendu juridikoak Administrazioei emandako tresnak erabilita.

– Plan horiek onartu ostean, gai horretan eskumena duten tokiko erakundeekin egin beharreko ekintzak martxan jartzea, egungo instalazioak egokitzeko eta/edo erregularizatzeke.

Ekonomia eta Ogasun Departamentuari

– Kasu bakoitzean aldizkako ikuskatzeen eta azterketen gainean Estatuko Administrazioarekin ezar daitekeen koordinazio eta lankidetzara alde batera utzi gabe, berehala 10/2002 Foru Legeak aipatutako ikuskatze- eta kontrol-neurriak hartzea.

– Gai horri dagokionez bakoitzak duen ekintza-esparruaren arabera, neurri egokiak hartzea ekintza horien emaitzen gaineko informazioa herritarrei emateko eta publikitate egiteko, batez ere sakelako telefonoen banagune bakoitzaren egoerari buruzko informazioa, bere immisio-mailekin, ikuskatze eta/edo egiaztatzeekin eta abarrekin.

Osasun Departamentuari

– Osasun Publikoko Institutuak 10/2002 Foru Legeko 5.3. artikuluan adierazitako aurreikuspenak betetzea, eta beste organismoekin eta erakundeekin izan beharreko lankidetzara eta koordinazio-tresnak arbitratzea, une bakoitzeko datuak hobeto estimatu eta egiaztatu ahal izateko.

– Halaber, eta bere esparruari dagokionez, une bakoitzean egiten ari diren azterketen eta lantzen ari diren datuen gaineko informazioa herritarrei igortzea eta iragartzea.

V.5.2. POLIZIA-AGENTEEN JARDUERA KONTROLATZEARI BURUZKO GOMENDIO OROKORRAK

Nafarroako arartekoaren sei urteko lanean ez zen arraroa hainbat kexaren artean funtzionario publiko batzuen jarrera zuzena edo egokia ez zela entzutea.

Zehazki, herritarrek zerbitzari publikoaren lanagatik kexa adierazi zuten kasuetan izan ziren egoera gatazkatsu horiek; batez ere agintaritza-agenteen lanagatik, zirkulazio-zigorrenagatik, bide publikoetatik ibilgailuak kentzeagatik eta halakoengatik izan dira kexak.

Horri dagokionez, arartekoak behin eta berriz azaldu zuen batzuetan ekintza batzuk hasteko zailtasunak izaten direla denbora edo lekua dela eta, eta, askotan, ekintza horiek pertsona kaltetuen eta Administrazioaren nahiz agenteen arteko kontraesanetan gelditzen direla.

Alabaina, arartekoa Erakunde garantista da, eta halaberrez babes-maila handiagoa izaten lagunduko duen edozein hobetze-proposamen planteatu behar du, ahal bada, antolamendu juridikoak herritarrei aitortzen dizkieten eskubide eta askatasunen alde.

Esparru zehatz horretan, ofiziozko jarduera bat egin zen gogoeta eta kontsiderazio batzuk egiteko, betiere polizia-zerbitzuaren kalitatea ebaluatzen laguntzeko neurri zehatzak ezartzeko. Horretarako, halako zirkunstantzia eta egoerak hartu ziren kontuan.

Jarduera horren amaieran honako txosten hau egin zuten: "Nafarroako Poliziak agenteen jarduera irregularrak kontrolatzeko sistemak hobetzeko duten beharrari buruzko gomendio orokorrak". Hala, polizia duten Nafarroako Administrazio Publikoetara iritsi ziren, eta honako ondorioak eta gomendioak atera zituzten:

Ondorioak:

- Poliziak agintarien nahiz gizartearen konfiantza eta babesa izatea funtsezkoa da; izan ere, hori hala izan ezean agenteen beren konfiantza eta segurtasuna hondatuko litzateke, eta ez lirateke hain eraginkorrak izango.

- Ez da ahaztu behar konfiantza hori gardentasunean, sinesgarritasunean eta zilegitasunean oinarritzen dela, eta deskalifikazio publikoek nahiz sinplifikatze alarmistek eragina izan dezaketela, baita abusuen aurrean gehiegizko babesak eta zigorgabetasunak ere.

- Nafarroako poliziei dagokienez, ez dira kexa asko jasotzen, baina herritarren eskubideak "ber-

matzeko" erakunde batentzat akats larria litzateke gai horri garrantzia kentzea.

- Kexen kopurua ez da ematen den zerbitzuaren araberakoa soilik; herritarrek espero dutenaren araberakoa ere bada, baita haiek kexa jartzeari ikusten dioten erabilgarritasunaren araberakoa ere.

- Gizarte-bazterketa jasaten duten herritarren sektoreetan bada halako beldur edo erreparo bat poliziak izandako jarrera okerra salatzen; beldur hori gutxi gorabehera justifikatuta dago.

- Poliziaren lan desegokia eta gehiegikeriak errotik kentzeko, horiek gerta daitezkeela onartu behar da.

- Herritarrek egindako kexak (anonimoak nahiz anonimo ez direnak) kontuan hartzeak soilik prebentzio-eragina du, eta ez du inolaz ere esan nahi kexa horiei sinesgarritasun osoa eman behar zaionik, ezta agenteen profesionaltasunaren gainean beti susmo txarra izan behar denik ere.

- Prebentzio- eta kontrol-jarduera gehiago egon daitezkeen hartutako edozein neurri positiboa da.

- Etengabeko ikuskaritza indartu behar da, ikuspuntu deontologikotik begiratuta, baita polizia-jardueraren kalitatea kontrolatzea ere, hala, balizko ekintza irregularrei aurrea hartzeko, eta, azken finean, poliziak herritarrei zerbitzu hobea eskain diezaien.

- Poliziaren jardun desegokiari aurrea hartzeko kalitatea kontrolatzeko tresnak eta neurriak jarri behar dira martxan, eta horrek hainbat forma eta ezaugarri izan ditzake.

Gomendioak:

Lehen aipatu duguna ikusita, eta balizko jarrera nahiz ekintza irregular horien gainean egindako kontsiderazioei eutsiz, arartekoak egoki ikusi zuen polizia duten Nafarroako Administrazio Publikoek ekintza-ildo edo gomendio hauek ematea:

- Poliziaren jardun desegokiari eta gehiegikeriei aurrea hartzeko eta horiek kontrolatzeko ekintzak eta prozedurak gehitzea eta hobetzea.

- Beharrezkoa den heinean, poliziaren prestakuntza sendotzea, gatazkak kudeatzeko eta komunikazioa lortzeko gaitasunak emateko. Hala, ohiko jardueratzen hartuko litzateke haien lanaren gaineko azalpenak ematea, kaltetutako herritarren hala eskatzen duenean.

- Hutsegitetzat har daitezkeen jokabideengatik atxilotzea ekiditeko instrukzioak ematea. Tartean sartuta dagoen agenteak ahal dela erabakirik ez hartzea, hau da, bertan dauden beste agenteek

hartzea, edo, gutxienez, erabakia agente batek baino gehiagok hartzea. Halaber, jokabidea zigortzeko larritasunari dagokionez edozein zalantza izanda ere, askatasunaren alde egitea; izan ere, polizia-funtzionarioek pertsona identifikatzeko eta lokalizatzeko beharrezko diren datuak soilik hartu behar lituzkete .

- Oro har herritarrek egindako kexen eta salaketan aurrean barneko ofiziozko ikerketa bat hastea, gertakariaren berri izateko modua alde batera utzita, eta lehen arrasto gisa ikertu egin behar dela onartzea. Nabarmen egia ez denean edo sinesgaitza denean soilik baztertu ahal izango da jasotako kexa edo salaketa.

- Poliziaren zerbitzuak duen kalitatea kontrolatzeko eta ebaluatzeko tresna berriak garatzea, poliziaren esku-hartzeen gainean jasotako kexakopuruari buruzko informazioa ematen duten sistematik martxan jarrita. Gauza bera egin behar litzateke erresistentziak, desobedientziak edota polizia-ekintza batetik sortutako antzeko arauhausteek eragindako atxiloketen gaineko kexakopuruarekin, baita partikularrari buruzko ebazpen judizialekin ere; horretarako, adierazleak ezarri behar lirateke hasieratik hutsegiteen epaiketetara igarotzen diren atestatuen ehunekoekin, kondenen ehunekoekin eta abarrekin.

- Aldian behin begiratzea ea kopuruak aztertze-ko erregistratutako datuak agente edo patruila batzuetara soilik mugatzen diren.

- Kalitatearen eta gardentasunaren gainean konpromiso zehatzak azaltzeko Zerbitzu-gutunak egitea.

V.5.3. NAFARROAN GIZARTE-ESPARRUAN LAN EGITEN DUTEN IRABAZI-ASMORIK GABEKO ERAKUNDEEI ETA ELKARTEEI ERAKUNDE-LAGUNTZAK EMATEKO EGUN DAUDEN BIDE ETA PROZEDUREI BURUZKO GOMENDIOAK ETA PROPOSAMENAK.

Erakundeak gai horren gainean jakin zuen atzerapenak egon zirela gizarte-esparruan lan egiten duten irabazi-asmorik gabeko elkarte batzuei laguntzak ematerakoan, eta, ondorioz, sortzen ari zen arazoa ikusita, arartekoak ekintza batzuk martxan jarri zituen (05/206/B txostena) Nafarroan halako elkarteei laguntzak emateko zeuden bideak eta prozedurak aztertze-ko.

Egindako lehen ekintzan Nafarroako Gobernu-ko Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazterriko sailburuari jakinarazi zitzaion une hartan elkarte horietako batzuek arazo ekonomiko larriak zituztela, Departamentuak urtero ematen dituen laguntzak atzeratuta zeudelako.

Horrez gain, Nafarroako Elbarritu Ordezkarien Batzordea (CORMIN) kexatu egin zen, Gizarte Ongizateko Nafarroako Institutuaren laguntzak % 20 murriztu zirelako.

Halaber, arartekoak azaldu zuen une hartan prentsan agertu zen salaketaz gain beste kexa batzuk ere izan zirela gai horren inguruan, eta Erakundeak ofiziozko beste ekintza bat martxan jarri behar izan zuela, izan ere: "inoiz ere ez zen arriskuan jarri behar elkarte horiek gizartean duten funtsezko eginkizuna, eta, oro har, babesik gabeko egoera berezian dagoen herritar-talde handiaren eskubideak babesteko funtsezko zerbitzuak ematen aritzen diren irabazi-asmorik gabeko elkarte guztiek dutena. Hala, zerbitzu horiek erabili ohi dituzten herritarrei asko eragiten diete halako gertakariak, askotan zerbitzu publikoen gabeziak arintzen baitituzte zerbitzu eta prestazio horiek".

Hori horrela, Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazterriko Departamentuari dagokionez, gai hauek nabarmendu zituen arartekoak:

- 2004an emandako eta 2005erako aurreikusitako laguntza ekonomikoaren konparazioa, hots, irabazi-asmorik gabeko elkarteen ekintzei eta programei emandako laguntzena. Halaber, minusbaliatuei laguntzeko emandakoen xehetasun zehatzak.

- 2005eko laguntzak emateko aurreikusita dauden datak.

- Hala dagokionean, aipatutako elkarteetako batzuek duten likidezia-egoera arintzeko aurreikusitako ekintzak.

- Elkarte horiek duten etengabeko finantza-desoreka behin betiko konpontzeko aurreikusitako ekintzak.

2005eko azaroan sailburuak erantzuna igorri zuen, eta hau azaldu zuen erantzun horretan: "kontseilaritza honen abenduaren 24ko 190/2004 Foru Aginduaren bidez Pertsona Minusbaliatuen arloan irabazi-asmorik gabeko elkarteei 2005ean diru-laguntzak emateko deialdia onartu zen". Adierazpen hori 2004ko abenduaren 31ko Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratu zen, 157. zenbakian.

Horrez gain, elkarte horien lana oso garrantzitsua dela aipatzen zen, eta hori kontuan hartzen delako hasierako partidari 238.000 euro gehitu zitzaizkiola. Hala, 3.238.497 euroko diru-laguntza aurreikusi zen, eta hori azaldu zen maiatzaren 16ko 68/2005 Foru Aginduan, 2005eko maiatzaren 27ko Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratuta-koan.

Erantzun horrek zioenaren arabera, foru-agindu hori argitaratutakoan soilik ebatzi ahal izan zen diru-laguntzen deialdia, eta Gizarte Ongizateko Nafarroako Institutuko gerente zuzendariaren ekainaren 3ko 2370/2005 Ebazpenaren bidez jarri zen martxan. Hala, ekainaren 8an 60.000 euro baino gutxiagoko diru-laguntza guztiak eman zituzten osorik, eta kopuru hori baino handiagoko diru-laguntzetan lehen 60.000 euroak ere eman zituzten. Hurrengo ordainketak aurretik emandako kantitatearen gastuak frogatu ondoren egin ziren, ezarpen-deialdiak zioen bezala.

Pertsona minusbaliatuen arloan, irabazi-asmorik gabeko erakundeei 2004an eta 2005ean emandako diru-laguntzak zehazten zituzten taulak emateaz gain, Erakundeari jakinarazi zitzaion Nafarroako Gizarte Ongizateko Institutua 2006ko laguntza horiek prestatzen ari zela, besteren artean, ekitaldiaren lehen hilabeteetan betetzeko, eta,

Urtea	2004	2005	2006
Onartzea	1/2004 ebazpena	190/2004 Foru Agindua	12/2006 Foru Agindua
NAOn argitaratzea	2004/02/02	2004/12/31	2006/02/03
Aurkezteko epea	2004/03/03	2005/01/31	2006/02/23
Ebazpena	Maiatza/ekaina	Ekaina	Onartzeke

Ikusten den moduan, 2004an onartzeko ebazpena abenduan eman bazen ere, eta 2005ean eta 2006an urtarrilean (azken urte horretan hilaren 30ean), argitalpena otsailaren lehen egunetan egin zen, 2005ean izan ezik; urte horri dagokiona 2004ko abenduaren 31n egin zen.

Modu horretan, hogeita hamar egun naturaleko epea ematen zen dokumentazioa prestatzeko, eta 2006an hogeira jaitsi zen epe hori. Ondorioz, azkenean, laguntzak emateko deialdiaren eta lehen ordainketen ebazpena ez zen maiatza edo ekainera arte egin; horixe gertatu zen 2005ean.

Funtzionatzeko modu hori erabili zen urteroko antzeko beste laguntza batzuen deialdietan ere, esaterako, Hirugarren Adinekoen eta Boluntarioen arloko irabazi-asmorik gabeko erakundeei, Nafarroako Foru Komunitatean familien eta adingabeen arloan ziharduten irabazi-asmorik gabeko erakundeei edota gizartearen sartzeko laguntzen ziharduten irabazi-asmorik gabeko erakundeei laguntzak ematean.

Argi dago egoera horrek Nafarroako Gobernuko beste ekintza-arlo askori ere eragiten ziela, baina, hala eta guztiz ere, arartekoaren azterketak gizarte-arloan lan egiten zuten elkarten deialdiak zituen ardatz.

bestalde, funts publikoak hobeto bana zitezten hobekuntzak sartzeko.

Deialdi hori, azkenean, Kontseilaritza horren urtarrilaren 30eko 12/2006 Foru Aginduaren bidez egin zen. Agindu horretan 2006an pertsona minusbaliatuen arloan lan egiten duten irabazi-asmorik gabeko erakundeei eman beharreko laguntzen deialdia onartzen da, eta 2006ko otsailaren 3ko Nafarroako Aldizkari Ofizialeko 15. zenbakian argitaratu zen.

2005eko diru-laguntzen deialdiaren argitaratze-data 2006koarekin alderatuta, azken horretan hila-beteko atzerapena egon zen, otsailaren lehen egunetan argitaratu baitzen, eta antzeko konparazioa egin daiteke 2004ko laguntzei dagokienez.

Deialdi zehatz horri dagokionez, azken hiru urteetako datak eta izapideak berriro osatuta, honako datu hauek lortu ziren:

Eragina jasandako erakunde guztiak honako zailtasun hauek izan zituzten deialdietan:

– Laguntzen deialdietan eta ebazpenetan atzerapenak izaten ziren urtea amaierara gerturazten ari zenean; horrek ondorioak ekartzen zituen, laguntzak jasotzean atzerapenak izaten zirelako.

– Laguntzak ematen jarraituko zuten edo zer kantitate emango zituzten jakitean zalantzak izaten ziren urte batetik bestera, eta horrek eragina zuen elkarten funtzionamenduan, ekintzetan eta zerbitzua erabiltzen zuten pertsonengan, jarraitutasuna eta iraunkortasuna behar baitituzte.

– Batetik, elkarteak antolatzeke eta kudeatzeko dituen beharren eta aukeren arteko desdotoitzeak zeuden, eta, bestetik, deialdiaren eskakizun eta baldintza formalen artekoak; ondorioz, erakunde horiek eskatutako baldintza eta betebeharrak derrigor egokitzen ziren, eta, hala, beren xedeetatik urrundu, eta prozesuak inongo beharrik gabe konplikatu ziren.

Beraz, zailtasunak eta ematen zuten zerbitzua-erentzat eragin guztiz negatiboak ikusten zituzten elkarteek; izan ere, hilabeteetan programa eta jarduerak egin behar izaten zituzten —ia lehen sei hilabeteetan lehen aipatu dugun azken hiru ekitaldietako esperientziari begira egoten ziren— laguntzarik jasoko zuten edo zenbat jasoko zuten jakin

gabe. Horrek ondorioak ekartzen zituen, esaterako:

– Laguntzak eman artean gastuei aurre egiteko banku-kredituak eskatu behar izaten zituzten, eta, batzuetan, erakundeetako arduradunek pertsonalki bermatu behar izaten zituzten operazio horiek.

– Zailtasunak izaten zituzten jardueretarako langile egokiak eta beharrezkoak aurkitzeko, zailtasun handiak baitzituzten.

– Urteko sasoi batzuetan jarduera eta programak pilatu egiten ziren (batez ere urte-amaierako datetan), laguntzarekin ordaindu beharreko gastuak justifikatu egin behar baitziren. Horrek ere argi erakusten du kudeaketa ez zela oso eraginkorra.

– Egoera horiek guztiek eragina izaten zuten zerbitzuen eta jardueren erabiltzaileengan.

Lehen aipatutako guztia dela medio, arartekoak posible ikusi zuen arlo horretan Gizarte Ongizateko Departamentuari proposamen edo gomendio batzuk egitea, funtzionamendu hobea ahalbidetzeko. Horiek ezarriz gero, prozesuak hobeto kudeatuko lirateke, argitasun handiagoa egongo litzateke eta elkarrekin berme handiagoa izango lukete. Hori guztia, lagundutako programak eta baliabideak jarraitzea eta ebaluatzea alde batera utzi gabe; hori Administrazioaren lana da.

1. Gizarte-arloko egungo arau-esparruan egindako diren eguneratzeak eta aldaketak aprobetxatuz —bertan esku hartuko duten Administrazioen (foru-administrazioak eta tokikoak) eskumen-esparrua ere mugatu eta argitu egin beharko da—, Administrazio horiek bermatuko dituzten zerbitzu eta prestazioak zehaztea, eta horien kalitate-estandarrek ere definitzea.

2. Gizarte-ekintza koordinatua izateari begira, gutxietsitako gizarte-sektoreei laguntzen lan egiten duten elkarrekin erabili beharreko parte-hartze mekanismoak artikulatzea; hala, erakunde horiei zehaztasunak eta informazioa emango zaizkie, etorkizunean Administrazioarekin lankidetzazko izateko beharrezko izan daitezkeen esparruak edo ildoak zehazteko garatu beharreko plan eta ildo estrategikoen inguruan.

3. Urteko aurrekontuak egiteko izapideetan elkarrekin horiei laguntzeko edo horiekin lankidetzazko bideak ezartzeko edo indartzeko aukera kontuan izatea. Betiere, aurrekontu-urteko denbora-esparru murriztua gainditzen duten elkarrekin kasuan egingo litzateke, segurtasun handiagoa eskaintzen dutenenean, egokien ikusten diren formulen bidez: epe ertaineko hitzarmenak, urte antzako konpromisoko kredituak eta abar.

4. Urtero ateratzen diren eta tradizio nahiz eragin handiagoa duten deialdietan, izapide-prozesuak modu parte-hartzailean berrikustea. Hala, zailtasun handienak zein diren ikusi ahal izango da, kausak aztertu, eta, ondorioz, izapideak eta prozedurak sinplifikatu, zuzendu edota arindu, edo, bestela, beste bide egokiagoekin ordezkatu, aurreko atalean aipatu ditugunekin, esaterako.

Gomendio horiek bete ziren, eta orain elkarrekin beste finantzazio sistema bat ezarri zaie, adostua eta urte antzekoa.

V.5.4. NAFARROAKO ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN PERTSONA MINUSBALIATUEN LANPOSTUAK SUSTATZEARI BURUZ INDARREAN DAGOEN ARAUDI- AK DUEN EZARTZE-MAILAREN GAINEKO GOMENDIO OROKORRAK.

Arartekoen XVIII. Koordinazio Jardunaldietako lantegietako bat pertsona minusbaliatuen eskubi- deen gainekoa izan zen, eta, ondorioz, artean, gomendio orokor batzuk emateaz gain, hiriko irisgarritasuna aipatzen zen, baita pertsona horiek lanean sartzea ere.

Horri buruz ondorio eta proposamen batzuk egin zitzaizkien Administrazio Publiko eskudunei, eta, horrez gain, beren lurralde-esparruan Administrazio Publikoek egin beharreko esku-hartzeak egiten dituztela kontrolatzeko konpromiso sendoa hartu zuten arartekoek.

Ezaugarri horiek dituen taldearen gainean aspektu asko daude lantzeko, eta, ondorioz, arartekoak bi alderdi zehatz hartu zituen kontuan: batetik, eraikinetarako eta zerbitzu publikoetarako irisgarritasunari buruzko Txosten Berezia egitea, eta, bestetik, pertsona minusbaliatuek lanpostuak lortzeko dituzten zailtasunak.

Lanpostuak lortzeari dagokionez, alderdi hauek lantzea iruditu zitzaion egokiena arartekoari:

1. Nafarroako Administrazio Publikoetan lanpostuak eskuratzeko ezarritako ehuneko-erreserbaren indarreko araudia nola ezarri den ikustea.

2. Enpresa pribatuetan minusbaliatuei erreserbatutako lanpostuen kupoa kontrolatzeko zer ekin-tza egin diren aztertzea.

Horretarako egoki ikusi zen Lehendakaritza, Justizia eta Herrizaingo Sailean nahiz Hezkuntza eta Osasun Sailetan informazio hori eskatzea, Nafarroako Gobernuan duten langileriar dagokio- nez ardura zehatzak baitituzte. Halaber, 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako udaletan ere eskatu zen informazio hori, hain zuzen, Iruñean,

Tuteran, Barañáin, Burlatan, Zizur Nagusian, Tafallan, Lizarran eta Atarrabian.

Kasu guztietan langileen kopuru osoa jakin nahi zen, eta, bakoitzean, % 33ko edo gehiagoko minusbaliotasuna zuten langileen kopurua.

Gainera, eta egindako lan eta deialdien eskaintza publikoetako erreserba-kupoari dagokionez, 2003-2005 aldiko bilakaerari buruzko informazioa eskatu zen. Urte bakoitzean deitutako lanpostu guztiak adierazi behar ziren, pertsona horientzat erreserbatzea aurreikusten zena, eta azkenean minusbaliatuek hartu zituzten lanpostuak, deialdiak eta hautaprobak egin ostean.

Aldi hori (2003-2005), funtsean, maiatzaren 31ko 16/2002 Foru Legea ondo aplikatzeko auke-rak ikusteko ezarri zen; lege horren bidez, lanpostuak eskuratzeko alderdiak arautzen dira. Horrez gain, Lehendakariak, Justizia eta Herrizaingo Departamentuaren kasuan, beste informazio bat ere eskatu zen; Nafarroako Gobernuak parte-hartze zuzena edo zeharkakoa du gehiengoz enpresa batzuen kapitalean, eta horiekin lotutako alderdi horien gaineko informazioa eskatu zen. Hala, lehen aipatutako legeko Lehen Xedapen Gehigarriari jarraiki, lanpostuen % 5eko erreserba aplikatu behar da, 1. artikuluan aipatzen den moduan.

Azkenik, eta Nafarroako Gobernuko Sailei eskatutako informazioarekin amaitzeko, eskaera egin zitzaion Industria eta Teknologia, eta Merkataritza eta Lan Departamentuari ere. Informazio hori eskatuta, 2003-2005 aldiran enpresa pribatuek pertsona minusbaliatuen lanpostuentzat dagoen araudia betetzen duten kontrolatzeko egiten diren ikuskatze-lanak ezagutu nahi izan ziren, eta, zehazki, Minusbaliatuak Gizarteratzeari buruzko 13/1982 Legeko 38.1 artikuluan aurreikusitako erreserba eta neurri alternatiboak betetzen ziren ikusi nahi izan zen.

Eskuratutako datuak, lehendik zeuden beste datu batzuk eta ezar daitekeen arau-esparrua ikusita, ondorio hauek atera ziren:

1. Lehenik eta behin, ez da beti betetzen legez ezarritako lanpostuen % 5eko erreserba, eta, ehuneko hori erreserbatzen denean ere, hurrengo Lan Eskaintza Publikoan bete ez diren lanpostuak sartzeko izaten da.

2. Halaber, deigarria da minusbaliatuentzat oso lanpostu gutxi betetzen dituztela pertsona horiek deialdiak eta hautaprobak egin ostean, eta, oro har, pertsona horientzat zehazki deitutako lanpostuen herena ere ez dela betetzen. Halere, Nafarroako Gobernuari dagokionez, kasu batean % 75

betetzera iritsi ziren, deitutako lau postuetatik azkenean hiru bete baitziren.

3. Alabaina, Nafarroako Gobernuko datuei jarraiki, benetan nabarmentzekoa da azkenean pertsona minusbaliatuek betetako lanpostuen ehuneko Lan Eskaintza Publiko bakoitzeko lanpostu guztiekin erlazionatuz gero, kasurik hoberenean ere eskaintzako lanpostu guztien % 2,54 ordezkatzeko dutela, baina lanpostuak bete izan diren urte guztietako batez bestekoa % 1 ingurukoa da.

4. Minusbaliotasunen bat duten pertsonen zailtasunak dituzte lan-munduan sartzeko, eta, beraz, Nafarroako Administrazio Publikoek ahalegin handiagoa egin eta babes handiagoa eman behar diete talde horiei. Beren potentzialtasun osoa garatzeko, gizartean sartzeko eta interdependetzia-dinamika sortzeko baldintza hobeak eman behar dizkiete, erabilgarri senti daitezten.

5. Esperientziak erakusten du gai horren gainean onartutako neurrien eragina oraindik oso urrun dagoela jarritako xedeak lortzetik, eta argi ikusten da pertsona horiek lanpostu publikoetan sartzeko aurreikuspenak betetzea erreala baino formala gehiago dela.

6. Nafarroan, gainera, minusbaliatuentzat gordetako lanpostuen ehuneko deitutako lanpostuen % 5ean ezartzen badu ere egungo araudiak, arau ez da ezarri estatuan edo autonomietan dagoen xede bat, hots, gutxienez langile publikoen % 2 minusbaliatuak izan daitezten lortzea.

7. Txanda irekia osatzen duten lanpostu publikoetako eskaintzetan soilik aplikatzen da egun ezarritako erreserba, eta alde batean gelditzen dira sarrerakoekiko independenteak diren barne-sustapeneko beste deialdiak, aldi baterako kontratziokoak, esate baterako.

8. Lan Eskaintza Publikoak onartu, erreserbaren ehuneko osatzen duten lanpostuak zehaztu, eta gero, deialdia egiten da, eta hor ikusten da pertsona minusbaliatuentzako lanpostuen erdiak sartzeko direla deialdian, eta horietatik herena ere ez dela betetzen.

9. Egungo Lan Eskaintza Publikoaren sistema oso konplexua da, eta, ondorioz, oso zaila da interesa duten pertsonen betetze-prozesua ondo gauzatzeko behar duten informazioa izatea, eta, azken finean, lanpostu horiek lortzea.

10. Hautatzeko prozesuetan eta probetan dauden bitartekoak eta denborak egokitzeko egungo sistema ez da nahikoa, eta, gainera, pertsona minusbaliatu batzuentzat oztopo iraganezina da. Gai horri dagokionez ez da aurrerapenik nabari; ez dago egoera gainditzeko ekintzarik, lanpostua

lortu nahi duen pertsonaren minusbaliotasunera egokitutako hauta-prozesu eta -probarik, betiere minusbaliotasun intelektuala duten pertsonen egoera, bereziki, kontuan izanda.

11. Egokitzapen falta hori nabarmena da beste arlo batean ere; hain zuzen, deialdietan eskatzen diren akademia-tituluetan ez dira ezartzen profesionaltasun-egiaztagiriaren, lan-esperientziaren, gaitasunaren eta bestelakoen baliokidetasunak pertsona horien gaitasunak erakusteko, ezta haien mugak ere.

Lehen aipatutakoa kontuan hartuta, eta pertsona horiek lanpostuak lortzeari dagokionez egindako hausnarketei jarraituz (batez ere lanpostu publikoak eta erreserba-kuota), arartekoak egoki ikusi zuen Nafarroako Administrazio Publiko eskudunei gai horren gaineko gomendio hauek egitea:

1. Egun Lan Eskaintza Publikoetan dagoen % 5eko erreserba handitzea komeni den aztertzea, urte hauetan erreserba horrek izan duen eragin eskasa zuzentzeko eta konpentsatzeko. Helburu gisa ezartzen den ehunekoa betetzen ez bada ere, gutxienez Espainiako Administrazioek ezarritako ildoari jarraitzea.

2. Kasu guztietan Lan Eskaintza Publikoko lanpostu guztien inguruan ezarritako erreserbaren ehunekoa betetzea, eta pertsona horientzako lanpostu guztiak deialdian sartzeari.

3. Horrez gain, aldian behin pertsona minusbaliatuentzat erreserbatutako lanpostuak eskaintzen direla ziurtatzea, batez ere, lanpostu gutxi daudelako erreserbaren ehuneko hori ezartzen ez den Administrazio Publikoetan.

4. Lan Eskaintza Publikoak onartzean eta gartzean gardentasun eta argitasun handiagoa izatea, eta, hala, minusbaliatuentzat erreserbatutako lanpostuak nahiz aldi baterako hornidura-aurreikuspenak zehaztea eta adieraztea.

5. Lanpostuen erreserba kategoria guztietan ezartzeko beharra zabalitzea, baita funtzio publikoetan sartzeko deialdi eta prozedura guztietan ere, sarrera-mota kontuan izan gabe (behin betikoa, bitartekoa edo aldi baterakoa, barne-sustapene-

koa eta abar). Arau horren salbuespen guztiek ondo justifikatuta egon behar dute, bateraezintasun funtzionaleko irizpide zorrotzekin.

6. Gai horri dagokionez, antzeko betebeharrak ezartzea beren kapitalean Nafarroako Administrazio Publikoek eta haien mende dauden erakundeek gehiengo parte-hartze zuzena edo zeharkakoa duten enpresetan, eta, gainera, jarraipena egitea, ondo bete eta ezarri direla ziurtatzeko.

7. Pertsona minusbaliatuentzat hasieran erreserbatutako lanpostuak erreserba horrekin betetzen ez direnean, beste sarreretan ez pilatzea eta aldi baterako eskaintzea, pertsona horiek behin betiko bete arte. Halaber, lan kuantitatiboetako kategorietan edo lanpostuetan pertsona horientzat zehazki izango den aldi baterako lan-poltsa sartzeari komeni den aztertzea, aurretik funtzionalki bateragarria dela egiaztatuta.

8. Deialdi zehatz batzuetan eta egin beharreko funtzioen arabera, pertsona minusbaliatuak probak egitetik edo modulatzetik aske gelditzeko araudian egin behar diren aldaketak aztertzea, batez ere, minusbaliotasun intelektuala duten pertsonen kasuan. Halere, lanpostua lortu nahi duten pertsonen minusbaliotasun fisiko, psikiko edota sensorialen mugetara egokitu beharko dira beti postu horiek.

9. Lehen esandakoaren ildoari jarraiki, lanpostu horien deialdietan eskatzen diren akademia-tituluetan beharrezko egokitzapenak eta baliokidetzeak ezartzea, profesionaltasun-egiaztagiriak, lan-esperientziak, gaitasunak eta abar. Hala, kontuan izango dira pertsona horien gaitasunak, eta egin beharreko lanarekin bateragarriak diren ikusiko da.

10. Azkenik, lehen aipatutako proposamenetako batzuk betetzeari begira, gai hauek jorratuko dituen azterketa bat egitea komeni den ikustea: batetik, pertsona minusbaliatuak zer lanpostutan eta zer baldintzatan egongo liritekeen, eta, bestetik, talde horren profil profesionalak, lanpostu horien eskaintza errealtatera ahalik eta gehien egokitzeko. Horretarako, elkarte eta erakunde-ordetzkariren iritzia eta lankidetzak kontuan izatea komeni da.

VI. KAPITULUA. GARDENTASUNA ETA HERRITARREN ESKUBIDEAK BULTZATZEA. HERRITARREN ESKUBIDEEI BURUZKO TOKI-PLANA.

VI.1. SARRERA.

Nafarroako herri-administrazioen aurrean gardentasuna eta herritarren eskubideak sustatzeko jarduerak egitea, kexei erantzutea, txosten bereziak lantzea eta Informazio Bulegoa izan ziren Era-kundearen jardueraren lau oinarriak.

Herritarren eskubideak bermatzeko, Administrazioak kontzientziatu egin behar dira berme-sistema eta -mekanismo berriak finkatzeko eta ondo aplikatzen eta betetzen diren ebaluatzeko dagoen premiaz.

Kultura eta jokabide aldetik aldaketak lortzea ez da erraza, eta, alde zuzenetik, kontzientziatu edo sentsibilizatzeko lana egin behar da; hain zuzen ere, sentsibilizazioaren alorrean egin dezakete lan gehien arartekoen erakundeek.

Kontzientziatze-lan horrek agintariei hau sine-saraztera bideratu behar ditu ahalegin guztiak: "herritarren eskubideetan eta gardentasun publikoan inbertitzea errentagarria da politika aldetik". Etengabe hobetzeko mekanismoa da, eta, batez ere, herritarrengana hurbildu eta haien konfiantza eskuratzeko bidea.

2001eko irailean, Europako Parlamentuak "Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kodea" onartu zuen, eta zeregin hau eman zion Europako arartekoari: kodea zenbateraino betetzen den ebaluatzea eta ekimenak bultzatzea herri-administrazioek balio eta printzipio horiek barneratu ditzaten.

Kode horretan herritarrek Administrazioarekiko dituzten eskubideak azaltzen dira, eta Administrazioak bere funtzioak betetzean kontuan hartu beharreko printzipioak finkatzen. Premisa horiek aintzat hartuta, botere publikoa erabiltzean, ardura handia izan behar da ondasun publikoak modu eraginkorrean administratzeko, eta, horrez gain, jarrera eta jokabide zehatzak izan behar dira zerbitzuen, errespetuaren eta uste demokratikoaren aldetik.

Ikuskera horrek benetako aldaketa kulturala ekarri du; izan ere, horren ondorioz, demokrazia aurreratuen gobernu-sistemek harremanetarako

mekanismo eta arau berriak hartu dituzte kultura-maila handiagoa duen eta informazio gehiago eskatu eta gehiago parte hartu nahi duen herritarri begira.

- Zerbitzari publikoek herritarren hitza entzuteko prest egon behar dute, haien benetako premiak eta aukerak ezagutze aldera.

- Administrazioak eskaintzen dituen prozedura, zerbitzu eta prestazio publikoen gaineko informazio orokorra eman behar die herritar guztiei.

- Administrazioak konpromiso zehatzak hartu behar ditu eskaintzen dituen zerbitzuen kalitateari dagokionez.

- Herritarrek zuzenean parte hartzeko bide berriak landu behar dira.

- Zerbitzari publikoek zerbitzu publikoak kudeatzeko moduaren berri eman behar dute, eta informazio gehiago eskaini.

Ekimen horren ildotik, 2003an Nafarroako arartekoak prozesu bat jarri zuen abian. 300 elkartek baino gehiagok hartu zuten parte prozesuan, eta Nafarroako Foru Komunitateko Herritarren Eskubideen Gutunak eman zion amaiera; gutun horrek barne hartzen ditu "Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kode"ko printzipioak.

Eskubideen Gutuna egin ostean, Nafarroako arartekoak erronka jarri zion Nafarroako Administrazio Publikoari beren Eskubideen Gutunak eta Zerbitzu Gutunak egin zitzaizkien, kalitate aldetik konpromiso zehatzak hartuz, gainera. Ekimen horrek lotura du beste gertaera hauekin: Nafarroako Parlamentuak 21/2005 Foru Legea onartu zuen, abenduaren 29koa, politika publikoak eta zerbitzu publikoen kalitatea ebaluatzeari buruzkoa; Nafarroako Gobernuak 72/2005 Foru Dekretua onartu zuen, maiatzaren 9koa, Zerbitzuen Gutunak arautzen dituen; Nafarroako Administrazio Publikoaren Institutuak (NAPIK) lehenengo Zerbitzu Gutuna onartu zuen, Foruzaingoaren Zerbitzu Gutuna, hain zuzen; Iruñeko Udalak Zerbitzuen Gutun batzuk sustatu zituen; eta abar.

2005aren amaiera aldera, arartekoak Herritarren Eskubideen Toki Plana jarri zuen abian. Plan horrek beste pauso bat eman du hartutako bidean, eta garapen handia izan du 2006. urtean, atal honetan zehaztu dugun moduan.

2005eko Urteko Txostenean azaldu zen eran, 2005aren amaieran, „**Zure eskubideen alde**” lemapean, proiektu berri bati ekin zitzaion, “Herriarren Eskubideen Toki Plana” delakoari, alegia. Hauxe zen planaren helburu nagusia:

“Udalek herritarrekin dituzten harremanetan etengabe hobetzeko estrategia hartzea, betiere Europako Parlamentuak onarturiko Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kodean finkaturiko printzipioen ildotik”

Prozesua 2005eko abenduan jarri zen martxan, 10.000 biztanle baino gehiagoko lau udalerrirekin (Tutera, Lizarra, Burlata eta Zizur Nagusiarekin) lehen lankidetzahitzarmenak sinatu zirenean. 2006ko azaroan, beste hiru udalerririk (Ribaforadak, Los Arcos eta Lekunberrik) bat egin zuten ekimenarekin, eta zegokien hitzarmena sinatu.

“Etengabe hobetzeko zikloa” delako metodoa aplikatu zen. Metodo horren bidez, egungo egoera ebaluatzen da, herritarrei inkestak eginez, hala, hobetu beharreko eremuak aurkitzeko, hobetzeko ekintzak lehenetsi eta planifikatzeko, gauzatzeko eta berriro ere ebaluatzeko.

“Dudarik gabe, herritarren hitza entzutea eta jasotako zerbitzu publikoekin pozik dauden aldizka neurtzea da Administrazioari dagozkion gardentasun eta parte-hartze printzipioak betetzeko modurik onena”

Udalerriek beren borondatez hartu zuten parte ekimen horretan, eta sinatutako hitzarmenean konpromiso hauek hartu zituzten alderdiek:

– Arartekoaren Erakundeak konpromisoa hartu du udalerririk bakoitzarako Txosten Berezia egiteko, puntu hauek ebaluatze aldera:

- Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren printzipioei Udalak dien errespetuari buruz herritarrek duten iritzia. Administrazio zuzenaren eskubide edo ezaugarriak 26 dira guztira; besteak beste, zerbitzu eta prestazioen gaineko informazioa jasotzeko eskubidea, parte hartzeko eskubidea, oztoporik gabeko irisgarritasuna izateko eskubidea, arreta aukeratutako hizkuntza ofizialean jasotzeko eskubidea eta abar.

- Herritarren gogobetetasuna udal-zerbitzuekiko. Herritarrek 27 udal-zerbitzu mota horietako bakoitzarekin pozik zer neurritan dauden hartuko da kontuan, Zerbitzuen Gutun espezifikoak, kalitate aldetik konpromiso zehatzak dituztenak, egin baino lehen.

– Udal bakoitzak, bere aldetik, konpromisoa hartu du hobetzeko helburu publikoak finkatzeko, egoera okerreanean dauden esku hartzeko eremuek hobetzera begira.

Hasierako ebaluazioan bi inkesta-mota egin ziren:

- Telefono bidezko inkesta anonimoa, 27 galdera laburrez eratua. Udalerririk bakoitzean, ausazko lagin adierazgarri bati egin zitzaion: 400 herritar inguruko lagina, adinaren eta sexuaren arabera geruzatuta. Udalerririk txikietan, 200 herritarreko lagina hartu zen.

- Inkesta anonimoa udalerririk bakoitzean dauden herritarren elkarte eta kolektibo guztietako ordezkariak. Zehatzagoa da, guztira 50 galdera baititu. Inkesta horren bidez, kalitate-ezaugarri bakoitzari emandako puntuazioa jakiteaz gain, proiektuaren helburuak hobetzeko proposamenak bildu dira.

Horretarako, hiru motatako galdera-sortak erabili ziren. Arartekoaren Erakundeak egin zituen Zerbitzu Publikoen Kalitaterako Behategiarekin (OCSP) lankidetzan.

UDALERRIA	Herritarrak	Elkartekak
Tutera	405	38
Lizarra	406	28
Zizur Nagusia	402	8
Burlata	403	18
Iruña	407	*
Tafalla	407	*
Barañáin	403	*
Atarrabia	404	*
10.000 bizt. < udalerririk	3.237	92
Ribaforada	202	17
Los Arcos	201	15
Lekunberri	203	6
5.000 bizt. > udalerririk	606	38
GUZTIRA	3.843	130

Erantsitako taulan ikus daitezkeen bezala, ia 4.000 herritarri egin zitzairen inkesta parte hartu zuten hamaika udalerrietan. Herritarren elkartearen artean, berriz, 130ek bete zituzten eskatutako galdera-sortak.

Telefono bidezko inkesta aldi berean egin zen 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako udalerrri guztietan, eraginkorrago izan zedin. Aitzitik, elkarteekiko bilerak eta inkestak Hitzarmena sinatutako udalerrietan bakarrik egin ziren, eta, bana-bana, bakoitzaren txosten osoa burutzen zen heinean.

Eginiko elkarrizketa eta inkestetatik lortutako datu eta balorazioak erabiliz, arartekoak Azken Txostena egin zuen udalerrri bakoitzerako, eta iritzi publikoaren aurrean aurkeztu zuen udalerriko alkateak lagunduta. Zinegotziek ere eman zuten Udalak proposatutako hobetzeko konpromiso publikoen berri, lortutako emaitzak ikusi ondoren. Udalerrri bakoitzeko txostenak argitaratu ziren, zegokien moduan, eta osorik eskuratu daitezke Erakundearen web orrian: www.defensornavarra.com.

Urteko Txosten hori egitera begira, pentsatu da batez ere udalerrri guztien emaitza orokorrak aztertzea dela egokiena, eta arreta berezia jartzea 10.000 biztanle baino gehiagoko udalerrietan, garrantzi handiagoa dutelako. Txosten horiek luze-egiak izan ez daitezzen pentsatu da hori. Arreta jarri

da, halaber, esperientziatik atera daitezkeen ondorio orokorretan.

Udalerrri bakoitzeko emaitza espezifiko eta xeheetatik, berriz, ondorio esanguratsuenak jaso ditu Urteko Txostenak. Erakundearen web orrian argitaratutako bertsio elektronikoko osoa irakurtzea gomendatzen zaie udalerrri horietako baten txosten osoa eskuratu nahi duten irakurleei.

VI.2. 10.000 BIZTANLE BAINO GEHIAGOKO NAFARROAKO UDALERRIETAN GOGOBETETASUN-INKESTEK IZANDAKO EMAITZA OROKORRAK LABURBILDUTA.

Lehen esan dugun moduan, erabilitako metodologia dela bide, 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako udalerrri guztietako herritarren iritzidatuak ditugu; kolektibo eta elkartearen iritzidatuak, berriz, jada txosten osoa eginda duten lau udalerrietakoak baino ez ditugu.

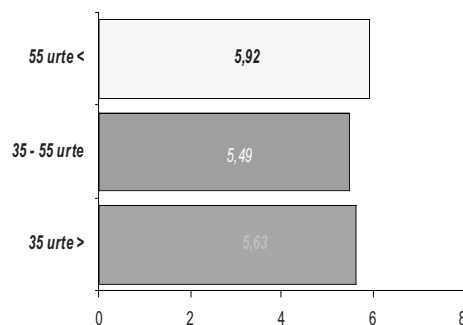
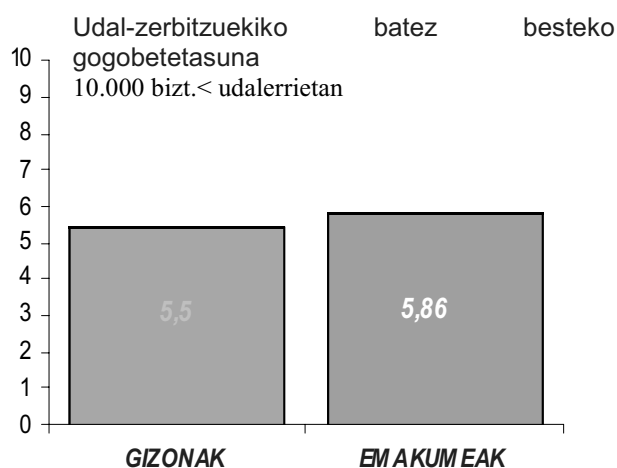
10.000 biztanle baino gehiagoko udalerrien multzoan, udal-zerbitzuen gainean herritarrek duten batez besteko gogobetetasun orokorra 10etik 5,7 puntukoa da. Kolektibo eta elkarteek antzeko puntuazioa (5,6) eman diete zerbitzuei.

Herritarren iritziak, 10etik 5,2 puntukoa da, batez beste, gardentasun informatiboaren eta jokabide zuzenaren inguruko balio eta printzipioei Udalak dien errespetua. Elkarte eta kolektiboek puntuazio txikiagoa (4,9) eman diote.

	<i>Herritarrak</i>	<i>Elkartek</i>
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	<i>5,7</i>	<i>5,6</i>
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	<i>5,2</i>	<i>4,9</i>

Udal-zerbitzuekiko gogobetetasuna

10.000 biztanle baino gehiagoko zortzi udalerriek 5 puntu baino gehiagoko puntuazioaz gainditu dute gai hau: herritarren batez besteko gogobetetasun orokorra udal-zerbitzuen gainean. Puntuazioak 5,3 eta 6,5 artean dabilta udalerrien arabera.

Pozik ez dagoen herritarren profila: gizonetako da, 35 eta 55 urte artekoa, eta udalerririk handienetako bateko bizilaguna. Pozik dagoenaren profila, aldiz, ezaugarri hauek osatzen dute: emakumezkoa da, 55 urte baino gehiagokoa.

Herritarren gogobetetasuna
zerbitzu-motaren arabera

Kirol-jarduera eta -instalazioak	6,4
Kultura-jarduera eta -instalazioak	6,2
Gizarte-zerbitzuak	6,2
Parke eta lorategiak	6,1
Zaborra eta kaleen garbiketa	6,1
Asfaltatzea: kaleak, espaloiak, eserlekuak eta abar.	5,7
Hautzaindegiak eta haur-eskolak	5,6
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta abar.	5,6
Haur eta gazteentzako instalazioak eta jarduerak	5,4
Herriaren ekonomia-garapena	5,4
Hiri-segurtasun eta -babesa	5,0
Euskararekiko arreta*	4,8
Zirkulazioa	4,2
Etxebizitza-politika (etxebizitza sozialak, etab.)	3,9
Gogobetetasun orokorra	5,7

Zerbitzu hauek jaso dute balorazio onena:

- Kirol-jarduera eta -instalazioak (6,44)
- Kultura-jarduera eta instalazioak (6,2)
- Gizarte-zerbitzuak (6,16)

Balorazio txarrenea hauek izan dute:

- Euskararekiko arreta* (4,8) * Eskualde euskaldunean eta mistoan bakarrik galdetu da hori.
- Zirkulazioa (4,2)
- Etxebizitza-politika (3,9)

Etxebizitza-politikak udalerririk guztietan huts egin du. Alabaina, bai zirkulazioan eta bai euskararekiko arretan, alde handiak hauteman dira balorazio onena eta txarrenea izan duten udalerrien artean.

Elkarte eta kolektiboen gogobetetasuna, berriz, azterketa osoa egin zaien lau udalerrietan, txikixegoa da (5,6) herritarrei eginiko telefono bidezko inkestan igarritakoa baino; emaitzak koherenteak dira, ordea.

Alabaina, kolektiboei eginiko inkestan, hobetu beharreko beste eremu batzuk aurkitu dira, zehatzagoa da eta.

Herritar-kolektiboen gogobetetasuna
udal -zerbitzuekiko

Emakumearenganako arreta	6,5
Etkez etxeko arreta	6,3
Etorkinak gizarteratzea	6,3
Ura eta zaborra	6,0
Kultura-bizitza	6,0
Minusbaliatuenganako arreta	5,7
Gizarte-marjinazioaren kontrako borroka	5,7
Kaleen garbiketa	5,5
Haurren zerbitzua	5,4
Kirol-bizitza	5,4
3. adinekoentzako zentroak	5,4
Parkeak eta lorategiak	5,4
Kaleen asfaltatzea eta hiri-altzariak	5,0
Hirigintzako arauak	5,0
Haur-eskolak	4,9
Euskararen aldeko laguntza	4,7
Hiri-segurtasuna	4,5
Gazteen bizitza	4,4
Ekonomia-garapena	4,4
Periferiako auzoekiko arreta	4,3
Zirkulazioa zaintzea	4,3
Tokiko fiskalitatea	4,3
Etxebizitza-politika	3,6
Zirkulazioaren antolamendua	3,4
Gogobetetasun orokorra	5,6

Zirkulazioaz, etxebizitzaz eta euskaraz gain, arlo hauek jaso dituzte kritika gehien elkarteen partetik: herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria), gazteentzako jarduerak, haurtzaindegi eta haur-eskolak, periferiako auzoekiko arreta eta tokiko fiskalitatea.

Aipatu dugun alderdi bakoitzari emandako puntuazioaz gain, nola herritarrei eginiko telefono bidezko inkestan hala elkarte eta kolektiboetarako eginikoan, galdera ireki bat ere egin zen, udalerriko hiru arazo nagusiei buruzko iritzia jasotzeko. Lortutako emaitzak koherenteak dira balorazio kuantitatiboekiko. Zirkulazioa aipatu da gehien 8 udalerrietatik 7tan, bi sexuen eta adin-talde guztien aldetik; gero, etxebizitzaren arazoa nabarmendu dute gehien, gazteenek batik bat.

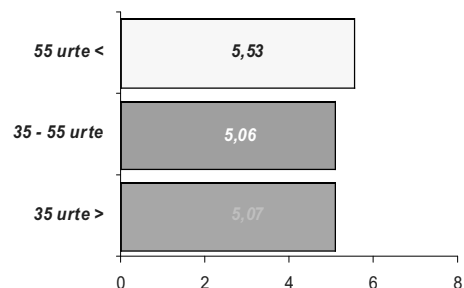
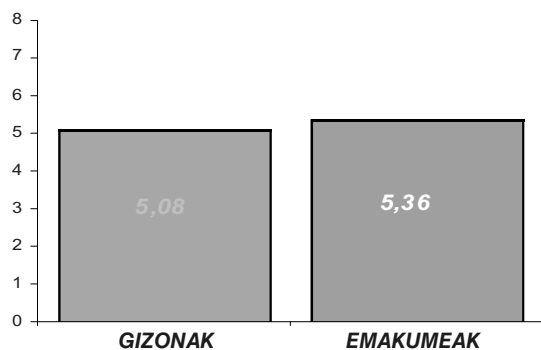
Gardentasunaren eta jokabide zuzenaren printzipioekiko errespetuari buruzko iritzia.

10.000 biztanle baino gehiagoko udalerririk guztia hartuta, "gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua"ren aurrean, 10etik 5,2 puntuko batez besteko iritzi orokorra dute herritarrek, nahiz eta puntuazioak 4,9 eta 6,0 artean egon udalerraren arabera.

"Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko" puntuak 10etik 4,7ko balorazioa lortu du herritarren aldetik, eta, hortaz, azterketa gehiago egitea komeni da alderdi garrantzitsu horretan sakontzeko.

Jokabideekiko batez besteko gogobetetasuna
10.000 biztanle < udalerrietan

10etik 5,2 puntu.

Herritarren gogobetetasuna jokabide-motaren arabera		Kolektiboen gogobetetasuna udalen jokabideekiko	
Udal-zerbitzuak erraz eskuratu daitezke	6,5	Aholkularitza pertsonalizatua	6,1
Udaleko langileak atsegin eta arretatsuak dira	6,3	Udal-zerbitzuak erraz eskuratu daitezke	6,0
Zerbitzuei buruzko informazioa	6,0	Prozedurak bizkor egiten dira	5,9
Kexa eta eskakizunak aurkezteko erraztasunak	5,7	Eskaera eta kexak erraz aurkezten dira	5,8
Zerbitzuen kalitatea bermatzeko konpromisoak	5,3	Txostenak erabiltzeko eskubidea	5,8
Eskakizunak bizkor tramitatzen dira	5,1	Entzuna izateko eskubidea	5,7
Hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz arduratzen da	4,9	Leihatila bakarreko sistemak	5,5
Herritarren parte-hartzearen alde egiteko gogoia erakusten du	4,8	Administrazio-isiltasuna saihesten da	5,4
Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz arduratzen da	4,6	Erabakiak arrazoitzen ditu	5,3
Herritarren arazoak konpontzeko balio du	4,7	Zerbitzuen gutunak daude	5,2
Oro har, herritarren eskubideak bermatzeko gogoia erakusten du	5,2	Espedienteei buruzko informazioa erabilgarri dago	5,1
Zerbitzu hauek jaso dute balorazio onena:		Eginiko gestioari buruzko informazioa	4,9
– Udal-zerbitzuetarako irisgarritasuna (6,5)		Jokabide-araudiak daude	4,7
– Udaleko langileak atseginak dira (6,3)		Aukeratutako hizkuntzan ematen dute arreta	4,7
– Eskaintzen diren zerbitzuei buruzko informazioa (6,0)		Jardueren berri ematen dute	4,7
Balorazio txarrean hauek izan dute:		Herritarren iritzia biltzen dute	4,6
– Hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz arduratzen da (4,9)		Herritarren parte-hartzea bultzatzen dute	4,6
– Herritarren parte-hartzearen alde egiteko interesa erakusten du (4,8)		Herritarren proposamenak hartzeko prest daude	4,3
– Herritarren iritzia jakiteaz eta aintzat hartzeaz arduratzen da (4,6)		Herritarren arazoak konpontzeko balio dute	5,1
Bestalde, txosten osoa eginda duten lau udalerrietan “Administrazio onaren ezaugarri”ei buruz elkarte eta kolektiboek egindako balorazio orokorra (4,9) txikiagoa da herritarrei eginiko telefono bidezko inkestan ikusitakoa baino. Hala ere, kolektiboek puntuazio hobea eman diote (5,1) “Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko” gaiari.		Oro har, administrazio zuzenaren ezaugarriak betetzen dituzte	4,9
Kolektiboek eginiko inkesten bidez, berretsi dugu hobetu beharreko eremuak berberak direla, baina, galdera gehiago zituztenez, hobetu beharreko beste eremu batzuk ere aurkitu ditugu; besteak beste, Jokabide Zuzenaren Kodea falta da, espediente bakoitzaz arduratu den funtzionarioaren datuak jartzea komeni da, aukeratutako hizkuntzan eman behar litzateke arreta eta abar.		Ondorio orokorrak	
		Herritarrek balorazio hobea eman diete udalerriek eskaintzen dituzten zerbitzuei gardentasunaren eta administrazio-jokabide zuzenaren ezaugarri baido; azken alor horretan, hobetu beharreko alderdi garrantzitsuak daude oraindik. Hortaz, arreta gehiago jarri behar da herritarrekin harremanetan egoteko moduetan, eta helburuak ez dira bideratu behar eskaintako zerbitzuetara bakarrik.	
		Erakundeen legitimitate demokratikoa areagotu nahi badugu, eredu berri bat behar dugu herritarrekin harremanetan jartzeko. Horretarako, baldintza hauek bete behar dira bereziki:	
		• Zerbitzari publikoak prestago egotea herritarren hitza entzuteko, hala, benetan zer behar eta espero duten eta pozik dauden jakiteko, eta, azken batean, herritarrak jabetu daitezen beren iritziak aintzat hartzen direla.	
		• Zerbitzari publikoek denbora eta baliabide gehiago erabiltzea beren jardueren berri emateko eta hartzen dituzten erabakiak azaldu eta arrazoi-tzeko.	

• Herritarrek udalerriko bizitzan esku-hartze handiagoa izan dezaten sustatzea, eta parte hartzeko bide berriak sortzea, garai berrietara eta egungo herritarren benetako interesetara egokitu-tako bideak sortzea. Erabiltzen diren parte hartze-ko ereduak, sarritan, ez dute emaitza pozgarririk ematen; izan ere, duela hogeita hamar urte baino gehiago diseinatu ziren, oso bestelako gizarte eta herritar batzuentzat.

VI.3. UDALERRIEN EBALUAZIOETAKO EMAITZA ESPEZIFIKOAK LABURBILDUTA.

Udalerrri bakoitzaren ebaluaziotik lortutako datu nagusietako batzuk azalduko ditugu jarraian. Udalerrri horiek sinatu dute dagokien hitzarmena, eta, beraz, txosten osoa egin dute eta aurkitu diren hobetu beharreko eremu nagusiak nabarmenduak dituzte.

Datu esanguratsuenak agertzen dira, eta herritarren nahiz kolektibo eta elkartearen iritzia barne hartzen duten balorazioak baino ez. Kolektiboentzako inkestak herritarrentzako inkestak baino galdera gehiago zituenez, berriro sailkatu ditugu aldagaiak, bi inkestek zituzten eremuak berdintzeko.

Horretarako, kolektiboentzako inkestako galderak hartu, eta herritarrentzako telefono bidezko inkestako oinarritzako eremuetan multzokatu ditugu. Horrela, analisi konparatibo moduko bat egin nahi dugu, bi galdera-sortetan dauden balioak zenbaterainoko heterogeneoak diren ebaluatzeko. Udalerrri bakoitzeko txosten espezifiko osoa ikusteko, Era-kundearen web orrian sartzea aholkatzen dugu www.defensornavarra.com.

Puntuazioak eta galdera irekiei emandako erantzunak ikusi eta emaitzak 10.000 biztanle baino gehiagoko udalerrri guztien batez bestekoe-kin konparatu ondoren, adierazle sintetiko batzuk eratu ditugu, eta horien laguntzaz erabaki dugu herri bakoitzean zein diren hobetu beharreko eremu nagusiak.

VI.3.1. TUTERA

Taula honetan agertzen diren balorazioak Tuterako herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Tuterako kolektibo eta elkarteetatik lortu ditugu; azken horiek hobetzeko proposamenen galde-ra-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Tutera	
	Herritarrak	Elkartek
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	5,7	5,2
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	5,3	5,4

Tuterako herritarrek 10etik 5,7ko batez besteko gogobetetasun orokorra dute udal-zerbitzuekiko. Kolektibo eta elkarteek, berriz, puntuazio txikiagoa eman diete zerbitzuei (5,2). Tuterako herritarrek emandako puntuazioa 10.000 biztanle baino

gehiagoko Nafarroako udalerrri guztien batez bestekoaren berdina da (5,7). Aitzitik, Tuterako elkarte-ek emandakoa txikiagoa da hitzarmena sinatu duten lau udalerrrien batez besteko puntuazioa baino (5,6).

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Tutera	
	Herritarrak	Elkartek
Zaborra eta kaleen garbiketa	6,3	5,7
Gizarte-zerbitzuak	5,9	5,8
Herriarren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	5,8	5,4
Haurtzaindegi eta haur-eskolak	5,8	4,8
Kultura-jarduera eta instalazioak	5,6	4,8
Kirol-jarduera eta instalazioak	5,6	4,3
Parkeak eta lorategiak	5,6	4,3
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	5,5	4,0
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	5,3	4,2
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	5,2	4,6
Herritarren segurtasuna eta babesa delinkuentziaren aurrean	5,1	3,8
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	4,6	4,5
Zirkulazioa	3,2	3,3
Gogobetetasun orokorra	5,7	5,2

Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua, batez beste, 10etik 5,3 puntuz baloratu dute Tuterako herritarrek. Kolektibo eta

elkarrekin antzeko puntuazioa eman dute (5,4). Bi puntuazioak handiagoak dira lehen aipatutako udaletakoak baino.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Tutera	
	Herritarrek	Elkarrekin
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	6,2	6,2
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.).	6,1	5,9
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	6,1	6,3
Herritarrek keak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	5,9	6,1
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	5,3	5,4
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	5,2	5,6
Udala arduratzen da hartutako erabakiaren arrazoia azaltzeaz	5,0	4,7
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	5,0	4,6
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	4,9	4,2
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	4,9	5,3
Oro har, zer nota jarriko zenioke Udalari herritarren eskubideak bermatzeaz duen arduragatik?	5,3	5,4

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Tuterako Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Zirkulazioa
2. Herritarren segurtasuna eta babesa.
3. Kirol-jarduera eta instalazioak.
4. Ingurumen-kontrola: zarata, etab.

Hobetu beharreko eremu nagusi izan ez arren, Txostenean eremu sentikortzat jotzen dira hauek ere, aparteko ahalegina eskatzen baitute:

5. Etxebizitza-politika
6. Gizarte-zerbitzuak.
7. Parke eta lorategiak zaintzea.
8. Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Esku hartzeko premia handiena alor honetan hauteman da:

1. Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeko interesa

Hobetu beharreko eremu nagusi izan gabe ere, eremu sentikortzat jotzen dira hauek ere, aparteko ahalegina eskatzen baitute:

2. Udalak erakusten duen ardura bere jardueren berri emateko eta hartutako erabakiak arrazoi-tzeko.

3. Udalak zenbateraino bultzatzen duen herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan.

4. Udal-zerbitzuetarako irisgarritasuna.

5. Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak.

Tuterako herritar eta kolektiboek egindako hobetzeko proposamen nagusiak

• Zirkulazioa:

– Seinaleak hobetzea: herrira sartzeko eta herritik irteteko seinaleak, barruko ibilbideenak, aparkalekuenak, etab.

– Mugikortasun-plan integrala egitea, Tuterak bere eskualdearen eta beste batzuen erdian dagoen aldetik duen eginkizuna kontuan hartuz.

– Udaltzain gehiago puntako orduetan eta leku gatatzat hartuz.

– “Eremu urdina”k ordutegi mugatuko baina doanekoa izan behar luke.

– Lourdes auzotik autobiderako sarrera egitea.

– Aparkamendurik gabeko eremuak jartzea.

– Biribilguneen ordeztu semaforoak jartzea.

– Kale batzuetan zirkulazioaren norabidea berriz aztertzea.

• **Herritarren segurtasuna eta babesa:**

- Kalean ordena publikoaren agenteak jartzea oinez patruilatzen.
- Puntu estrategikoetan, eremu gatazkatsuetan eta une jakin batzuetan zaintza jartzea.
- Lapurreten kontrako zaintza gehiago jartzea.
- Dauden segurtasun-zerbitzu eta -indarrak koordinatzea zerbitzu eraginkor eta zentzuzkoa-goa eskaintzeko.
- Babes zibil handiagoa.

• **Kirol-instalazio eta –jarduerak:**

- Igerileku estaliak amaitzea.
- Beste udal-igerileku bat eraikitzea udako.
- Kiroldegi gehiago eraikitzea, osatuak eta askotarikoak.
- Kolektibo guztientzat kultura-, kirol- eta jolas-jarduerak sustatzea.
- Dauden kirol-instalazioak arrazionalizatzea, eta eraikitzeko bidean daudenak koordinatzea.
- Kirol txikiak bultzatzea, eta kirol-laguntzak dibertsifikatzea.

• **Ingurumen-kontrola: zarata, etab.:**

- Udal-agintariek gehiago defendatzea herritarrek gauez atsedean hartzeko duten eskubidea, motor-ibilgailuek eta aisialdiko lokaletatik irteten den jendeak ateratzen duten zarata kontrolatuz.
- Motoen zarata zaintzea, batez ere, udan.

• **Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeko interesa**

- Herritarrei eta elkarteei inkestak egitea aldizka, herritarrentzako herria eratzeko.
- Herri-lanak egiterakoan herritarrak entzutea. “Polemika sor dezakeen aldaketa bat egiterako herriari galdetzea (Plaza Berriko aldaketa, adibidez)”
- Herritarrek eginiko hobetzeko proposamenak benetan aintzakotzat hartzea, eta proposamenon segimendua egin, ebaluatu eta garatzea.
- Herritarren eskakizunei idatziz erantzuteko konpromisoa hartzea, bai Udalak bai udal-titulartasuna duten enpresek.

• **Arrazoiak eta kontuak ematea:**

- Herritarrei informazio gehiago eta hobe ematea udal-aurrekontuen eta lehentasunezko gastuen gainean.
- Gardentasun gehiago diru-laguntza publiko-en inguruan.
- Kontrol eta argitasun handiagoa lanak kontratatzean.

VI.3.2. LIZARRA

Taula honetan agertzen diren balorazioak Lizarrako herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Lizarrako kolektibo eta elkarteetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galderasorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Lizarra	
	Herritarrak	Elkarteak
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	5,4	4,7
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	5,2	3,8

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Lizarrako herritarrek duten gogobetetasun orokorra (10etik 5,4 puntu) zerbait txikiagoa da 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako herrien batez bestekoa (5,7) baino.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Lizarra	
	Herritarrak	Elkarteak
Hautzaindegi eta haur-eskolak	6,4	6,0
Kirol-jarduera eta -instalazioak	6,3	4,6
Gizarte-zerbitzuak	6,2	5,9
Kultura-jarduera eta -instalazioak	6,1	5,5
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	5,6	4,4
Zaborra eta kaleen garbiketa	5,5	5,3
Parkeak eta lorategiak	5,5	4,8
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	5,4	4,3
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	5,2	3,8
Euskararekiko arreta*	5,2	5,7
Herritarren segurtasuna eta babesaren delinkuentziaren aurrean	4,9	4,0
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	4,9	4,1
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	4,0	3,0
Zirkulazioa	3,9	3,5
Gogobetetasun orokorra	5,4	4,7

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” dela-eta Lizarrako herritarrek eginiko balorazioa aipatutako udalen batez bestekoaren berdina da (10etik 5,2).

Aipagarria da Lizarrako elkarte eta kolektiboak kritikoagoak izan direla, parametro bereberri puntuazio nabarmen eskasagoa eman baitiete azterketan sartutako lau udalerrien batez bestekoa baino.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Lizarra	
	Herritarrak	Elkarteak
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	6,3	5,6
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.)	6,3	4,7
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	5,6	5,1
Herritarrek keak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	5,6	4,6
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	5,2	3,4
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	4,9	3,5
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	4,7	4,6
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	4,7	4,0
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	4,5	4,5
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	4,6	3,9
Oro har, zer nota jarriko zenioke Udalari herritarren eskubideak bermatzeaz duen arduragatik?	5,2	3,8

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Lizarrako Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Zirkulazioa
2. Etxebizitza-politika.
3. Ekonomia-garapena.
4. Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak.

Hobetu beharreko eremu nagusi izan gabe ere, Txostenean eremu sentikortzat jotzen dira hauek ere, aparteko ahalegina eskatzen baitute:

5. Herritarren segurtasuna eta babesa.
6. Zaborra eta kaleen garbiketa

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Txostenean nabarmentzen den moduan, lau alor hobetu beharreko eremu nagusitzat jo behar lirateke, Lizarrako Udalak jasotako puntuazioa kontuan hartuta. Horietatik hiru berdinak dira udal gehienetan, eta bat espezifiko da (kalitatea bermatzea). Eremu hauetan lehentasunez esku hartzeko premia ikusi da:

1. Herritarren parte-hartzearen alde egiteko interesa.
2. Zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeko konpromisoa.
3. Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeko ardura.
4. Hartutako erabakiak arrazoitzeko eta jardueren berri emateko ardura.

Hobetu beharreko eremu nagusi izan ez arren, ezaugarri batzuk ere eremu sentikortzat jo ditu txostenak, aparteko ahalegina eskatzen dutelako. Horietatik nabarmentzekoa da hau:

5. Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak.

Lizarrako herritar eta kolektiboek egindako hobetzeko proposamen nagusiak:**• Zirkulazioa.**

– “Hiriago” egitearen aldeko apustua; hau da, oinezkoentzako eremuak gehitu eta autoak gutxitzea.

- Autobiderako sarrerak hobetzea.
- Hiri-garraioa merkeago jartzea.
- Aparkalekuak merkeago jartzea.

– Zirkulazioa hobetzea, eta abiadura eta seinaleak kontrolatzea.

– Lur azpian aparkatzeko eskubidea jabe pribatuen esku ez uztea.

– Zirkulazioa antolatu eta hiriko bi bide nagusien ordezkotzako aukerak jartzea.

– Zirkulazioari buruzko azterketa egitea hirigunea eta aparkalekuak baino gehiago hartuta.

• Hiriaren ekonomia-garapena.

– Hiriaren ekonomia-garapena eta enplegua sustatzea.

– Lizarra turismo- eta zerbitzu-hiri gisa bultzatzea.

– Industria-lurzorua sustatzea enplegua sortzeko, eta, oro har, enpresei erraztasunak ematea Lizarran jartzeko eta lanpostuak sortzeko.

– Lizarra helmuga turistiko hutsa ez izatea da xedea.

– Emakumeen langabezia handiena Lizarran dagoenez, emakumeentzako lanpostuak bultzatzea.

– Inguruan enplegua sustatzeko egiturak jartzea.

• Etxebizitza

– Udalak dituen lurzoruen lagapenaren bitartez, etxebizitza duinak arrazoizko prezioan jartzea.

– Gazteentzako, guraso bakarrek familientzako eta baliabide gutxiko herritarrentzako etxebizitzak.

– Alde Zaharreko etxebizitza hutsen eta eraiki gabeko orubeen arazoa konpontzea.

• Haur eta gazteak

– Haur eta gazteentzako jarduera eta zentro gehiago.

– Haurrentzako eremuak hobetzea.

– Haur-parkeak: handitu, zaindu eta egoera onean edukitzea.

– Gazteentzako aisialdiko eremuak.

– Haurrentzat liburutegiaren ordutegia luza- tzea, oporretan goiz eta arratsaldean irekiz.

– Familia ugarietarako laguntzak ematea Udalaren jardueretarako.

– Gizarte-hezitzailea jartzea ikastetxeetan.

– Haur eta gazteentzat lokal eta instalazioak jartzea eta jarduerak sustatzea.

– Haur eta gazteentzako jarduerak eta lokalak hobetzea eta antolatzea, eta joera politiko bateko jarduerak izan ez daitezen kontrolatzea.

– Gehiegikeriarik ez egitea eta klubei hainbeste eragozpen ez jartzea entrenamenduak eta lehiaketak egiteko.

– Gizarte-hezkuntzako programak jartzea gazteentzat.

• **Herritarren parte-hartzea**

– Elkarreentzako lokalak.

– Auzoetako elkarteekin komunikazio eta parte-hartze handiagoa izatea haiei eragiten dien ekintza bat martxan jartzerakoan.

– Herritar eta elkarte gehiago udal-batzorde informatiboetan.

– Diru-laguntzetarako aurrekontuak handitzea.

– Herritarren asoziazionismoa eta Udalarekiko elkarriketa eraginkorra bultzatzea.

– Elkarteei arreta eta komunikazio gehiago eskaintzea haiei eragiten dien ekintza bat martxan jartzerakoan.

– Elkarreak sustatu, baloratu eta mantentzea, kontuan gehiago hartuz.

• **Kalitatearen aldeko konpromisoak eta bermeak**

– Udalak sail guztiak berrikusi behar ditu: langile gutxiegi edo gehiegi dauden erabaki, eta lan-bolumen handiegia edo txikiegia dagoen begiratu.

– Gure iritziz, Udalak barru-barrutik antolatu behar ditu bere sail guztiak, eraginkortasun-irizpide argiei jarraituz, ahalik eta zerbitzu zabalena

eskainiz, baliabideak optimizatuz... Uste dugu funtsezkoa dela zerbitzu ona ematea.

– Sailek argi izan behar dute zeharkako gai batzuek guztiei eragiten dietela gehiago edo gutxiago.

– Identifikatutako langile bat egotea, jarraitu beharreko prozeduretan lagundu diezazun.

• **Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzea**

– Herritarrek Udalean parte har dezaten sustatzea.

– Elkarte eta herritarrengana jotzea, interes orokorreko gaiak direnean.

– Zinegotziren bati ematea herritarren iradokizunak jasotzeko ardura.

• **Udalaren bizkortasuna herritarren eskakizunak tramitatzeke.**

– Administrazio-tramitazioak bizkortzea (bizitzeko baimenak, obretarako baimenak...)

– Leihatila bakarra jartzea.

– Elkarreentzako ordezkariekin bilerak egitea, eta idatziz erantzun eta konpromisoak betetzea.

– Idatziei erantzutea; gaur egun, “Eskakizunei ez zaie sekula erantzuten, ez ahozkoiei, ez idatzizkoiei”).

VI.3.3. BURLATA

Taula honetan agertzen diren balorazioak Burlatako herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Burlatako kolektibo eta elkarteetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galdera-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Burlata	
	Herritarrak	Elkarreak
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	5,8	5,7
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	5,3	5,2

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Burlatako herritarrek duten gogobetetasun orokorra 5,8 puntukoa da (10etik); batez bestekoa (5,7) baino zerbait handiagoa da, eta 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako zortzi herrien artetik bigarren handiena. Inkesta egin zitzaizen elkarte eta kolektiboen gogobetetasun orokorra ere (5,7) handixeagoa da azterlanean sartutako herrien batez bestekoa (5,6) baino.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Burlata	
	Herritarrak	Elkarteak
Kirol-jarduera eta -instalazioak	6,6	6,3
Kultura-jarduera eta -instalazioak	6,5	6,3
Gizarte-zerbitzuak	6,3	6,1
Parkeak eta lorategiak	6,1	5,1
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	5,8	4,7
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	5,7	4,7
Zaborra eta kaleen garbiketa	5,6	5,1
Hurtzaindegi eta haur-eskolak	5,6	5,5
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	5,4	4,4
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	5,4	4,6
Euskararekiko arreta*	5,2	5,9
Herritarren segurtasuna eta babes delinkuentziaren aurrean	4,9	4,8
Zirkulazioa	3,6	4,2
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	3,5	3,7
Gogobetetasun orokorra	5,8	5,7

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” 5,3 puntuz baloratu dute herritarrek; hirugarren puntuazio altuena izan da hori

10.000 biztanle baino gehiagoko zortzi udalerrien artetik. Kolektibo eta elkarteek 5,2 puntu eman dizkiote, aipatutako udalerrietan (4,9) baino nabarmen gehiago.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Burlata	
	Herritarrak	Elkarteak
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura-eta kultura-oztoporik, etab.)	6,4	5,8
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	6,5	6,4
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	5,8	5,7
Herritarrek keak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	5,4	5,9
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	5,3	5,5
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	5,3	5,8
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	5,0	4,9
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	4,7	4,9
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	4,7	4,3
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	4,6	5,3
Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut	5,3	5,2

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Burlatako Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Etxebizitza-politika.
2. Zirkulazioa.
3. Ingurumen-kontrola: zarata eta isuriak.

Txostenean beste zerbitzu batzuk ere ageri dira nabarmenduta, aparteko ahalegina eskatzen dutelako. Hala ere, ez dira hain premiazkoak, tar-teko puntuazioa jaso dute eta. Eremu sentikortzat jo dira hauek:

4. Herritarren segurtasuna.
5. Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak.

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Burlatan ez da eremu ahul-ahulik aurkitu; eremu gehienek balorazio on samarra izan dute.

Eremu sentikorrek hauteman dira, ordea. Jarduerak sendotu beharra dago eremu hauetan.

1. Herritarren parte-hartzea.
2. Jendaurrean kontuak ematea eta erabakiak arrazoitzea.
3. Herritarren iritzia gehiago ezagutu eta aintzat hartzea.

Hobetzeko Plana diseinatzean, gogoan izan behar dugu beste alderdi bat ere, balorazio on samarra izan duen arren.

4. Zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeko Udalak erakusten duen ardura (kalitateko konpromisoak dituzten zerbitzu-zorroak sortzea, etab.).

Burlatako herritar eta kolektiboek egindako hobetzeko proposamen nagusiak**• Etxebizitza**

– Etxebizitza-plan serioa gauzatzea lehenbailehen: guztiok dugun etxebizitza-eskubidea errespetatu beharko du, eta lehentasuna eman gazteei, zaharrei eta behartsuei.

– Gazteei laguntzea eraikita dauden etxebizitza libreak nahiz babestuak sustatuz.

– Hirigintzako Udal Plana gehiago errespetatzea.

• Zirkulazioa.

– Kale batzuen noranzkoa aldatzea, auto-ilararik eta arriskurik izan ez dadin, San Frantzisko kalearena, esaterako.

– Autorik gabeko eremuak handitzea. Oinezkoentzat jarritako eremuak.

– Zirkulazioaren ordenamendua hobetzea.

– Gehiago kontrolatzea zirkulazioa (tabernen aurrean bigarren ilaran aparkatutako ibilgailuak, batik bat), debekatutako eremuen okupazioa eta ziklomotor eta motoen abiadura.

• Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak...

– Ziklomotor eta motoen zarata kontrolatzea.

– Kerik gabeko eremuak handitzea.

• Herritarren segurtasuna.

– Udaltzain gehiago jartzea.

– Herritarren segurtasuna handitzea.

– Erraztasun gehiago auzoko udaltzainekin harremanetan jartzeko.

• Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak

– Jarduera-eskaintza handiagoa 11 eta 17 urte bitarteko gazteentzat.

– Gazteentzako jarduerak asteburuetan.

– Oporretan ordu gehiagoz edukitzea irekita ikastetxeetako jolaslekuak. Ardurak zehaztea.

– Gazteak kultura-etxera hurbiltzeko erraztasunak jartzea, horretara zuzendutako programen eta hobeto bideratutako ikastaroen bidez.

– Udalaren web orrian gazteentzako atala jartzea.

– Gazteentzako udako jolas-eskaintza zabalitzea.

– Ludoteka 12 eta 16 urte bitarteko haurrentzat.

– Ez baztertzea agintean dagoen alderdiaren programa politikoaren ildo bereko gazte-elkarterik.

– Gizarte-etxe berria guztientzako jarduerak egiteko, gazte zein zaharrentzat.

– Gazteleku bat izatea.

– Nerabeak, denbora askeko jarduerak eta gaztetxea laguntzeko baliabideak.

– Arreta berezia ematea gizartetik baztertzean arriskuan dauden nerabeei.

– Haur-parkeak hobetzea eta gehiago egitea.

• **Herritarren parte-hartzea**

– Interes orokorreko osoko bilkurak direnean, herritarrek ahal duten ordu batean egitea.

– Herritarrek herria gobernatzeko parte har dezaten bultzatzea.

– Udalaren eta herritarren artean lotura estua goa lortzea.

• **Erabakiak arrazoitzea eta jardueren berri ematea.**

– Udalaren kontuek herritarren esku egon behar lukete, eta aurrekontuen laburpen orokorra bidali behar litzazieke herritarrei.

• **Herritarren iritzia gehiago ezagutu eta aintzat hartzea.**

– Hirigintzako gaiak jorratzean, ez dira kontuan hartzen udal-plana eta herriaren premiak.

– Herriko gai garrantzitsuez herritarrekin eta kolektiboekin hitz egin behar da.

– Inkesta zehatzagoak egitea, mundu guztiak eman dezan bere iritzia hobetu beharreko gauzei buruz.

– Herri-kontsulta eta -erreferenduma herritarrei eragiten dieten gai garrantzitsuen gainean.

– Gai zehatzei buruzko inkestak postaz banatzea aldizka.

– Mezu elektronikoetan bidalitako iradokizunei erantzutea.

VI.3.4. ZIZUR NAGUSIA

Taula honetan agertzen diren balorazioak Zizur Nagusiko herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Zizur Nagusiko kolektibo eta elkar-teetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galdera-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Zizur Nagusia	
	Herritarrak	Elkarteak
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	6,5	6,7
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	6,0	5,3

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Zizur Nagusiko herritarrek duten gogobetetasun orokorra 10etik 6,5 puntukoa da; batez bestekoa (5,7) baino zerbait handiagoa da, 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako zortzi herrien artean handiena. Inkesta egin zitzaizen kolektiboaren gogo-

betetasun orokorra ere (6,7) nabarmen handiagoa da azterlanean sartutako herrien batez bestekoa (5,6) baino. Zazpi eremu indar-gunetzat edo finkatutako eremutzat jo daitezke, jaso duten puntuazioa kontuan hartuta.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Zizur Nagusia	
	Herritarrak	Elkarteak
Kirol-jarduera eta -instalazioak	7,2	6,4
Kultura-jarduera eta -instalazioak	7,1	7,3
Parkeak eta lorategiak	7,1	7,3
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	6,7	7,0
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	6,7	7,1
Gizarte-zerbitzuak	6,6	5,9
Zaborra eta kaleen garbiketa	6,4	7,1
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	6,3	5,8
Zirkulazioa	5,8	4,4
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza, etab.)	5,8	4,7
Euskararekiko arreta*	5,6	7,1
Herritarren segurtasuna eta babesa	5,0	5,1
Hautzaindegi eta haur-eskolak	5,0	3,7
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	4,3	4,0
Gogobetetasun orokorra	6,5	6,7

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” dela-eta Zizur Nagusiko herritarrek eginiko balorazioa 6,0 puntukoa da. Batez bestekoa (5,2) baino handiagoa da hori, eta Zizur Nagusiak ditu puntu gehien administrazio-jokabide

zuzeneko jarraibideetan ere. Administrazio zuzenari kolektiboek eman dioten puntuazioa ere (5,3) handiagoa da aipatutako udalerrien batez bestekoa (4,9) baino. Lau eremu “indar-gune” kategorian sartzeko modukoak dira.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Zizur Nagusia	
	Herritarrek	Elkarteak
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, orduz zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.)	7,1	7,5
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	6,8	7,5
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	6,5	7,9
Herritarrek kezak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	6,4	6,6
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	6,0	5,7
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	5,9	7,4
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	5,5	6,5
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	5,2	5,2
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	5,1	5,6
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	5,3	6,0
Oro har, zer nota jarriko zenioke Udalari herritarren eskubideak bermatzeaz duen arduragatik?	6,0	5,3

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Zizur Nagusiko Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Haurtzaindegi eta haur-eskolak
2. Etxebizitza-politika.

Txostenean beste zerbitzu batzuk ere ageri dira nabarmenduta, aparteko ahalegina eskatzen dutelako. Hala ere, ez dira hain premiazkoak, tarteko puntuazioa jaso dute eta. Eremu sentikortzat jo dira hauek:

3. Herritarren segurtasuna eta babesa.
4. Gazteentzako instalazio eta jarduerak.
5. Zirkulazioa.

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Zizur Nagusiko Udalean, beste udalekin alderatuz, ez da eremu benetan ahulik aurkitu administrazio-jokabide zuzenaren arloan.

Eremu sentikorren kategorian sartzeko moduko eremurik ere ez da aurkitu. Hala eta guztiz ere, ezin dugu ahaztu Udala horrek, balorazio onena jaso duen arren, 10etik 6 puntu lortu dituela batez beste. Ondorioz, pentsatu behar dugu administrazio-jokabidearen arloan hobetzeko aukera asko dagoela.

Dena den, emaitzak ikusita, ondoriozta deza-kegu Udalak lau ardatz nagusi hauek sakonago landu ditzakeela:

1. Herritarren parte-hartzea.
2. Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzea.
3. Jarduerak arrazoitzea eta gardentasunez egitea.
4. Kalitate- eta bizkortasun-konpromisoak.

Zizur Nagusiko herritar eta kolektiboek egin-dako hobetzeko proposamen nagusiak

• Haurtzaindegi eta haur-eskolak

– Haurtzaindegian haur gehiagorentzako tokia egitea.

– 0 eta 3 urte artekoentzako eskaintza eskaerara egokitzea, edo, hobeto esanda, eskaera horri aurre egitea.

– Ikastetxe berria egitea eta irakaskuntza publikoa sustatzea.

• Etxebizitza.

– Etxebizitza gehiago eta familia bakarrek gutxiago eraikitzea.

– Babes ofizialeko etxebizitzak gazteentzat, herritarrekiko eta herriarekiko lotura ez galtzeko.

– Diru-laguntza duten etxebizitzak gazteentzat.

- Herritarren segurtasuna.
 - Herritarren segurtasuna areagotzea eta isun gutxiago jartzea.
- **Gazteentzako jarduerak**
 - Gazteei aisialdirako aukerak eskaintzea.
 - Nerabeei beste aukera batzuk eskaintzea, batez ere, asteburuetarako.
 - Diru-laguntza gehiagorik ez ematea zenbait ikuskizuni, alkohola eta triskantza baino ez dakarten ikusleak erakartzen dituzten ikuskizunei, hain zuzen.
 - Gazteentzako lokalen alde egitea.
 - Gazteentzako instalazio eta jarduerak.
 - Udaltzainek esku hartzea eskola-orduetan haurren bat herrian bueltaka ikusiz gero.
 - Gaztetxearen ordutegia zabaltzea.
- **Zirkulazioa.**
 - Aparkaleku eta bide-sarrera gehiago.
 - Zizurren mugikortasun jasangarrirako aukerak sustatzea: bidegorria joan-etorri seguruetarako, aparkalekuak bizikletentzat.
 - Hiri-garraioa hobetzea: garraioa maizago jartzea eta konbinazio hobeak jartzea Iruñeko auzoekin lotzeko.
 - Abiadura-muga jartzea ibilgailuei, batik bat, San Kristobalen. Oinezkoentzako pasabide goratuak.
- **Herritarren parte-hartzea.**
 - Elkarrekin guztiei berdin laguntzea, eta aukera berdintasuna bermatzea jendeari eta kolektiboari.
 - Udal-teknikari bat jartzea parte hartzeko prozesuez arduratu dadin: elkarrekin eta Udalaren

arteko bitartekari-lana egin eta herritarren iritzia bil dezala.

- Herritarren plataforma sortzea.
- Herritarren plataformari hitza ematea Udalaren osoko bilkuretan.
- Diru-laguntza ematea elkarteei eta asoziazionismoa zein parte-hartzea bultzatzen duten jarduerari.
- Batzorde informatiboetara joateko aukera izatea, arazo berri Udaltzari (eta ez zinegotzi ordezkariari bakarrik) emateko.
- Osoko bilkura guztiak irekiak izatea.
- Aurrekontu irekiak eta herritarren parte-hartzea dutenak.
- Herriko sektore guztiak entzutea.

• **Herritarren iritzia gehiago ezagutu eta aintzat hartzea.**

– Egiten diren azterlanak, hau kasu, serio hartzea: emaitzak aztertu eta agertutako arazo eta hutsuneei erantzuten saiatzea.

• **Erabakiak hobeto arrazoitu eta herritarrei egindako jardueren berri ematea.**

- Udalak diru-sarrerak nola gastatzen dituen zehatz-mehatz azaltzea.
- Gastua zuzen eta eraginkortasunez azaltzea.

VI.3.5. RIBAFORADA.

Taula honetan agertzen diren balorazioak Ribaforadako herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Ribaforadako kolektibo eta elkarteetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galdera-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Ribaforada	
	Herritarrak	Elkarrekin
Udal-zerbitzuekin pozik nago	6,2	5,7
Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut	6,0	5,5

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Ribaforadako herritarrek duten gogobetetasun orokorra 10etik 6,2 puntukoa da; 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako zortzi herrien batez

bestekoa (5,7) baino handiagoa da hori, eta 5.000 biztanle baino gutxiagoko hiru herrien batez bestekoa (6,6) baino txikixeagoa.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Ribaforada	
	Herritarrak	Elkarteak
Hurtzaindegi eta haur-eskolak	7,9	7,4
Kirol-jarduera eta -instalazioak	7,7	7,1
Zaborra eta kaleen garbiketa	7,0	7,0
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	6,8	5,6
Kultura-jarduera eta -instalazioak	6,4	5,8
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	6,2	5,7
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	6,1	4,7
Zirkulazioa	6,0	4,9
Gizarte-zerbitzuak	5,8	5,0
Herritarren segurtasuna eta babesa delinkuentziaren aurrean	5,7	3,4
Parkeak eta lorategiak	5,5	4,6
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	5,2	3,9
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	4,9	3,1
Gogobetetasun orokorra	6,2	5,7

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” dela-eta Ribaforadako herritarrek egin duten balorazio orokorra (6,0 puntu) ere handiago da 10.000 biztanle baino gehiagoko

udalerrri guztien batez bestekoa (5,2) baino, eta aztertutako udalerrri txikien batez bestekoa (6,5) baino hobexegoa. Ribaforadako elkarte eta kolektiboek aldarrikapen gehiago egin dituzte, eta puntuazio txixixeagoak eman.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Ribaforada	
	Herritarrak	Elkarteak
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	7,1	6,8
Udal-zerbitzuak erraz erabiltzen ditut (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.)	7,0	5,4
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	7,0	5,6
Herritarrek kezak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	6,8	5,1
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	5,9	5,4
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	5,9	5,1
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	5,7	5,2
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	5,7	4,5
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	5,4	5,4
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	5,4	5,4
Gogobetetasun orokorra	6,0	5,5

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Ribaforadako Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Herriaren ekonomia-garapena
2. Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak
3. Herritarren segurtasuna eta babesa.
4. Hirugarren adinekoenganako arreta.

Txostenean beste zerbitzu bat ere ageri da nabarmenduta, aparteko ahalegina eskatzen duelako. Hala ere, ez da hain premiazkoa, tarteko puntuazioa jaso du eta.

5. Parkeak eta lorategiak, zirkulazioa eta etxebizitza-politika.

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Ribaforadako Udalak lortutako puntuazioak tartekoak dira, eta ez da aurkitu indar-gunetzat jo daitekeen eremurik, baina ezta eremu ahul-ahulik ere. Horrek ez du esan nahi, ordea, hobetu beharreko eremurik ez dagoenik; bada, zenbait alorrek esku hartzeko premia gehiago dute beste batzuek baino. Txostenean hauek hartzen dira hobetu beharreko eremu nagusizat:

1. Herritarren iritzia ezagutzeko eta aintzat hartzeko Udalak duen ardura.

2. Hartutako erabakien arrazoiak azaltzeko ardura.

3. Udalaren bizkortasuna herritarren eskakizunen tramitatzeke.

Beste alderdi batzuk ezin izan dira herritarrei eginiko telefono bidezko inkestan ebaluatu, baina, kolektiboek eginiko inkestan eman zaien balorazioa aintzat hartuta, kategoriatan honetan sartzekoak dira. Hauexek dira alderdi horiek:

4. Administrazio-isiltasuna eta administrazio-jokabideei buruzko kodeen falta.

Ribaforadako herritar eta kolektiboek egingadako hobetzeko proposamen nagusiak

• Herriaren ekonomia-garapena.

– Ribaforadako industrietan alde egin beharko dute, behar bezalako industrialderik ez dagoelako.

– Enpresei ez zaie erraztasunik ematen herrian kokatzeko.

– Gazteek kanpora joan behar dute lanera.

– Lan falta dago herrian, eta industria bultzatu behar da.

– Udalak nekazaritzaz arduratu behar du, ahaztua du eta.

– Industrialdeko fabrikak berreskuratzea lanpostuak sortzeko.

– Behar bezalako industrialdea sortzea enpresak hartu ahal izateko.

– Herriko enpresei eta herrian jar daitezkeenei, lurrak, diru-laguntzak eta abar ematea laguntzeko.

– Lurrak libratzea industria-lurzorua prestatzeko, eta, hala, enpresa berriei aukerak emateko.

– Herritarrentzako lanpostu gehiago lortzea, gazteek kanpora joan beharrik izan ez dezaten.

• Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak

– Haur-parkeak eta haurrentzako jarduerak falta dira.

– Nora joanik ez duten gazteentzako instalazioak eta jarduerak falta dira

– Gazte-kluba sortzea, nerabeek aisialdia pasatzeko zerbait izan dezaten.

– Gazteei patinatzeke topaleku bat jartzea.

– Ziberkafetegia irekitzea, jolas-aretoa itxi egin dute eta.

– Gazteentzako egoitza eta aisialdirako kultura-etxeak.

– 10-12 urtetik gorako gazteentzako aisialdi-zentroak.

• Herritarren segurtasuna.

– Herritarren segurtasuna eskasa da.

– Alkoholaren eta drogen kontsumoaz arduratzea.

– Gazteen delinkuentzia.

– Udaltzainak gehiago arduratzea herritarren segurtasunaz.

– Baratzetako lapurretak zelatatzea.

• Hirugarren adinekoenganako arreta.

– Zaharrentzako egoitza eraikitzea.

– Hirugarren adinekoentzako gizarte-zentroak eta eguneko zentroak.

– Gaueko asistentzia-zentroa.

– Mendekotasun-legea aplikatzea, adinekoak senide baten zaintzapean egon daitezzen etxean.

– Etxez etxeko arreta handiagoa adinekoei eta mendeko pertsoneri.

• Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzea.

– Foroak sortzea, herritarrek interes orokorreko gaiak buruz duten iritzia eman dezaten.

– Herritarren iritzia gehiago hurbiltzea Udalbatzari.

– Herriko sektore guztiei buruzko informazioa biltzea herritar guztiei asko eragiten dieten ekin-tzak hasi baino lehen.

– Herriko gazteen iritzia ezagutu eta aintzat hartzea

• Tramiteak bizkorrago egitea.

– Herritarrekin eta Udalarekin lotutako gaiak bizkorrago tramitatzea.

– Tramitazio eta erantzunetan arreta gehiago jartzea.

– Tramiteak bizkortzea Udalari eginiko eskakizunetan.

• Erabakiak hobeto arrazoitzea.

– Osoko bilkurak tokiko telebistan ematea.

– Herritarrei informazio gehiago ematea Udalbatzaren erabakiei buruz.

– Udalbatzaren proiektuen eta urteko gastuen berri ematea herritarrei.

– Udalaren osoko bilkurei buruz ahalik eta informazio gehiena ematea.

VI.3.6. LOS ARCOS

Taula honetan agertzen diren balorazioak Los Arcoseko herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Los Arcoseko kolektibo eta elkarteetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galdera-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Los Arcos	
	Herritarrak	Elkarteak
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	6,7	7,0
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	6,7	7,6

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Los Arcoseko herritarrek duten gogobetetasun orokorra (10etik 6,7 puntu) askoz handiagoa da 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako zortzi herrien batez bestekoa (5,7) baino, eta 5.000 biztanle baino gutxiagoko hiru herrien batez bestekoa (6,6) oso antzekoa da.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Los Arcos	
	Herritarrak	Elkarteak
Kultura-jarduera eta -instalazioak	8,0	8,2
Gizarte-zerbitzuak	7,6	7,8
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	6,9	6,5
Kirol-jarduera eta -instalazioak	6,7	6,6
Parkeak eta lorategiak	6,3	6,8
Zaborra eta kaleen garbiketa	6,4	5,3
Zirkulazioa	6,8	3,2
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	6,5	6,8
Herritarren segurtasuna eta babesa	6,2	4,3
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	5,3	5,6
Haurtzaindegi eta haur-eskolak	5,2	4,2
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	5,3	5,6
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	4,6	4,3
Gogobetetasun orokorra	6,7	7,0

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” dela-eta Los Arcoseko herritarrek egin duten balorazio orokorra (6,7 puntu) askoz handiagoa da 10.000 biztanle baino gehiagoko udalerrri guztien batez bestekoa (5,2) baino,

eta aztertutako udalerrri txikien batez bestekoa (6,5) baino hobexegoa da. Los Arcoseko herritarren elkarte eta kolektiboak nabarmen gusturago daude, eta herritarrek baino puntuazio hobek eman dizkiete parametro bereberiei.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Los Arcos	
	Herritarrak	Elkarteak
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	7,9	7,9
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.)	7,7	8,3
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	7,7	8,2
Herritarrek kezak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	7,5	7,6
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	6,5	7,5
Zenbateraino bultzatzen du Udalak herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	6,2	7,0
Udalak bizkor tramitatzen ditu herritarren eskaerak	6,4	8,0
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	6,3	7,4
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	6,1	7,2
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	6,1	7,2
Oro har, zer nota jarriko zenioke Udalari herritarren eskubideak bermatzeaz duen arduragatik?	6,7	7,6

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Oro har, Los Arcoseko Udalaren zerbitzuetan, hauek dira hobetu beharreko eremu nagusiak, esku hartzeko behar gehien dutenak:

1. Haurtzaindegi eta haur-eskolak
 2. Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.
- Txostenean beste zerbitzu batzuk ere ageri dira nabarmenduta, aparteko ahalegina eskatzen dutelako. Hala ere, ez dira hain premiazkoak, tarterko puntuazioa jaso dute eta. Eremu sentikortzat jo dira hauek:
3. Etxebizitza-politika.
 4. Zirkulazioa.
 5. Zaborra eta kaleen garbiketa.
 6. Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak.

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Txostenean lau alor ageri dira administrazio-jokabide aldetik hobetu beharreko eremu nagusi moduan:

1. Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeko ardura izatea Udalak.
2. Herritarren parte-hartzearen alde egiteko interesa.
3. Zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeko konpromisoa.
4. Udalak bizkor tramitatzea herritarren eskaerak.

Los Arcoseko herritar eta kolektiboek egin-dako hobetzeko proposamen nagusiak

• Haurtzaindegiak.

– Haurrak lanorduetan hartuko dituen haurtzaindegirik edo zerbitzurik ez dago.

– Haur-hezkuntza oso utzita dago.

– Ez dago ez haurtzaindegirik ez haur-eskolarik. Herritik irten eta Lizarrara joan behar da horretarako.

• Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.

– Kaleak oso hondatuta daude. Oro har, herriko zoladura konpontzea, batez ere, alde zaharrekoa.

– Mendabiako errepidean ez dute oinez ibiltzeko espaloirik.

– Ikastetxe aldera doazen kaleak asfaltatzea.

– Adinekoek paseatzeko erabiltzen dituzten bideak hobetzea.

– Gehien ibiltzen den kalea oso hondatuta dago, konpontzeko premia larria du.

– Gobernuari laguntza gehiago eskatzea kaleak konpondu eta asfaltatzeko.

– Eraikuntza-enpresak kontrolatzea, lanak amaitzean kaleetan eragin dituzten kalteak konpon ditzaten.

– Kaleei zoladura jartzea eta espaloiak egitea errepideak okupatutako zatietan.

• Etxebizitza-politika.

– Etxebizitza sozial gehiago eta familia baka-reko gutxiago eraikitzea.

– Etxebizitza gehiago jartzea modu onean, gazteak herrian gera daitezen bizitzen.

– Herriko etxe zaharrak berritzeko diru-laguntzak.

• **Zirkulazioa.**

– A-12rako lotura bakarra dagoenez, herriko zirkulazio guztia bide bakarrean bildu da.

– Ondorioz, La Serna kalea arriskutsua eta deserosoa da, zirkulazioa nabarmen areagotu baita.

– Ez dago aparkalekurik autoak espaloi gainean uztea saihesteko.

– Ez da ibilgailuen abiadura motelarazten.

– Sesmara doan errepidean zirkulazio handia dago saihebidia ireki zenetik.

– A-12rako lotune berria egitea aztertu behar da, Sesmarako errepideko zirkulazioa arintzeko.

– Santa Maria plazan aparkatzeko debekua jartzea, zamalanetarako izan ezik.

– Autobiderako irteeran semaforoa jartzea.

– Herriko kale batzuetan pasabide goratuak jartzea abiadura kontrolatzeko.

– Gasteiz-Zaragoza saihebidia egiteko aukera.

• **Zaborra eta kaleen garbiketa.**

– Higiene falta dago Santa Maria plazan, denda batzuen erruz.

– Osasun-zentroaren inguruan dagoen zaborrentzako leku berria ez da batere higienikoa.

– Zabor-bilketa eta edukiontzien garbiketa ez dira behar bezala egiten.

– Erdiguneko kaleak baino ez dituzte erraztzen; gainerakoa oso utzita dago: belarra, iturriak...

– Kaleak garbitu behar dira, eta zaborra jaso, kiratsa dario eta.

– Edukiontzia garbitu behar dira, herriko zenbait lekutan kirats handia baitute.

– Birziklatzeko edukiontzi gehiago.

– Udan maizago hustu behar dira zabor-edukiontziak.

– Zaborra astelehen, ostegun eta larunbatetan bakarrik biltzen dute. Edukiontzi gehiago jarri behar dira, zaborra kanpoan ez uzteko.

• **Haur eta gazteentzako jarduera eta instalazioak.**

– Los Arcosen parke bakar batean jolas daitezke umeak. Ereku ia guztia taberna baten terrazak hartu du; hortaz, haurrek ez dute ia lekunik jolasteko.

– Ez dago gazteentzako jarduerarik eta aisialdiko zentrorik. Gazteek ez dute nora joanik neguan.

– Haurrek parke eta berdegune gehiago behar dituzte.

– Liburutegiko parkea zaindu egin behar da, eta zabuak jarri haurrentzat.

– Gazteentzako aisialdiko zentroa eta lekutxo bat kultura-etxean.

– Udalak harreman estuagoa izan behar du gazteekin.

– Gazteentzako jarduerak sustatzea.

– Kultura-jarduera gehiago gazteentzat.

Los Arcosen ez dute esku hartzeko proposamen zehatzik egin administrazio-jokabidearen gainean, ez herritarrek, ez elkarteek.

VI.3.7. LEKUNBERRI.

Taula honetan agertzen diren balorazioak Lekunberriko herritarrei eginiko telefono bidezko inkestatik zein Lekunberriko kolektibo eta elkarteetatik lortu dira; azken horiek hobetzeko proposamenen galdera-sorta ere bete zuten, eta proposamenok txosten osoan daude jasota.

LABURPEN OROKORRA	Lekunberri	
	Herritarrak	Elkarteak
<i>Udal-zerbitzuekin pozik nago</i>	7,1	7
<i>Administrazio-jokabide zuzena duela uste dut</i>	6,7	7,3

Udalak eskaintzen dituen zerbitzuak direla-eta Lekunberriko herritarrek duten gogobetetasun orokorra (10etik 7,1 puntu) askoz handiagoa da 10.000 biztanle baino gehiagoko Nafarroako zortzi herrien batez bestekoa (5,7) baino, bai eta 5.000 biztanle baino gutxiagoko hiru herrien batez bestekoa (6,6) baino ere.

UDAL-ZERBITZUEN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Lekunberri	
	Herritarrak	Elkarteak
Kirol-jarduera eta -instalazioak	8,2	7,7
Hautzaindegi eta haur-eskolak	7,9	8,7
Herriaren ekonomia-garapena (turismoa, merkataritza eta industria)	7,8	8,2
Kultura-jarduera eta -instalazioak	7,7	6,7
Kaleak asfaltatzea eta espaloiak, farolak, eserlekuak eta abar zaintzea.	6,9	6,0
Zaborra eta kaleen garbiketa	6,7	6,5
Euskararekiko arreta*	6,6	6,7
Gizarte-zerbitzuak	6,5	6,2
Haur eta gazteentzako instalazio eta jarduerak	6,5	6,7
Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.	6,5	6,2
Etxebizitza-politika (etxebizitza soziala, etab.)	6,2	6,7
Parkeak eta lorategiak	6,2	5,7
Herritarren segurtasuna eta babesia	6,5	4,0
Zirkulazioa	5,9	2,1
Gogobetetasun orokorra	7,1	7,0

“Gardentasun informatiboaren eta administrazio-jokabide zuzenaren balio eta printzipioei Udalak dien errespetua” dela-eta Lekunberriko herritarrek egin duten balorazio orokorra (6,7 puntu) ere askoz handiagoa da 10.000 biztanle baino gehiagoko udalerrri guztien batez beste-

koa (5,2) baino, eta aztertutako udalerrri txikien batez bestekoa (6,5) baino hobexeagoa da. Lekunberriko herritarren elkarte eta kolektiboak nabarmen gusturago daude, eta herritarrek baino puntuazio hobek ematen dizkiete parametro berberei.

ADMINISTRAZIO-JOKABIDE ZUZENAREN GAINEKO BALORAZIOA (0tik 10erako puntuazioa)	Lekunberri	
	Herritarrak	Elkarteak
Udaleko langileak atseginak eta arretatsuak dira	8,1	8
Ez dago irisgarritasun-arazorik udal-zerbitzuak erabiltzeko (hurbil daude, ordutegi zabalak dituzte, ez dute arkitektura- eta kultura-oztoporik, etab.)	7,6	7
Herritarrek kexak eta eskakizunak egiteko dituzten erraztasunak	7,4	6,7
Udalak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz ematen duen informazioa (gidak, liburuxkak, informazio-bulegoak, etab.)	7,3	7,2
Zenbateraino arduratzen da Udala eskaintzen dituen zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeaz?	6,8	6,2
Udalak bizkor tramitatu ditu herritarren eskaerak	6,6	7,9
Zenbateraino bultzatzen du Udala herritarren parte-hartzea udalerriko bizitzan?	6,2	6,4
Zenbateraino arduratzen da Udala herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeaz?	6,2	6,7
Udala arduratzen da hartutako erabakien arrazoiak azaltzeaz	6,1	6,8
Udalak balio du herritarren arazoak konpontzeko	6,3	7,3
Oro har, zer nota jarriko zenioke Udalari herritarren eskubideak bermatzeaz duen arduragatik?	6,7	7,3

Zerbitzuetan hobetu beharreko eremuak

Eremu batean oso premiazkoa da esku hartzea:

1. Zirkulazioa.

Txostenean beste zerbitzu batzuk ere ageri dira nabarmenduta, aparteko ahalegina eskatzen dutelako. Hala ere, ez dira hain premiazkoak, tarteko puntuazioa jaso dute eta. Eremu sentikortzat jo dira hauek:

2. Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak eta kea.

3. Gizarte-zerbitzuak

4. Herritarren segurtasuna eta babesa.

Kolektiboek kezka adierazi dute osasun-laguntza dela-eta, baina hori ez da herritarren inkestan ebaluatu, udal-zerbitzua ez delako. Alabaina, eskaera zehatz batzuk jaso dira: Anbulantzia jartzea, ibarrean bat ere ez daukate eta; pediatra-zerbitzua hobetzea; eta larrialdietan mediku gehiago jartzea gauzez.

Administrazio zuzeneko jokabideetan hobetu beharreko eremuak

Txostenean lau alor ageri dira administrazio-jokabide aldetik hobetu beharreko eremu nagusi moduan:

1. Herritarren parte-hartzearen alde egiteko interesa.

2. Herritarren iritzia ezagutu eta aintzat hartzeko Udala duen ardura.

3. Hartutako erabakiak azaltzeko eta arrazoi-tzeko ardura.

4. Zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeko konpromisoa.

Lekunberriko herritar eta kolektiboek egingadako hobetzeko proposamen nagusiak**• Zirkulazioa.**

– Kale nagusiko zirkulazioa arautzea.

– Herriko errepide nagusia hobetzea.

– Herriaren erdigunetik igarotzen den garraio astuna debekatu edo gutxitzea.

– Zirkulazioa antolatzea eta Alde Zaharreko aparkalekuen arazoa konpontzea.

– Zirkulazioaren antolamendu berria egitea, egungo arazoak konpontzeko: aparkalekuak, noranzko bakarrek bideak.

– Ibilgailuen zirkulazioan oinezkoak gehiago errespetatzea.

– Oraingo ibilgailu-parkean aparkaleku gehiago jartzea eta etorkizunera begiratzea.

– Aparkamenduak kontrolatzea: gaizki aparkatutako autoak.

– Vega inguruan zirkulazio-seinale hobeak jartzea.

– Zirkulazioko seinaleak oso gaizki daude, alde guztietatik irteten dira autoak.

– Seinaleak lehenbailehen jartzea industrialde-
ra doan errepidean (oinezkoentzat da).

– Industrialdera iristen den zirkulazioa arautzea eta biribilgunea egitea azkenik. Orain ez dago ez bazterbiderik ez espaloirik.

– Aceiturrietas auzorako sarrera konpontzea.

– Errepide nagusiko zirkulazioaren abiadura ikaragarria da; pasabide goratuak jarri behar dira abiadura motelarazteko.

– Zirkulazioa hobeto seinaleztatzea alde zahar-
rean.

• Ingurumen-kontrola: zarata, isuriak...

– Industrialdeko fabriken kutsadura kontrola-
tzea.

– Eraiki den etxebizitza-mordoak ingurumen-
inpaktua eragin du.

– Ura erruz egon ohi da, baina hiru hilabetean eskasia handia izaten da. Beraz, putzuak egin behar dira.

– Oreka bilatzea urbanizazioen eta herriko beste eremu batzuen artean: batzuek ez dute izan urik abuztuan, eta beste batzuek alferrik erabili dute.

• Gizarte-zerbitzuak

– Adinekoak hobeto zaintzea.

– Hirugarren adinekoei laguntzeko arreta (adineko asko dago).

– Adinekoez gehiago arduratzea.

– Hirugarren adinekoentzako egoitza publikoa falta da.

• Herritarren segurtasuna.

– Ez dago udal-segurtasunik.

– Udaltzain gehiago.

– Ez dago suhiltzaile-zerbitzurik.

– Etxebizitzak eta industrialdeak zaintzeko zerbitzua.

• **Herritarren parte-hartzea**

– Herritarrei gehiago galdetzea zenbait gauzari lehentasuna emateko.

– Udaletxe kanpoan iragarki-taula ipintzea, eta hantxe jartzea ikusgai azken osoko bilkurako akordioak eta Alkatezaren ebazpenak dituen akta.

– Osoko bilkurarako egun bat finkatzea (hileko azken astelehena, adibidez), eta gai-zerrenda aldeztu aurretik jartzea ikusgai, interesa duten bizilagunek etortzeko aukera izan dezaten. Udal-irratian ere ematea bilkuraren berri.

– Iradokizun-postontzia.

– Herriari galdetzea industrialdean Guardia Zibilaren kuartela egin baino lehen.

– Herritarren eskabideei jaramon gehiago egitea.

– Udala hain presidentzialista ez izatea.

– Osoko bilkura gehiago deitzea eta ordutegiak zabalitzea.

– Informazioa emateko herri-biltzarra.

NAFARROAKO PARLAMENTUKO
ALDIZKARI OFIZIALA

**HARPIDETZA
ORRIA**

Izen-deiturak

Helbidea

Telefonoa *Hiria*

P. K. *Probintzia*

Ordaintzeko:

Dirua Nafarroako Kutxako 2054/0000 41 110007133.9 zenbakiko kontu korrontera igorri edo bertan sartu.

HARPIDETZAREN PREZIOA ALDIZKARI OFIZIALA ETA BILKURA EGUNKARIA	IDAZKARITZA ETA ADMINISTRAZIOA NAFARROAKO PARLAMENTUA «Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofiziala» Navas de Tolosa, 1 31002 IRUÑA
Urtebete 45,15 euro	
Aldizkari Ofizialaren prezioa, aleko 1,18 »	
Bilkura Egunkariaren prezioa, aleko 1,34 »	